

สำนึกทางการเมืองและสังคมในนวนิยายของนัยันตารา ซาร์ห์คัล

ในนวนิยายทั้ง 3 เล่มของนัยันตารา ซาร์ห์คัลไม่เพียงแต่จะสามารถพบ 'ภาพในอดีต' ที่ทำให้เห็นสภาพการเมืองและสังคมอินเดียในช่วงก่อนและหลังได้รับเอกราชเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์ภาพในอดีต และการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่ผู้ประพันธ์หยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์ แสดงให้เห็นบทบาทอื่นของผู้ประพันธ์ว่าไม่ได้เป็นแค่ผู้บันทึกเรื่องราวในอดีตอย่างเดียวเท่านั้น แต่เธอยังเป็นนักวิจารณ์และผู้ใคร่ครวญถึงทางออกของปัญหาต่างๆ ในการเมืองและสังคม

4.1 การวิจารณ์การเมือง

ประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญประการแรกๆ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านความคิดเห็นของตัวละครในเรื่องเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมและไม่ยุติธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่อังกฤษเข้ามาปกครองอินเดียเป็นเวลากว่า 100 ปี ความยุติธรรมที่ชาวอินเดียได้รับกลายเป็นประสบการณ์ที่ไม่มีวันลืม แต่ประสบการณ์ดังกล่าวกลับไม่ได้เป็นการยืนยันว่าการปกครองแบบเบ็ดเสร็จเช่นในสมัยอาณานิคมจะหมดไป เมื่อสมัยที่นางอินทिरา คานธีขึ้นมาใช้อำนาจ นางถือโอกาสใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเพื่อปกครองประเทศอีกครั้ง ภายหลังจากประกาศภาวะฉุกเฉินในปี ค.ศ. 1975 แม้เหตุการณ์ทั้งสองจะเกิดในเวลาห่างกันถึง 40 ปี แต่รูปแบบการปกครองและผลของการปกครองไม่ได้แตกต่างกันแม้แต่น้อย การปกครองทั้งสองต่างทำให้เกิดความพยายามต่อต้านผู้ปกครองขนานใหญ่ภายในสังคม อันเนื่องมาจากความไม่พอใจที่ผู้ปกครองลิดรอนเสรีภาพ ต้องเผชิญความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจจากการกระทำของผู้ปกครองนั้น

การปกครองของอังกฤษก่อนปี ค.ศ. 1945

ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงอินเดียในช่วงก่อนได้รับเอกราชว่า มีข้อขัดแย้งกับอังกฤษหลายประเด็น นับตั้งแต่ปัญหาความยากจนที่กินเวลานานจนเป็นปัญหาเรื้อรังในสังคม ตลอดจนระบบอุตสาหกรรมของอังกฤษที่เข้ามาทำลายระบบเศรษฐกิจดั้งเดิมของอินเดีย จนสินค้าบางอย่างแทบจะล้มหายตายจากไปจากสังคมอินเดีย รวมไปถึงจนถึงการเลือกปฏิบัติระหว่างชาวอินเดียและชาว

อังกฤษ¹ ซึ่งอังกฤษเลือกปฏิบัติกับคนชนชาติของตนดีกว่าของคนในอาณานิคมอินเดีย ความไม่พอใจหลายเรื่องนำไปสู่ความต้องการในการเรียกร้องเอกราชเพื่ออำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเองในที่สุด

ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิดเห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมอินเดียโดยเฉพาะในทางการเมืองว่าเป็นสิ่งที่สามารถหลีกเลี่ยงได้หรือไม่ในนวนิยายของเธอ โกลาสตัวละครเอกในเรื่อง *This Time of Morning* ได้กล่าวในประเด็นนี้ในขณะที่เขากำลังบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงเรียกร้องเอกราชในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นว่า ความขัดแย้งระหว่างเจ้าอาณานิคมและผู้อาศัยในอาณานิคมไม่ได้เกิดขึ้นในอินเดียเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงประเทศอื่นๆ ทั่วโลก โกลาสได้เปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายว่า เปรียบเสมือนน้ำใสโครกที่ไหลเข้ามาแปดเปื้อนน้ำดี ๆ จนกลายเป็นน้ำเสียที่ใช้การไม่ได้ ความขัดแย้งเกิดขึ้นหลังจากที่ความรู้สึกต่างๆ นานาสะสมเอามาไว้รวมอยู่ที่เดียวกัน จนเกิดการระเบิดออกมาจากศูนย์กลางในที่สุด² ดังนั้นความคิดเห็นของโกลาสจึงเสนอให้เห็นว่า บางครั้งความขัดแย้งและความรุนแรงระหว่างสองฝ่ายเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในเมื่อแต่ละคนต่างไม่ยอมให้กันและกัน ผู้ปกครองอาณานิคมมีจิตใจไร้ความอาทร ในขณะที่ผู้ปกครองรู้สึกทุกขวิรอน โกรธเคือง และต้องการประชดประชันผู้ปกครองที่ไม่มีเชื้อสายเดียวกัน

นอกจากนั้นยันตารา ซาห์คัลยังพยายามอธิบายถึงความขัดแย้งเหล่านี้ด้วยคำอธิบายจากระเบียบทางสังคมอินเดียผ่านคำพูดของตัวละครโกลาสจากนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* ว่า อำนาจการปกครองในสังคมอินเดียไม่ได้เป็นสิ่งที่จะย้ายถ่ายโอนให้ใครหรือได้มาโดยง่าย หากแต่อำนาจเป็นสิ่งที่เกิดจากการกำหนดขึ้นมาก่อน³ อำนาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบวรรณะหรือระบบการแยกคนภายในสังคมอินเดียเพื่อจัดระเบียบหน้าที่ของแต่ละบุคคลในสังคมที่แตกต่างกัน วรรณะกษัตริย์เท่านั้นจึงจะสามารถมีอำนาจในการปกครอง ดังนั้นการที่อังกฤษเข้ามายึดอำนาจเพื่อปกครองอินเดียจึงเป็นเรื่องที่ชาวอินเดียยินยอมไม่ได้และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งอันทำให้ประชาชนชาวอินเดียลุกขึ้นมาเรียกร้องเอกราช

¹ สาวิตรี เจริญพงศ์, *ภารตารยะ*, หน้า 174 และ สุภัทรา วรรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้*, หน้า 65-67.

² Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p.186.

³ Ibid.

ความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชาวอินเดียไม่พอใจการปกครองอังกฤษมาโดยตลอด ชาวอินเดียเห็นว่าอังกฤษกอบโกยความร่ำรวยจากอินเดียไป⁴ ดังที่เปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชาวอินเดียและข้าราชการชาวอังกฤษ ในเรื่อง *Mistaken Identity* ผ่านสิ่งตัวละครเอกของเรื่องว่าชาวอินเดียอยู่ในบ้านที่สร้างด้วยวัสดุธรรมดาแต่ทว่าแข็งแรงและมั่นคง ในบริเวณบ้านมีสนามเล็กๆ และบ่อน้ำ⁵ ในขณะที่บ้านของข้าราชการชาวอังกฤษสวยงาม หรูหรา มีแต่สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สนามเทนนิสและคนรับใช้ เป็นต้น

The Commissioner's house had two sets of wrought-iron gates, for entry and exit, and several acres of wooded compound with tennis courts at the back and a sort of pavilion to one side where the *hoi polloi* waited early mornings with their requests.⁶

การเปรียบเทียบจากนวนิยายของซาร์คัลที่หยิบยกมาแสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียและชาวอังกฤษมีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง บ้านของชาวอินเดียประกอบด้วยตัวบ้านที่สร้างขึ้นอย่างแข็งแรงเพื่ออยู่อาศัยหลายชั่วอายุคน สนามหญ้าสำหรับไว้ใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว และบ่อน้ำสำหรับตักน้ำเอาไว้ใช้ หุงต้มและทำความสะอาดบ้าน แต่องค์ประกอบละเอียดอย่างล้วนแสดงให้เห็นว่าบ้านของชาวอินเดียมีไว้เพื่ออยู่อาศัยเท่านั้น ในขณะที่บ้านของข้าราชการชาวอังกฤษที่มีแม้กระทั่งสนามเทนนิส จึงมีหน้าที่มากกว่าเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ยังคงออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งมีนัยยะแสดงให้เห็นฐานะอันมีจะกินของเจ้าของบ้าน โดยเฉพาะ "รั้วที่ทำจากเหล็ก" การเปรียบเทียบความเป็นอยู่ระหว่างชาวอินเดียและข้าราชการชาวอังกฤษจากนวนิยายเรื่อง *Mistaken Identity* จึงเท่ากับเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของอังกฤษว่าเข้ามาในอินเดียเพื่อหาผลประโยชน์ในอินเดียเท่านั้น ไม่ได้มาเพื่อปกครองอย่างที่ผู้นำทั่วไปกระทำ

นัยนตารา ซาร์คัล ยังวิพากษ์วิจารณ์ซ้ำๆ เกี่ยวกับการที่อังกฤษเข้ามามีอำนาจเหนืออินเดีย กดขี่ประชาชนให้ยากจนมากขึ้นๆ ผ่านการบรรยายชีวิตตัวละครในเรื่อง *This Time of Morning* ทั้งนายประกาศ สุกละ นายกัลยันและพ่อแม่บุญธรรมของกัลยัน เป็นต้น ชีวิตตัวละครแต่ละตัวแสดงให้เห็นว่าความยากจนนี้เกิดขึ้นกับประชาชนชาวอินเดียทุกคนชั้น อายุ และเพศ ชาวอินเดียต่างรู้สึกเท่าเทียมกันเป็นครั้งแรกเพราะไม่มีอะไรจะกินนี้เอง นายประกาศ สุกละ

⁴สุภัทรา วรรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้*, หน้า 66.

⁵Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 66.

⁶Ibid., p. 86.

นักการเมืองอาวุโสเล่าถึงช่วงเวลาก่อนที่จะมาเป็นนักการเมืองว่า เขาเคยเป็นสารวัตรนักเรียนมาก่อน ชีวิตของเขาที่ลำบากยากเย็นในขณะนั้น เทียบไม่ได้เลยกับชีวิตชาวอินเดียคนอื่นๆ ที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด แม้แต่ครูยังไม่ได้รับเงินเดือนเพราะผู้ปกครองไม่มีเงินจะจ่ายค่าเทอมบุตรหลาน⁷ ช่วงเวลาแห่งความขัดสนเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ที่ประกาศไม่เคยลืมเลย⁸

นอกจากสுகละ กัลยันตัวละครจากนวนิยายเรื่องเดียวกันก็ประสบความอดอยากตั้งแต่เด็ก พ่อแม่บุญธรรมพบเขาที่หน้าบ้าน หลังจากที่แม่ของเขาเสียชีวิตข้างถนน เพราะไม่มีอะไรประทังชีวิตเช่นเดียวกับคนจนคนอื่นๆ ที่พากันล้มตายเพราะความหิวจนถนนหนทางเต็มไปด้วยซากศพ

His earliest memory, in fact, took him only as far as the street of corpse. Only to the gutter and the lamp posy propping the woman he had called Ma, but he clung to it. It was a rag, a filthy torn shred of a memory, but his. Nothing after that was really his.⁹

หรือแม้แต่พ่อแม่บุญธรรมของกัลยันก็ไม่สามารถหนีพ้นปัญหาเดียวกัน พวกเขาต้องออกจากการรับราชการครูและหันมารับจ้างสอนพิเศษ เพราะในขณะนั้นรัฐบาลต้องการลดค่าใช้จ่ายโดยลดจำนวนครูในโรงเรียน พ่อแม่บุญธรรมของกัลยันยากจนลงเรื่อยๆ จนกัลยันไม่สามารถห้ามตัวเองไม่ให้ประทัดประทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อีกต่อไป เขากล่าวตำหนิพ่อแม่บุญธรรมของเขาว่า พวกเขาจะต่อสู้กับความยากจน แต่ทว่าพวกเขากลับปล่อยปละละเลยให้ความยากจนกัดกร่อนชีวิตทีละน้อยจนล้มป่วย และตายไปในที่สุดเหมือนมารดาของกัลยัน และชาวอินเดียคนอื่นๆ อีกนับล้านคน¹⁰ แม้กัลยันจะกล่าวตำหนิพ่อแม่บุญธรรมของเขาที่ไม่ยอมต่อสู้ แต่คำตำหนิกลับสะท้อนมายัง

⁷Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, pp. 192-193.

⁸ชีวิตที่ยากลำบากของสுகละมีพื้นฐานจากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อินเดีย ความความยากจนและหิวโหยเกิดขึ้นในอินเดียช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ดังที่มีการบันทึกว่าความอดอยากเกิดขึ้นอย่างรุนแรง ประชาชนไม่มีอะไรจะกิน แม้สังคมอินเดียจะเต็มไปด้วยสินค้านำเข้ามากมาย แต่พวกเขาไม่มีเงินมากพอจะซื้อสินค้านำเข้าเหล่านั้นมาประทังชีวิต ในปี ค.ศ. 1886 ปัญหาความอดอยากเกิดขึ้นในทางตอนเหนือ กลาง และได้เป็นเวลานานถึง 2 ปี โดยเฉพาะที่รัฐอุตตรประเทศได้รับความเดือดร้อนมากที่สุด ประชาชนอดอยากจนถึงแก่ความตายมากกว่า 10,000,000 คน ปัญหาเดิมยังเกิดซ้ำอีกครั้งในปี ค.ศ. 1896 และปี ค.ศ. 1900 ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นซ้ำๆ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลอังกฤษไม่ใส่ใจต่อความเป็นอยู่ของประชาชนชาวอินเดียอย่างจริงจัง จาก ยวณะรลาล เนห์รู, *โฉมหน้าแห่งประวัติศาสตร์*, แปลโดย พระราชรัตนโมลี, หน้า 667.

⁹Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 75.

¹⁰*Ibid.*, pp. 75-76.

ตัวเจ้าอาณานิคมผู้ปกครองอินเดียในขณะนั้นว่า ไม่รับผิดชอบ เพิกเฉยต่อความเป็นอยู่ต่อประชาชนในอาณานิคม ที่สำคัญอังกฤษปล่อยให้ชาวอินเดียรู้สึกสิ้นหวัง ท้อแท้ที่จะดำเนินชีวิต เพราะความยากจน

ความยากจนในสังคมอินเดียยังส่งผลให้สตรีส่วนหนึ่งผันตัวไปเป็นโสเภณี เพื่อให้ตนเองสามารถหาเลี้ยงชีพและอยู่รอดได้ ดังภาพที่สิงห์ตัวละครจากเรื่อง *Mistaken Identity* บรรยายให้ฟังว่าถนน 2 สายของเมืองบอมเบย์เต็มไปด้วยสถานเรีงรมย์และโสเภณีจำนวนมาก

[...] The red-light district was a world of fabulous promise those nights. Bellasis Road and Foras Road were the dim smoky yellow-blue of illumined manuscripts whose wondrous or monstrous revelations one has yet to decipher. Somewhere in there the clue to my seeking lay buried [...] I stood in front of those caged and cubicled women with a humble exaltation.

I was befuddled by the variety. I loitered outside each cage on Grant Road as in the antechamber of a prince.¹¹

สภาพเมืองที่ผู้ประพันธ์เสนอจึงทำให้เห็นเมืองบอมเบย์หรือเมืองท่าที่สำคัญแห่งหนึ่งของอินเดียในอดีตอีกมุมมอง ประชากรส่วนล่างจำนวนมากโดยเฉพาะสตรีจำต้องชวนชวายเป็นยอมนำกระทั่งขายบริการทางเพศ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังเห็นว่าผู้ปกครองชาวอังกฤษมีส่วนในการทำให้ชาวนายากจนลงเรื่อยๆ ด้วยการเรียกเก็บภาษีเป็นจำนวนมาก บางครั้งก็เป็นจำนวนเกินกว่าที่ชาวนาจะสามารถหาได้ ดังเช่นคำพูดของไกชิ สมาชิกพรรคคองเกรสในนวนิยายเรื่อง *Mistaken Identity* เขาเขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์การเก็บภาษีลงในจุลสาร ข้อความหนึ่งกล่าวว่า “พี่น้องชาวนาทองหลายจะปล่อยให้พวกเขาเหล่านี้ดูเดือดร้อนของท่านไปอีกนานเท่าไร”¹² ซึ่งต่อมาไกชิถูกทางราชการจับกุมเพราะเนื้อความที่กล่าวถึงรัฐบาลอย่างไม่เหมาะสมและปลุกเร้าให้ประชาชนไม่ยอมจ่ายภาษีในจุลสารฉบับนั้น

ในชั้นศาลไกชิกล่าวคำให้การอย่างโกรธเคือง เขาขอปฏิเสธหลักฐานที่อัยการมี ไกชิกล่าวว่า ไม่ได้ปลุกระดมประชาชน เขาเพียงพูดความจริงและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่รัฐบาลทำกับ

¹¹Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 138.

¹²Ibid., p.128.

ประชาชนก็เท่านั้น เมื่อชาวนาไม่มีเงินที่จะจ่ายภาษี ตำรวจก็ยึดวัวควายซึ่งเป็นสมบัติที่ชาวนามีไม่กี่ชิ้นไป

'You and your so-called volunteers,' he swings back, 'are responsible for inciting the peasantry of this province to withhold the government's revised assessment of land revenue.' He produces a pamphlet and reads, "Kisan brother, how long will you let these leeches suck your blood?" This single sentence will suffice. Do you deny you are the author of this pamphlet?'

'Why should I deny it?' asks Bhaiji haughtily.

'So you do not deny fanning revolt in the countryside?'

Bhaiji flies into a weak rage.

'Who is fanning, you or me? You are raising revenue. You are seizing buffaloes. You are forfeiting land and auctioning it. Will you take this land to England, answer me? We are telling the dumb millions, remain on your land, sow your crops, tie up your buffalo, we will see who takes it!'¹³

จากเนื้อหาในนวนิยายข้างต้น ทำให้เห็นสภาพชาวนาอินเดียที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากรัฐบาลอังกฤษด้วยภาษี พวกเขายากจนลงทุกทีๆ トラบเท่าที่อินเดียยังคงตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ กัดยั้นเพียงแคบอกชาวนาว่าให้อยู่กับที่ดินของตนเอง เก็บเกี่ยวพืชผลและผูกวัวควายของตนเองให้ดี แล้วคอยดูว่าใครจะเป็นผู้เอาสิ่งเหล่านี้ของพวกเขาไป คนที่เอาสิ่งของของชาวนาไปนั้นเองที่เป็นศัตรูของชาวนาอย่างแท้จริง

ในนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* และ *Mistaken Identity* การที่ประชาชนอดยากจนถึงแก่ชีวิตการที่สตรีส่วนหนึ่งผันตัวไปเป็นโสเภณี และการเก็บภาษีชาวนาสูงๆ ทำให้เห็นว่าความยากจนก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวนาอินเดีย เพราะรัฐบาลไม่จริงใจต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจน มีหน้าซำยังขูดเลือดขูดเนื้อประชาชนด้วยการเก็บภาษีสูง แม้อังกฤษจะมีอำนาจสั่งการแก้ไขเพื่อปัญหาความยากจนและมีเงินทองมากมายแต่อังกฤษกลับไม่ยอมใส่ใจอินเดียเลย ตัวละครโภชจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนชาวนาอินเดียที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ ประท้วงความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้น แม้ว่าคำวิจารณ์ของเขาจะทำให้ตัวของเขาถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีก็ตาม

¹³Ibid.

ความไม่พอใจของชาวอินเดียในประเด็นต่อมา คือการที่อังกฤษนำเอาระบบทุนนิยมและสินค้าจากอังกฤษเข้ามาในอินเดียจนทำให้ระบบค้าขายดั้งเดิมในสังคมอินเดียและสินค้าพื้นเมืองของอินเดียบางอย่างเกือบล้มหายตายไปจากสังคมอินเดีย มีหน้าซ้ำเศรษฐกิจของอินเดียยังประสบภาวะขาดดุลมาโดยตลอดเพราะต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมากให้กับสินค้านำเข้าทั้งที่สินค้าบางประเภทก็สามารถผลิตในประเทศได้

จากนวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* ตอนที่โรสได้พบกับรามครั้งแรก ในตอนนั้นโรสยังเป็นพนักงานขายของในร้านช็อกโกแลตที่อังกฤษ ส่วนรามก็เป็นนักธุรกิจจากอินเดียเธอถามรามว่าเหตุใดของบิดาของเขาจึงไม่พอใจการปกครองของชาวอังกฤษนัก รามจึงอธิบายให้เธอฟังว่า บิดาของเขาไม่เห็นด้วยกับการที่อินเดียต้องส่งผ้าทอมือราคาถูกไปยังอังกฤษ ในขณะที่อินเดียต้องซื้อเสื้อผ้าที่มีราคาแพงจากอังกฤษกลับเข้ามาในประเทศ อีกทั้งยังต้องซื้อแยมส้มยี่ห้อคูเปอร์ (Cooper) ในร้านขายของชำ ทั้งที่อินเดียมีผลไม้สดออกลูกเต็มต้น¹⁴ เรื่องที่รามเล่าให้โรสฟังแสดงให้เห็นสภาพเศรษฐกิจอินเดียในช่วงที่อังกฤษปกครองเป็นเจ้าอาณานิคม อินเดียกลายเป็นตลาดระบายสินค้าอุตสาหกรรมของอังกฤษ สินค้าหลายชนิดที่สามารถผลิตเองในประเทศ เช่น แยมกลายเป็นสินค้านำเข้าราคาสูงไปในทันที สภาพเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้เงินรูปีไหลออกไปยังต่างประเทศตลอดเวลา

ในนวนิยายเล่มเดียวกัน ผู้ประพันธ์ยังได้วิจารณ์ถึงผลเสียระบบการค้าแบบทุนนิยมที่อังกฤษนำเข้ามา ผ่านเรื่องเล่าของเธอโรสภายหลังจากที่ย้ายจากอังกฤษเพื่อมาอยู่ที่อินเดียในฐานะภรรยาของราม โรสได้เป็นพยานกิจการการค้าของอินเดียมาโดยตลอด เธอได้เห็นการค้าขายของชาวอินเดียจากรุ่นพ่ออย่างลาลาชิหรือบิดาของรามลาลาชิเริ่มต้นทำธุรกิจโดยการค้าแบบคาราวานอูฐ เดินทางไปยังประเทศจีนเพื่อเอาเกลือไปแลกเปลี่ยนกับเส้นไหมและนำกลับมาทอเป็นผ้าผืน แต่เมื่อถึงเวลาที่รามเริ่มต้นกิจการของเขาเอง รามเปิดกิจการร้านขายของที่ระลึกจากชาติตะวันตก แม้รูปแบบการค้าจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและกระแสเศรษฐกิจของโลก รวมทั้งระบบทุนนิยมที่อังกฤษนำเข้ามาพร้อมกับการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทว่าโรสก็อดไม่ได้ที่จะรู้สึกว้าวใจว่าเรื่องราวเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เธอยังเห็นลาลาชินั่งลงบนพื้นกับลูกค้าเพื่อทำการค้าโดยไม่ใช้ใบสัญญาแม้แต่ใบเดียว แต่แล้วรูปแบบการค้าก็เปลี่ยนไปเพียงชั่วอายุคนเดียว เธอเห็นรามนั่งบนเก้าอี้มีอาหารตรงหน้าระหว่างเขาและลูกค้า มีสัญญามากมายที่ต้องทำร่วมกัน และต้อง

¹⁴Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 41.

มีเส้นสายทางการเมืองถึงจะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น¹⁵ รูปแบบการค้าที่ทำด้วยใจระหว่างเพื่อนผู้เป็นนักค้าขายด้วยหากกลืนไปกับถูกระบบการค้าแบบทุนนิยมที่อังกฤษนำเข้ามา

สินค้านำเข้ากลายเป็นส่วนหนึ่งในสังคมอินเดีย และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายระหว่างชาวอินเดียชนชั้นสูงและกลาง โดยเฉพาะผ้าสำหรับนำเข้า ดังที่สิงห์รำลึกถึงอดีตบรรยายสภาพเมืองบอมเบย์ในสมัยตอนที่เขามีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ที่บอมเบย์กับซิลล่าคนรักชาวปารีส เขาจำได้ว่าสำหรับของสตรีชนชั้นสูงและกลางในเมืองบอมเบย์ล้วนเป็นผ้านำเข้าจากอังกฤษและฝรั่งเศส “Their saris were made of English crêpe and French chiffon, and I heard about ice blue and tango orange for the first time.”¹⁶ ถ้าหากให้เทียบระหว่างผ้าสำหรับนำเข้าจากต่างประเทศและผ้าสำหรับทำจากผ้าฝ้ายทอมือของอินเดียที่เป็นแบบปักและติดด้วยกระจกสี “special embroidery and mirrorwork”¹⁷ ผ้าฝ้ายทอมืออินเดียสวยงามแทบจะไม่ได้แตกต่างจากผ้ากันเลย แต่การชงชิงทางการตลาดระหว่างผ้าสำหรับนำเข้าและผ้าสำหรับของอินเดีย ผ้าสำหรับนำเข้าสามารถเอาชนะผ้าสำหรับของอินเดียเนื่องจากมีราคาถูกกว่า คุณภาพดีและสามารถเข้าถึงตลาดและประชาชนได้ดีกว่า เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ผ้าสำหรับอินเดียค่อยๆ หายไปจากอินเดีย มีหน้าซ้ำยังส่งผลทำให้ช่างทอผ้าจำนวนมากตกงาน และกลายมาเป็นส่วนหนึ่งวัฏจักรแห่งความยากจนไม่รู้จบ

การขาดดุลทางการค้าและสินค้าพื้นเมืองที่ถูกแย่งตลาดโดยสินค้านำเข้าทำให้เห็นความไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในช่วงอาณานิคมและผู้ที่เกี่ยวข้องก็คือประชาชนชาวอินเดีย นอกจากนี้อินเดียไม่ได้รู้สึกคับแค้นใจต่ออังกฤษในเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความคับข้องใจที่อังกฤษปฏิบัติต่อชาวอินเดียอย่างไม่เป็นธรรม ดังที่ได้อธิบายในบทที่ 3 มาแล้วว่าชาวอินเดียได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่แตกต่างไปจากที่ชาวอังกฤษ เพราะแม้แต่ในเรือนจำผู้ต้องหาและนักโทษที่น่าจะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันในฐานะผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ผู้คุมเรือนจำกลับเลือกที่จะปฏิบัติกับนักโทษชาวอังกฤษดีกว่านักโทษชาวอินเดีย หรือแม้แต่การจับกุมตัวนักโทษการเมืองทั้งที่เจ้าอาณานิคมอย่างอังกฤษมีความผิดมากกว่าในฐานะที่ทำให้ผู้ต้องหาเสียชีวิตระหว่างการจำคุกและการทำร้ายผู้ต้องหาในเรือนจำ

ในเรื่อง *This Time of Morning* รามยังเล่าให้โรสฟังเรื่องเกี่ยวกับที่บิดาของรามยังเป็นเด็ก ในเวลานั้นมีกฎหมายฉบับหนึ่งออกบังคับให้ชาวอินเดียคลานเมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านชาว

¹⁵Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 13.

¹⁶Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 75.

¹⁷Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 14.

อังกฤษ เนื่องจากในปี ค.ศ. 1919 มีสตรีชาวอังกฤษผู้หนึ่งถูกชาวอินเดียลากออกจากจักรยานและถูกรุมตีทำร้าย แต่สำหรับบิดาของรามและเพื่อนอีก 6 คน ไม่กระทำตามกฎหมายฉบับนั้น ยินยอมให้เจ้าหน้าที่โยธาแทนที่จะให้กฎหมายหรือใครมาดูแลคดี¹⁸ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากเจ้าอาณานิคมมานานแล้ว และเหตุการณ์เหล่านั้นยังดำเนินต่อเรื่อยๆ อีก

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ชาวอังกฤษต่อชาวอินเดียและการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ ย่อมเป็นอีกเหตุผลหนึ่งให้ชาวอินเดียรู้สึกไม่พอใจและต้องการปกครองด้วยตนเอง จนต้องลุกขึ้นมาเรียกร้องเพื่อเอกราช สำหรับผู้ประพันธ์ เอกราชจะยังไม่เกิดขึ้นตราบใดที่ประชาชนยังยากจน ยังไม่ได้รับการพิจารณาและได้รับการปฏิบัติว่าเป็นมนุษย์เหมือนกับที่ชาวอังกฤษได้รับ ดังที่เธอได้แสดงความคิดเห็นนี้ไว้ผ่านบทความในหนังสือพิมพ์ของไกลาสต์วละครจากเรื่อง *This Time of Morning*

“What we have today is not a government. It is a police regime to maintain law and order. Government will begin when this man, and that one and than,” he pointed to two tattered pilgrims watching in the river and a beggar covered with sores who squatted half naked staring glassily at passer-by, “arouse some concern and are given a chance to live like human beings.”¹⁹

เอกราชที่อังกฤษไม่ยินยอมมอบให้อินเดียสักที สำหรับผู้ประพันธ์เห็นว่ามันคือโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นจากความตื้อตึงของอังกฤษที่มองไม่เห็นความผิดของตนเอง “It was a tragedy both for Britain and India that His Majesty’s Government did not realize its own crime, that of denying civil liberty”²⁰ และผลของความตื้อตึงของอังกฤษนั่นเองที่ตกอยู่กับชาวอินเดียผู้สูญเสียทั้งเงินและกำลังคนไประหว่างที่อยู่ใต้การปกครอง รวมทั้งจิตวิญญาณของสังคมที่ค่อยๆ ถูกทำลายลง เพราะความไม่ยุติธรรมทั้งทางกฎหมาย เศรษฐกิจและสังคมดังที่ได้อธิบายมาแล้ว

¹⁸Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 41.

¹⁹Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 40.

²⁰Ibid.

การปกครองแบบเบ็ดเสร็จของอินทிரาคานธี

ดังที่ได้อธิบายไปแล้วในบทที่ 3 ว่าในนวนิยายของนัยันตารา ซาห์คัล การประกาศภาวะฉุกเฉินในปี ค.ศ. 1975 ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่นางอินทிரาคานธี หรือนายกรัฐมนตรีอินเดีย ในช่วงนั้นทั้งช่วยให้นางพ้นจากข้อหาโกงการเลือกตั้งและช่วยให้นางสามารถจับนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามได้เป็นจำนวนมากโดยแก้ไขรัฐธรรมนูญ ญาติและคนสนิทของนักการเมืองรัฐบาลต่างก็ได้รับผลประโยชน์กันไปตามๆ ด้วย แต่สิ่งที่ยังไม่ได้อธิบายคือในขณะที่นักการเมืองต่างได้รับผลประโยชน์ ประชาชนชาวอินเดียต่างถูกกดขี่และควบคุมความเคลื่อนไหวอย่างแสนสาหัส การประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นช่วงเวลาที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นช่วงเวลาที่ย่ำแย่ที่สุด เนื่องจากประชาชนชาวอินเดียถูกรุกล้ำสิทธิมนุษยชนหลายๆ ด้าน ส่วนนักการเมืองก็ใช้อำนาจอหิปไตยไปใช้ในทางที่ผิด²¹

ในนวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* บรรยายให้เห็นว่าในช่วงเวลานั้นประชาชนต่างถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพอย่างเห็นได้ชัด นับตั้งแต่แก่นักต่อสู้ทางการเมืองรวมทั้งประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกจับกุมโดยไม่มีควมผิด มีหน้าซำยังได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ผู้คุมเรือนจำอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ประชาชนยังถูกล่วงละเมิดสิทธิทางร่างกาย ทางกรรือถอนสลัมซึ่งเป็นที่อยู่ของคนจนจำนวนมาก ข้อมูลประวัติศาสตร์เหล่านี้บ่งบอกความผิดพลาดอย่างร้ายแรงภายใต้การปกครองของนางอินทிரาคานธีในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉิน และนัยันตารา ซาห์คัลนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาใช้เพื่อบรรยายและวิพากษ์วิจารณ์ความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในการเมืองและสังคมอินเดียไปทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์รู้สึกไม่พอใจต่อการประกาศภาวะฉุกเฉินอย่างชัดเจน

ความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉินอย่างแรกที่นวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* กล่าวถึง คือ การจับกุมนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและประชาชน โดยเริ่มจากการจับกุมนักเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อน ดังที่ตัวละครโซนิลกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่เจ พี (J.P.) หรือชยประกาศ นรยัน (Jayaprakash Narayan)²² ถูกจับกุมในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉินว่า ในวันที่เขา

²¹Vikas Kamat, "Emergency in India," [Online], Available from:

<http://www.kamat.com/kalranga/itihasa/emergency.htm> [2004, October 12]

²²ในประวัติศาสตร์ขยประกาศ นรยันเป็นนักต่อสู้ทางการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับการปกครองของอินทிரามาโดยตลอด เขากล่าวสุนทรพจน์กับคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อเรียกร้องให้เล็งเห็นถึงความผิดพลาดในรัฐบาล เขาพูดต่อหน้าทั้งเหล่าข้าราชการ กองทัพ และตำรวจเรียกร้องให้คนกลุ่มเหล่านี้ทำงานเพื่อประเทศ รัฐธรรมนูญ และประชาชนไม่ใช่เพื่อรัฐบาลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง นอกจากนี้เขาเป็นผู้

ถูกจับกุม ฝ่ายสนับสนุนเขานำป้ายขนาดใหญ่ไปแขวน ในป้ายมีคำกลอนของกวีชาวฮินดูกล่าวไว้ว่า “จงทำบัลลังก์ให้ว่าง ประชาชนกำลังจะมาแล้ว”²³ ในประวัติศาสตร์ เขาถูกจับกุมในคืนของวันก่อนที่จะมีการประกาศภาวะฉุกเฉิน 24 มิถุนายน นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามถูกจับกุมไปเป็นจำนวนมากรวมทั้งนรยัณโดยที่คณะรัฐมนตรีก็ไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อน²⁴

ก่อนที่นรยัณจะถูกจับกุม ผู้ประพันธ์บรรยายความรู้สึกของเขาต่อการปกครองของอินทிர่าผ่านบทสนทนาระหว่างนรยัณและกิโศรี ลัล (Kishori Lal) บิดาของนิตี (Nishi) ตัวละครหญิงอีกตัวจากเรื่อง *Rich Like Us* นรยัณพูดกับลัลว่าเขาเกรงว่าอำนาจของนายกรัฐมนตรีในช่วงเวลานั้นมีมากเกินไป เธอจัดให้มีการเดินขบวนเพื่อสนับสนุนอำนาจปกครองของเธอ นอกจากนี้เจฟียังกล่าวถึงความรู้สึกต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในการเมืองในขณะนั้นกับความรู้สึกต่อนักการเมืองอย่างอินทிர่าว่ามันเป็นความรู้สึกขัดแย้งกันใจ เพราะในขณะที่เขาเคารพวาทะลาล เนห์รูในฐานะวีรบุรุษและพี่ชายของเขา และเขาก็เอ็นดูอินทிர่าเหมือนบุตรสาวของเขา แต่เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับนรยัณ ไม่มีความยุติธรรมก็ตรงที่บุคคลที่เขาคิดว่าเป็นบุตรสาวของเขานี้เองจับเขาเข้าเรือนจำในกลางดึกคืนหนึ่ง เพียงเพราะเขาพยายามกล่าวถึงข้อบกพร่องของรัฐบาลนางอินทிர่า คานธีออกมาให้ประชาชนทั่วไปรับรู้

[...] Madam, using her para-military organizations so freely on peaceful demonstrations, seemed headed for authoritarian rule, and J.P. had replied with sadness, Yes, I cannot understand it, her father was a great democrat, a hero, an elder brother to me, she is like my daughter. But then of course his daughter's civil servant had pulled J.P. out of bed in the night and taken him to jail.²⁵

ในนวนิยายเล่มเดียวกันผู้ประพันธ์ยังกล่าวถึงการจับกุมประชาชนในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉิน ในตอนที่มีการจับกุมกิโศรี ลัลตัวละครจากเรื่อง *Rich Like Us* ครั้งแรกตำรวจมาที่ร้าน

กล่าวหานางอินทிர่าว่า เป็นผู้โกงการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1971 คำพูดของเขาทำให้เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ปลุกระดมให้เกิดการปฏิวัติ และถูกจับกุมในเวลาต่อมา จาก Nayantara Sahgal, *Indira Gandhi: Her Road to Power*, p. 136.

²³ Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 197.

²⁴ Ibid., p. 149.

²⁵ Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 235.

ขายเครื่องสุภาพภัณฑ์ของเขาและทำลายข้าวของในร้านจนเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ลัลลเข้าใจว่าที่ตำรวจเข้าทำลายสินค้าในร้านของเขาเพราะเขาไม่ยอมติดป้ายราคาสินค้าตามที่ทางการรณรงค์ให้ทำ เนื่องจากเขาใช้ระบบบอกราคาสินค้าบนกระดาดเขาแปะที่ผนังร้านมาตั้งแต่เปิดร้านเมื่อ 27 ปีที่แล้ว²⁶ แต่เมื่อลัลลติดราคาสินค้าทุกรายการตามที่ทางการต้องการแล้ว ตำรวจกลับไปที่ร้านอีกรอบเพื่อจับตัวลัลลขึ้นโรงพักในข้อหาที่ว่า ครั้งหนึ่งเขาเคยเป็นสมาชิกพรรคอาร์ เอส เอส (R.S.S.)²⁷ พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามพรรครัฐบาลที่เขาเคยไปร่วมเดินขบวนเมื่อปีที่แล้วและไม่ได้ไปเข้าร่วมอีก²⁸

กิโศริ ลัลลพยายามอธิบายให้ตำรวจเข้าใจตามนั้น แต่ตำรวจไม่เปิดโอกาสให้พูดและบอกว่า เขาโกหก ตำรวจตบหน้าและต้อยเขาล้มลงก่อนที่จะบอกว่าเขาคือผู้ร้ายที่เป็นส่วนหนึ่งในการสมรู้ร่วมคิดล้มล้างรัฐบาล²⁹ และพาตัวเขาเข้าห้องขัง ในห้องขังเดียวกันลัลลยังพบเด็กขโมยรถจักรยานอีกคนหนึ่ง เด็กชายเล่าว่าช่วงนี้ตำรวจเอาแต่จับผู้ต้องหาคนแล้วคนเล่า จนไม่มีเวลามาสนใจผู้ต้องหาธรรมดาๆ อย่างเขาและลัลล เด็กชายคนนั้นบอกกับลัลลว่าถ้าหากต้องการจะออกไปจากเรือนจำ ให้ญาติของลัลลหาเงินจำนวนหนึ่งมาประกันตัวเขา ยอมรับกับตำรวจว่าเขาเป็นพวกบ่อนทำลายชาติ เขาเสียใจกับสิ่งที่กระทำลงไป และยอมเซ็นลงในเอกสารเพื่อสัญญาว่าเขาจะสนับสนุนการประกาศภาวะฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรี เท่านั้นตำรวจก็จะปล่อยตัวเขาไป³⁰ แต่ทว่าลัลลตัดสินใจไม่ยอมทำเช่นนั้น เพราะถ้าทำตามที่เด็กขโมยรถจักรยานบอกก็เท่ากับว่าเขาทำความผิดจริง เมื่อถูกย้ายไปจำคุกที่เรือนจำ ลัลลเล่าว่าเขาถูกเจ้าหน้าที่ในเรือนจำใช้แล้เมียนที่หลังและขา³¹

ในนวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* ไม่ได้กล่าวถึงแต่เรื่องที่กิโศริ ลัลลถูกเจ้าหน้าที่คุมเรือนจำทำร้ายเท่านั้น หากยังกล่าวพาดพิงถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการทำร้ายนักโทษในเรือนจำระหว่างการประกาศภาวะฉุกเฉินเกี่ยวกับกรณีขบถประกาศ นรยัตน์ จากบทสนทนาระหว่างลัลลและโชนลี ในตอนโชนลีที่เดินทางมาเยี่ยมลัลลที่ห้องขัง ลัลลเล่าข่าวเกี่ยวกับนรยัตน์ที่เขาได้ฟังจากเพื่อนร่วมห้องขัง

²⁶Ibid., p. 90.

²⁷พรรคอาร์ เอส เอส หรือมีชื่อเต็มที่ว่า The Rashtriya Sangh เป็นพรรคอนุรักษนิยมฝ่ายขวาในอินเดีย ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1925 พรรคถูกห้ามทำกิจกรรมทางการเมืองถึง 2 ครั้ง ครั้งหนึ่งเกิดในช่วงที่นางอินทิราคานธี ประกาศภาวะฉุกเฉิน แต่กระนั้นพรรคก็ยังมีอิทธิพลและได้รับความนิยมจากประชาชน from "R.S.S.," [Online], Available from: <http://www.kamat.com/indira/culture/subculture/rss.htm> [2004, October 12]

²⁸Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 215.

²⁹Ibid., p. 216.

³⁰Ibid., p. 217.

³¹Ibid., pp. 233-234.

ว่านรยัณไม่ได้รับการปฏิบัติที่ดีจากเรือนจำแม้แต่น้อย เขาล้มป่วยและพักอยู่ในโรงพยาบาล ในขณะที่รัฐบาลออกมาบอกกับประชาชนผ่านสื่อว่าเขาสบายดีอยู่ในเรือนจำ ลักลอบด้วยความโกรธว่าการที่ให้นรยัณไปอยู่ในโรงพยาบาลเพราะจะจัดการนรยัณตอนไหนก็ได้³² รัฐบาลเพียงแค่ว่านรยัณเสียชีวิตเพราะเขาอายุมากมีหน้าซำยังล้มป่วยอีก³³

ถ้าหากเปรียบเทียบเหตุการณ์การจับกุมนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและประชาชนโดยรัฐบาลนางอินทிரากับเหตุการณ์จับกุมนักเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเอกราชและประชาชนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยรัฐบาลอังกฤษในสมัยที่ยังปกครองอินเดียแล้ว จะสามารถพบว่าทั้ง 2 เหตุการณ์ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก มีหน้าซำยังแสดงให้เห็นว่าการปกครองแบบรวมศูนย์กลางไว้ที่ผู้ปกครองเพียงคนเดียวกลับมากดขี่ประชาชน ผู้ปกครองใช้อำนาจตามต้องการด้วยการจับกุมและทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาอย่างไร้ความเที่ยงธรรมและความผิดเพราะผู้ต้องหาบางคนเช่นตัวละครอย่างกิโศริ ลัล ไม่ได้กระทำผิดตามข้อหาที่ตำรวจกล่าวหาไว้

ในช่วงเวลาเดียวกัน ซาร์คัลยังบรรยายถึงการที่ประชาชนยังถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งถูกบังคับให้ทำหมันถาวร ถูกขับไล่ออกจากสลัมเพราะต้องการเดลีที่สวยงาม อีกทั้งยังพยายามขับไล่อันธพาลและคนเร่ร่อนออกจากเมืองเดลี ตามนโยบายของบุตรชายมาตามทีพยายามจัดระเบียบเมืองเดลีให้ดีขึ้น³⁴ ซาร์คัลกล่าวว่านโยบายทั้งหมดเป็นความพยายามของบุตรชายมาตามทีที่จะเข้ามาทำงานในสายการเมืองนี้ต่อไป แม้ว่านโยบายทั้งหมดต่างละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะการบังคับทำหมันถาวรที่อันตราย ซาร์คัลวิจารณ์แสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อนโยบายนี้ ผ่านเหตุการณ์ในเรื่อง *Rich Like Us* ตอนเมื่อเริ่มปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ภรรยาของนักธุรกิจชาวอินเดียแต่ละคนบังคับคนรับใช้ในบ้านตัวเองทำหมันอย่างไม่เลือกปฏิบัติ แม้กระทั่งคนรับใช้บางคนที่เป็นมุสลิมที่ไม่สามารถทำหมันได้เพราะขัดกับหลักศาสนาที่ถูกบังคับให้ทำหมันเช่นกัน จนกระทั่งมาถึงกรณีของนิชิ (Nishi) ภรรยาของเดฟนักธุรกิจรุ่นใหม่บุตรชายของราม นิชิพยายามบังคับให้คนใช้ในบ้านทุกคนทำหมัน และเมื่อนิชิพยายามจับเอา कुमार (Kumar)

³² Ibid., p. 91.

³³ ในประวัติศาสตร์เองได้กล่าวถึงช่วงสุดท้ายของชยประกาศ นรยัณว่าหลังจากที่ถูกจับกุมเขาถูกจับกุมในเรือนจำที่เมืองจันทิกิร์ห์ (Chandigarh) แล้วจู่ๆ สุขภาพของเขาก็ทรุดลงในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน ก่อนที่จะถูกปล่อยตัวออกมาในเดือนพฤศจิกายนเนื่องถูกส่งตัวเข้าโรงพยาบาลเพราะอาการไตวาย จาก "Jayaprakash Narayan," [Online], Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Jayaprakash_Narayan [2004, October 12]

³⁴ Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p. 100.

คนรับใช้คนเก่าแก่ในบ้านของรามไปทำหมันด้วย ผู้ประพันธ์ได้ถามถึงความยุติธรรมต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ผ่านโรสที่ตั้งคำถามกับนิชิวาจะจับชายแก่ที่มีอายุราวพ่อของเธอไปทำหมันทำไม คำพูดของโรสทำให้นิชิวาโกรธมากกว่าที่จะหยุดคิดถึงควมมีเหตุผลและความเป็นจริง เมื่อไม่สามารถลงมือกระทำกับคูมาร์ได้ นิชิวาจึงหันไปพยายามจับขาทานพิการไม่มีขาและมือที่อาศัยอยู่ระแวกบ้าน ภาพที่จุดกระชากขาทานต่อหน้าโรสจึงเป็นภาพที่เธอทนดูไม่ได้จนต้องเข้าไปบอกกับนิชิวา ไม่มีประโยชน์ที่จะจับเขาไป ในเมื่อขาทานคนนี้เป็นคนไม่ถึงครึ่งเสียด้วยซ้ำ³⁵ เมื่อตอนนั้นนิชิวาถึงหยุดนิ่งและคิดได้ว่าสิ่งที่เธอกระทำลงไปเป็นเรื่องเกินความจำเป็นจริงๆ จากตัวอย่างด้านบนแสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงให้เห็นถึงความไม่ยุติธรรมในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉิน อำนาจเบ็ดเสร็จที่ทำให้ผู้นำสามารถออกบังคับกฎหมายใดๆ ตามต้องการ หากผลของมันก่อให้เกิดเรื่องไร้มนุษยธรรมยิ่ง

อย่างไรก็ดี ผู้ประพันธ์ก็ได้เสริมความคิดเห็นอีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับการปกครองของผู้นำ โดยเฉพาะเจ้าอาณานิคมอังกฤษ ดังที่สิงห์ได้แสดงความกังวลไปก่อนล่วงหน้าว่า ถ้าอินเดียได้อำนาจในการปกครองจากอังกฤษกลับคืนมาจริงๆ จะทำอะไรถ้าพวกบัณฑิต (pundit)³⁶ หรือพวกอุเลมาส (ulemas)³⁷ เหล่าผู้ทรงความรู้ที่เคยมีอำนาจมาแต่เดิมในสังคมอินเดียแย่งชิงอำนาจกันเอง สิงห์ถึงกลับกล่าวว่าเขาขอเป็นคนในอาณานิคมต่อไปดีกว่า³⁸ จากความคิดของสิงห์อาจกล่าวได้ว่า การเข้ามาปกครองของอังกฤษก็ไม่ได้เป็นเรื่องเลวร้ายไปเสียทั้งหมด ในเมื่อไม่ใช่อังกฤษที่เข้ามาปกครองพวกเขา ก็อาจจะเป็นคนอื่นที่เข้ามาปฏิบัติกับชาวอินเดียในทำนองเดียวกันนี้ได้เหมือนกัน

³⁵ Ibid., pp. 97-98.

³⁶ บัณฑิตในวัฒนธรรมฮินดู นอกจากจะเป็นผู้ที่ได้รับการจ้างให้ไปสวดมนต์ตามงานต่างๆ แล้วยังเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายธรรมศาสตร์ พวกเขามักได้รับว่าจ้างให้เป็นที่ปรึกษาของบรรดาผู้พิพากษาชาวอังกฤษ เมื่อคราวที่ยังปกครองอินเดียในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เนื่องจากคนเหล่านี้ยังไม่เข้าใจกฎระเบียบและวิถีชีวิตในแบบฮินดูอย่างเพียงพอ <http://en.wikipedia.org/wiki/Pandit>

³⁷ อุเลมาส คือ บรรดาผู้มีความรู้ที่เคยมีอิทธิพลสูงในวัฒนธรรมมุสลิมนิกายซุนนี พวกเขาเป็นผู้ตีความหมายและดูแลกฎหมายมุสลิมในสังคมอีกทั้งยังเป็นคนกลางเมื่อเกิดความคิดเห็นแตกแยกในกฎหมายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ดังนั้นพวกเขาอยู่ในฐานะที่เป็นทั้งอาจารย์และผู้ดูแลวัฒนธรรมอิสลาม Zaman, Muhammad Qasim – *Ulama in Contemporary Islam: Custodians of Change*, Princeton, 2002, Quoted in [Online], Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ulema> [2005, November 25]

³⁸ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.38.

อย่างไรก็ตามนัยนิตยาราชศาสตร์ได้เสนอให้เห็นว่า ความไม่ยุติธรรมที่เคยเกิดขึ้นกับอินเดียไม่ควรจะเกิดซ้ำอีก ผู้ปกครองควรเป็นผู้ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความเมตตาต่อผู้ใต้การปกครองที่คาดหวังว่าจะได้รับการดูแลจากผู้ปกครองและสามารถทำมาหากินมีชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน ดังที่ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าผู้นำผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ต้องการของสังคมเสมอ ดังในตอนท้ายของเรื่อง *This Time of Morning* ที่ไกลาสกลับเข้ามารับราชการใหม่ โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยหลังจากที่ต้องรับราชการมานานแล้ว เนื้อความตอนนี้ทำให้เห็นว่า สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการเมืองจำเป็นต้องมี คือ การเสียสละความสุขส่วนบุคคลเพื่อความสุขส่วนรวม เสียสละที่จะลบความเห็นแก่ตัวและความละโมภโลกมาก และยึดถือแต่หลักจริยธรรมเพื่อทำงานให้กับประชาชนและข้าราชการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ดังที่ไกลาสก็ได้อธิบายถึงการเสียสละนี้ไว้ว่า การเสียสละตัวเองต่อผู้อื่นจะทำให้สังคมค่อย ๆ เข้มแข็งขึ้นมาและสลัดเอาการเป็นอัมพาตจนแขนขาและหัวใจที่ค่อย ๆ อ่อนแอด้วยความยากจนและการเห็นแก่ตัวออกไป อินเดียจะกลับมาเป็นที่น่าอยู่สำหรับประชาชนอีกครั้ง

the only things that does matter is the human being, his caliber, his..." Kailas hesitated. "I supposed one would call it dedication."

Yet the dedication spirit the devotion complete and utter was rare except, strangely enough, in that new religion, communism. And this was its strength and its attraction. It had taken to itself the ecstasy of the mystic, the rapture of the poet, the crusading ardour of the zealot and transformed them into the stuff of battle. It was total war against the rot of the centuries. It would root out and destroy everything created by poverty and agony until a cleansed new world waited for its new elect.³⁹

จากทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าชาวอินเดียเคยถูกกดขี่จากผู้ปกครองอย่างเจ็บปวดเนื่องจากผู้ปกครองไม่ยอมแม้แต่จะให้มีความเป็นอยู่ที่ดี หรือให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุขภายใต้เหตุการณ์ทางการเมืองที่สงบและเรียบง่าย ในเวลาเดียวกันก็ชี้ให้เห็นอีกว่าและก็การเป็นผู้นำนี้เองที่สามารถเรียกความเชื่อมั่นของประชาชนกลับคืนมาได้ ดังนั้นการที่สภาพบ้านเมืองจะเป็นเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับผู้นำว่าจะกำหนดชะตาของประชาชนและบ้านเมืองให้เป็นเช่นไร

³⁹Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 132.

4.2 การวิจารณ์สังคม

สภาพสังคมที่ซาร์ห์คัลบรรยายผ่านเรื่องเล่าของสิงห์ในเรื่อง *Mistaken Identity* แสดงให้เห็นอินเดียในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในช่วงภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคมยังประกอบไปด้วยกลุ่มชนที่มีความแตกต่างทางชนชั้น และความหลากหลายในความเชื่อ ที่มีทั้งชาวฮินดู มุสลิม ปาร์ซี และผู้นับถือความเชื่ออื่นๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ดังในบางตอนของเรื่อง *Mistaken Identity* ที่สิงห์ได้ยินเสียงสวดมนต์ของชาวมุสลิมจากในตลาดเพื่อแสดงความเคารพต่อ 'พระเจ้า'

A low invisible moan, an eerie forewarning of sound, came from the heart of bazaar. Then 'Allahu Akbar' threaded nasally through vendor's calls, above the crack of tonga whips, never too far above the ground for men to hear. 'Allahu Akbar, La ilaha il-Allah, Mohammed-al-rasool Allah' and on and on in shining wires on the air. I cling to the hem of, I grapes the handle of, I am girl with the sword with. Words I had heard times without number and could have chanted with the muezzin, an untaught inheritance I was surer of than I could be of who had given me birth.⁴⁰

ในขณะที่อีกตอนหนึ่งระหว่างงานเลี้ยงของบิดาก็มีการสวดมนต์เพื่อสรรเสริญพระเจ้าเหมือนกัน

Near midnight a visiting artist gave us a long low ethereal note as introduction, slid up the scale and slipped into the most startling vocal arabesque I had ever heard. He sat as the other performers had, on a red carpet in front of the marble grille. A breeze came in from the rose garden. The moonlight and his voice made living white flowers of the marble lilies decorating the grille, and the table beat conjured silences as hypnotic as sound. Without warning his voice broke free of the known classic scale and soared into a passionate⁴¹

จากเหตุการณ์ทั้งสองตอนแสดงให้เห็นว่าแม้จะอยู่ในพื้นที่ทางสังคมเดียว แต่กลับแตกต่างเพราะการที่ประชาชนนับถือทางศาสนาที่ต่างกันไป ดังที่ผู้ประพันธ์ใช้เสียงสวดมนต์ที่

⁴⁰ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.65.

⁴¹ Ibid.

แตกต่างกันออกไปเพื่อสะท้อนความแตกต่างนั้น หากแต่ในความแตกต่างทางความคิด ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่ามีบางอย่างที่ทั้งสองศาสนามีเหมือนกัน คือการมีศรัทธาต่อ “พระเจ้า” ดังที่สิงห์ให้ความเห็นว่าแล้วก็ไม่ใช่พระเจ้าองค์เดียวกันหรือสวรรค์เดียวกันหรือที่ผู้คนแต่ละศาสนาต่างให้ความเคารพ “Heaven had better be their heaven. Never say to one of these, ‘All gods are one; men call them by different names.’”⁴² รวมทั้งความคิดหลักของแต่ละศาสนาที่หวังจะให้ศาสนิกชนเป็นคนดี หากแต่ภายใต้ความหลากหลายนั้นก็แฝงความขัดแย้งระหว่างกันไว้อยู่ด้วย และรอคอยวันที่จะปะทุขึ้นมา

4.2.1 ศาสนา

ปัญหาความขัดแย้งในสังคมนี้ ผู้ประพันธ์ได้เกริ่นให้เห็นว่าแม้แต่ตัวคนอินเดียเองก็ยังไม่อาจจะอธิบายได้เช่นกัน ดังตัวอย่างในบทสนทนาระหว่างสิงห์และทนายวศา ทนายชาวปาร์ซีคนที่สองของสิงห์ สิงห์ถามวศาว่าทำไมถึงมีการฆ่าฟันกันระหว่างคนอินเดียด้วยกันเอง ขณะที่แม่ทนายผู้มีความเกี่ยวกับกฎหมายและสังคมไว้อย่างไม่สามารถอธิบายได้ “My head aches with recall. I plead, ‘Can you tell me why ordinary people is so racing mad? ‘I wish I knew,’ says Vacha.”⁴³ แต่กระนั้นถึงแม้ว่าตัวละครจะยังไม่เห็นว่าทำไมคนอินเดียต่างศาสนาต้องสู้รบกัน หากแต่เนื้อเรื่องใน *Mistaken Identity* ก็ได้พยายามแสดงให้เห็นว่าสาเหตุนั้นอาจจะมาจากอะไร และส่งผลต่อคนทั้งสองศาสนาอย่างไร ในเวลาเดียวกันการสืบค้นหาสาเหตุและผลลัพธ์ก็เท่ากับการวิจารณ์ความขัดแย้งทางสังคมโดยเฉพาะในประเด็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถหาจุดร่วมเพื่อความปรองดองกันได้เสียที

ในบางช่วงของเรื่อง *Mistaken Identity* สิงห์ก็ไม่ได้เล่าเรื่องของตนเองให้เพื่อนร่วมห้องฟัง หากแต่เป็นใคร่ตรองคิดถึงเรื่องราวในอดีตตั้งแต่วัยเยาว์ของสิงห์เพียงคนเดียว ในเรื่องราวของอดีตเหล่านั้นมีเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ซึ่งของเขากับราเซีย เด็กหญิงชาวมุสลิมรวมอยู่ด้วย หากแต่ว่าความสัมพันธ์ที่สิงห์ไม่ได้ใส่ใจถึงความแตกต่างในชนชั้นและศาสนานี้ก็เล็ดรอดไปถึงหูของผู้ใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์ของเด็กทั้งสองคนนี้ต้องยุติลง ไม่นานนักการลักลอบมีความสัมพันธ์ของเด็กสองคนทำให้เกิดการห้ามนั้นระหว่างศาสนาฮินดูและมุสลิมในชุมชนนั้นตามมา

⁴² Ibid., p.163.

⁴³ Ibid., p.90.

สิ่งนี้ได้เล่าถึงเหตุการณ์ความไม่สงบครั้งแรกในเมืองวิชัยครห์ที่บิดาของสิงห์เก็บภาษีอยู่ ประชาชนห้าพันคนเอง ดังคำบรรยายของคนรับใช้ในบ้านของสิงห์ที่กล่าวถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า ผู้คนรวมตัวกันพร้อมกับมีด หิน และขวดแตกในมือ ก่อนที่กระจายกันไปตามมุมเมืองต่างๆ พร้อมกับตะโกนด้วยคำว่า “Allahu Akbar” และ “Ram Ram” แล้วหลังจากนั้นจำนวนของผู้ที่เสียชีวิตและสตรีที่ถูกข่มขืนก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังบรรยายให้เห็นว่าบางคนมีส่วนร่วมในการฆ่าล้างระหว่างศาสนา บางคนก็พินาศ บางคนแขนขาด และมีผู้เอาแขนท่อนั้นมาขูโร้ และโบกไปมาราวกับธง

The fisherman's son had his teeth shattered by a lance blow. Another Mussalman had his arm ripped off by an explosive. The Hindu picked it up and waved it like a flag. This morning it was still lying near the lawn's brick border. It sounded the most inventive religious riot in years, each side spurred on by unmistakable signs from heaven.⁴⁴

ผลที่ตามมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางศาสนาที่มีผู้เห็นว่ารุนแรงที่สุดครั้งหนึ่งในครั้งนั้น คือมีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 27 คน ได้แก่ ชาวฮินดูสิบห้าคน ชาวมุสลิมสิบคน และตำรวจอีกสองคน และผลที่ตามมาอีกคือปัญหาซับซ้อนเกี่ยวกับประเด็นละเอียดอ่อนทางการเมือง เมื่อชาวฮินดูกำลังให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายมุสลิมซิดาฟัตในตุรกี แต่เมื่อเกิดเรื่องโคกนาฏกรรมเช่นนี้ จึงกลายเป็นภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกระหว่างชาวฮินดูอินเดียและมุสลิมตุรกี ในคราวนั้นสิงห์ถามลุงว่าเหตุใดจึงมีเรื่องราวแบบนี้ขึ้น ลุงจึงตอบว่าความโกรธแค้นของมนุษย์เกิดขึ้นได้อย่างง่าย เพียงแค่กระตุ้นด้วยปัจจัยบางอย่างก็ทำให้ผู้คนลุกขึ้นมาฆ่าฟันกันได้ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นธรรมชาติของมนุษย์⁴⁵

ในช่วงระหว่างที่สิงห์ต้องเก็บตัวเพื่อรอให้สถานการณ์คลี่คลายลง ในตอนนี้เองที่สิงห์ได้ ำเรียนและศึกษาประวัติศาสตร์บางส่วนของอินเดีย ผ่านหนังสือประวัติศาสตร์ *Kitab-ul-Hind* ของ อัลไบรูน (Al Birun)⁴⁶ ที่เล่าสภาพสังคมอินเดียในสมัยกลางที่มุสลิมเข้ามามีอำนาจเหนือกลุ่มฮินดูที่เคย

⁴⁴Ibid., p.57.

⁴⁵Ibid., p.59.

⁴⁶อัลไบรูน (973-1038) คือนักเขียนชาวมุสลิมคนแรกที่เขียนเกี่ยวกับสังคมฮินดู ผู้แต่งเรื่อง *Kitab-ul-Hind* ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญแหล่งหนึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสังคมในเอเชียได้ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 11 ในงานเขียนนั้นให้รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ วรรณกรรม ปรัชญา วัฒนธรรม กฎหมาย และความเชื่อในศาสนาฮินดู งานค้นคว้าของเขาทำให้เห็นถึงความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างศาสนาฮินดูและ

ครองอำนาจมาก่อน ในหนังสือกล่าวถึงการโจมตีชาวฮินดูของมุสลิมกลุ่มเติร์กภายใต้การนำของ สุลต่านโมฮัมหมัด กอริ (Mohammad Gori) จนสามารถครอบครองอินเดียได้ทั้งหมดในช่วงต้น คริสต์ศตวรรษที่ 12 เป็นเหตุให้ชาวฮินดูกระจัดกระจายกันไปคนละทาง หลังจากนั้นเป็นเวลาอีก หลายร้อยปี ชาวฮินดูรวบรวมกำลังเพื่อต่อสู้กับชาวมุสลิมเพื่อทวงประเทศอินเดียคืนทำให้ก่อนที่ มุสลิมจะหมดอำนาจลงไปเกิดการต่อสู้ประหัตประหารระหว่างสองศาสนากันเวลายาวนานจนดูไม่มี วันสิ้นสุด⁴⁷ ประวัติศาสตร์ที่ซาทันคัลหิบขึ้นมากล่าวถึงนี้ทำให้เห็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง ระหว่างสองศาสนา

ประวัติศาสตร์สังสอนสิงห์ให้เห็นว่าความรุนแรงและความขัดแย้งเกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตและ สะสมขึ้นมาเรื่อยๆ ตามเวลา ในเมื่อผู้ที่ต่อยกว่า เป็นรองในสังคมย่อมถูกเอาเปรียบและต้อง ฝงญกับความรู้สึกไม่เป็นธรรมอยู่ตลอดเวลา แต่ทว่าในเวลาเดียวกันใจของผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ อย่างสิงห์กลับยังคงครุ่นคิดถึงแต่เรื่องของตนเองที่ต้องการจะทำร้ายชายผู้พิการทางสมองคนหนึ่ง "To me Spider's voice was a godsend. I could forget it and concentrate on the imbecile's murder."⁴⁸ เนื่องจากเขาคือชายคนที่สิงห์เข้าใจว่าเป็นคนที่ราเซียต้องแต่งงานด้วยเพื่อ ไลบล้างเรื่องชายหน้าที่เกิดระหว่างศาสนาอิสลามและฮินดูที่เกิดขึ้นจากสัมพันธนอกถิ่นอกทาง ระหว่างราเซียกับสิงห์⁴⁹ เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าแม้ประวัติศาสตร์จะเป็นบทเรียนสอนใจให้กับ คนรุ่นหลังให้พึงระวังและหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่อาจจะซ้ำรอยอดีต แต่ถ้าคนรุ่นหลังไม่หัดพิจารณา อย่างถ่วงถ่วงถึงข้อความบางอย่างที่คนรุ่นก่อนแทรกเข้ามาในประวัติศาสตร์ ทุกอย่างที่จดบันทึกไว้ก็ เท่ากับเสียประโยชน์และหมดความหมาย

ในเวลาต่อมาเมื่อสิงห์ได้พบชายพิการคนนั้นและทำร้ายเขาอย่างไม่ได้ตั้งใจ แต่การทำร้าย ครั้งนี้ก็ทำให้ชายผู้พิการผู้นั้นถึงกับเสียชีวิต และส่งผลให้เกิดการจลาจลฆ่าล้างกันระหว่างศาสนา อิสลามและฮินดูอีกครั้ง สี่วันต่อมาการจลาจลลุกลามมาถึงหน้าประตูบ้านของสิงห์ จนเป็นเหตุให้ สิงห์ต้องออกนอกประเทศเพื่อยุติเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

มุสลิมที่แทบไม่มีอะไรเหมือนกันเลย หลายคนยอมรับว่าไบรอนคือผู้คิดทฤษฎีเรื่อง "สองชาติ" ที่แท้จริงคนแรกของ เอเชียใต้ from "Al Birun," [Online], Available from:

<http://www.storyofpakistan.com/person.asp?perid=P043> [2004, October 16]

⁴⁷ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 61.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

[...] The police had to cordon our house to protect us when they found our compound walls defaced and stamped with the descent, and scrawls of "Be ready, we're coming". They warned Father they wouldn't be responsible for any member of the household, all three households, who ventured out. The mob was in a lynching mood. So at home we didn't know exactly what had happened.'

'Death as the result of an accident,' Vacha muses.

'Maybe so, but I feel like a criminal whenever I think of it. Father wanted to help but he couldn't do anything for them. By the time we got the news they had packed up and disappeared.'⁵⁰

นอกจากนี้ในนวนิยายของนายนันตารา ซาห์คัลยงวิพากษ์วิจารณ์นโยบายแบ่งแยกและปกครองซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของอังกฤษ ชาวอินเดียบางส่วนเห็นว่ามันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูและมุสลิม อันนำไปสู่การแบ่งแยกประเทศในเวลาต่อมา ในนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* ไกลาสได้กล่าวด้วยน้ำเสียงประชดประชันว่า อันที่จริงเขาไม่ได้ต้องการตำหนิอังกฤษว่าเป็นผู้ที่ทำให้ประเทศแตกแยกออกเป็นสองส่วนเช่นนี้ ในเมื่อกิจการของอังกฤษในอินเดียคือการทำให้ประเทศให้เป็นอาณานิคม ไม่ใช่การสร้างประเทศ⁵¹ ซึ่งก็หมายถึงการที่เขาเห็นว่าอังกฤษเข้ามาปกครองอินเดียเพื่อการหาประโยชน์ พวกเขาไม่ได้มีใจที่จะดูแลกิจการต่างๆ ภายในประเทศให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยแต่อย่างใด มิหนำซ้ำกลับจะยังจะสร้างแต่ปัญหามากมายให้กับประเทศ

ในสมัยที่อินเดียอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ มีผู้เห็นว่าการปกครองแบบ "แบ่งแยกเพื่อปกครอง" เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งระหว่างมุสลิมและฮินดูที่เคยมีมาก่อนหน้ายิ่งรุนแรงขึ้นไปอีก เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษเลือกให้ความสนใจกับชาวมุสลิมมากกว่าชาวฮินดู ใน ค.ศ. 1906 กลุ่มบุคคลชาวมุสลิมได้ร่างคำร้องต่ออุปราชอังกฤษ ขอให้ชาวมุสลิมมีสิทธิเป็นกรณีพิเศษในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราส่วนการเข้ารับราชการ และที่นั่งสำรองในสถานิติบัญญัติ อุปราชก็รับคำว่าจะช่วยเหลือชาวมุสลิมดังที่ได้ขอไว้ จนในที่สุดอังกฤษออกพระราชบัญญัติปกครองอินเดีย ค.ศ. 1909 ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งชาวมุสลิมสามารถเลือกผู้แทนของตนเข้าไปนั่งในสภาตามจำนวนที่นั่งได้สำรองไว้เป็นพิเศษ วิธีการดังกล่าวทำให้ชาวอินเดียหลายคนเห็นว่าการกระทำแบบ

⁵⁰Ibid., p.91.

⁵¹Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p.187.

อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ก็นำเสนอหนทางแก้ปัญหาศาสนาผ่านการดำเนินชีวิตของสิงห์ผ่านชีวิตของนักกลอนอย่างสิงห์ สิงห์ใช้ชีวิตอย่างตัวแทนของคนที่ต้องการเห็นความสมานฉันท์ระหว่างศาสนาโดยการรวมเอาสองศาสนาเป็นหนึ่งเดียวกันด้วยความรัก ดังคำให้การในชั้นศาลของสิงห์ เมื่อถึงตอนที่อัยการถามเขาว่าเขานับถือศาสนาอะไร พูดภาษาอะไร เขาได้ตอบว่าเขา นับถือศาสนาฮินดู-มุสลิม พูดภาษาด้วยกวีเพื่อให้เป็นที่เข้าใจได้ระหว่างสองศาสนา รวมทั้งหัวใจที่มีไว้สำหรับ 2 ศาสนานั้น

'What is your religious?'

'I am a Hindu Muslim.' Or put it the other way round, lawyer.

'Your mother tongue?'

'Poetry. Bit if you're going to finicky about it, my mother tongue is Hindi, and my father tongue is Urdu, she – illiterate though she is – hailing from the Sanskrit script and paraphernalia, and he from everything that hit us when Islam rode in [...]

'...Which language do you speak at home? What are you, a Hindu or a Muslim?'

Now this requires reflection. Then I say I've dreamed in both languages. My diet, and therefore my digestion, are mostly Muslim, but my blood seems to circulate in Hindu fashion, and my heart beats alternately to each.⁵⁴

จากคำกล่าวของสิงห์ในชั้นศาลแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้ต้องการที่จะเห็นสังคมแบ่งแยกกันเพราะศาสนา แม้ในเวลานั้นแนวคิดของเขาที่ต้องการรวม 2 ศาสนาไว้ด้วยกันผู้คนมองดูว่าสิ่งที่ไร้สาระและเป็นไปไม่ได้ หากความคิดเหล่านี้ได้สะท้อนความต้องการที่จะแก้ปัญหาการฆ่าฟันกันระหว่าง 2 ศาสนาให้หมดไป เพราะหากมีการพูดคุย การพูดคุยจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างกัน และสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นขณะที่พูดคุยกันนั้นคือความรักที่จะพาไปสู่สันติภาพระหว่างศาสนาอันยั่งยืน เพราะเมื่อที่แห่งใดเกิดความรักและความเข้าใจกันแล้ว การทำร้ายกันและกันคงจะเป็นเรื่องที่ทำไต่ยาก

⁵⁴Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.144.

การเสถียรภาพของความรุนแรง การเสียเลือดเสียเนื้อที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งกระตุ้นให้เตือนนักอ่านเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหานี้ ให้ช่วยกันร่วมมือแก้ไข เนื่องจากปัญหานี้ไม่ได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใดโดยตรงที่จะเป็นต้องแก้ไข หากแต่เป็นของทุกๆ คนที่จำต้องร่วมปฏิบัติทางแก้ไขและใส่ใจปัญหานี้อย่างใกล้ชิด สังคมไม่อาจพัฒนาไปข้างหน้าไปไกลหรืออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพื่อดำรงและสร้างสรรค์ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม ถ้าคนในสังคมที่ไม่อาจเข้าใจกันได้ หรือแม้แต่เราเองก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยหรือสังคมอื่นก็ประสบปัญหาความแตกต่างทางด้านศาสนานี้ด้วยเช่นกัน *Mistaken Identity* ทำให้เห็นว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ทางการศาสนาอาจทำให้เรามองเห็นจุดเริ่มต้นของปัญหาได้ชัดเจน อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างสันติวิธี

4.2.2 ชนชั้น

ชนชั้นสูงและผู้เก็บภาษีในสังคมอินเดีย

นัยนตารา ซาห์คัลซีให้เห็นว่านอกจากเจ้าอาณานิคมแล้ว ชีวิตชาวอินเดียยังได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากชนชั้นนายทุนที่ดินขนาดใหญ่หรือผู้เก็บภาษีที่คอยขูดเลือดขูดเนื้อประชาชน ผู้คนที่ร่ำรวยจากการได้เศษเล็กเศษน้อยจากเจ้าอาณานิคมเหล่านี้ดูคล้ายจะไม่ได้เป็นคนอินเดียเลย แต่เขาดูเป็นคนต่างชาติสำหรับชาวอินเดียด้วยกันเองเสียด้วยซ้ำ “But a man whose country is Vijaygarh is not the same as a revolutionary or nationalist. To me they are Dutchmen: in a word, distant.”⁵⁵

ผู้ประพันธ์ได้อธิบายให้เห็นว่าผู้เก็บภาษีในสังคมอินเดียเป็นเช่นไร ผ่านเรื่องเล่าของสิงห์ที่เล่าให้เพื่อนผู้ร่วมห้องซังฟังในฐานะผู้ต้องหากคนใหม่ สิงห์จึงเริ่มต้นเล่าเรื่องราวของเขาว่า เขาบุตรชายของผู้เก็บภาษีที่ได้ตำแหน่ง “ราชา” จากรัฐบาลอังกฤษ ตำแหน่งราชาในที่ไม่ได้หมายถึง “ราชา” ที่สืบเชื้อสายเจ้าผู้ครองรัฐอินเดียมาแต่โบราณ หากรัฐบาลหยิบยืมชื่อตำแหน่ง “ราชา” ในวัฒนธรรมอินเดียเอามาแต่งตั้งให้แก่ผู้เก็บภาษีที่ได้ทำความดีความชอบไว้ให้แก่รัฐบาล ดังคำอธิบายของนายสิงห์ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับราชาไว้

In the taluks, he said, rajahood was a title conferred by the British government in return for outstanding loyalty, upon the wealthiest and most

⁵⁵Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.38.

deserving among the great landlords. But the *talukdars* were not highnesses and had no gun salutes. Only ruling princes had those.⁵⁶

การให้มิสลินจำงว่าจะให้ตำแหน่งนี้เองจึงเปรียบเสมือนคำสัญญาอันดีระหว่างอังกฤษและอินเดียว่าจะจงรักภักดีตราบเท่าที่ตำแหน่งนั้นยังอยู่ หมายถึงการที่ผู้เก็บภาษีจะยังคงที่ประชาชนด้วยการเก็บภาษีไปเรื่อยๆ ในขณะที่ชาวนาก็ประสบปัญหาหากจนซ้ำซาก

ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงผู้เก็บภาษีในสังคมอินเดียเก่าด้วยมุมมองเดียวกับที่สังคมเคยมองดังคำอธิบายเกี่ยวกับผู้เก็บภาษีที่ว่า ส่วนมากผู้เก็บภาษีในสังคมอินเดียเป็นทั้งชามินดาร์หรือผู้เก็บภาษีที่เป็นมาตั้งแต่เดิม บางคนก็เป็นผู้นำหัวหน้าท้องถิ่นนั้นๆ บางคนก็เป็นเพียงราษฎรทั่วไปหรือนักธุรกิจที่ตั้งตนเองขึ้นมาเพื่อเก็บภาษี บุคคลเหล่านี้ล้วนทำงานให้กับรัฐบาลได้เป็นอย่างดีหากแต่คนเหล่านี้ขาดคุณสมบัติบางอย่างไปนั่นก็คือการเป็นเจ้าของที่ดินที่มีประสิทธิภาพ⁵⁷ ผู้เก็บภาษีในสังคมอินเดียมีชีวิตที่ร่ำรวย คอยชิงดีชิงเด่นระหว่างผู้เก็บภาษีด้วยกัน และมีฐานะส่วนตัวของตนเองมากมายไม่มีหมด ดังในเรื่องเล่าของทนายคนแรกของสิงห์ที่กล่าวว่าเขาเคยเป็นทนายให้ชนชั้นสูงหลายต่อหลายคดี ในช่วงนั้นชนชั้นสูงชั้นศาลฟ้องร้องกันมากมาย ตั้งแต่เรื่องมรดกของราชาที่แบ่งไปไม่ลงตัวกันไปจนถึงเรื่องเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม⁵⁸ ประเด็นชีวิตของผู้เก็บภาษีชาวอินเดียนี้ผู้ประพันธ์ยังได้เคยกล่าววิจารณ์ไว้ในบทความ 'India's Identity in *Mistaken Identity*' ว่าเป็นระบบการเก็บภาษีที่รัฐบาลอังกฤษสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เก็บภาษีมัวแต่ยุ่งกับกิจการของตนเอง และแข่งขันกับผู้เก็บภาษีรายอื่นๆ เพื่อให้อังกฤษโปรดปรานตัวเองเป็นพิเศษ ความเป็นคนโปรดของอังกฤษนี้จะนำมาซึ่งเลื้อยคลุมบอกรูปร่างที่ประดับไปด้วยเพชรพลอย ดาบ คำสั่งในการปรากฏตัวต่อหน้าประชาชนร่วมกับคนจากรัฐบาล ตลอดจนตำแหน่งราชาที่สามารถเป็นมรดกสืบทอดไปยังลูกหลานได้ ของกำนัลเหล่านี้ได้แฝงอุบายอันแยบยลของอังกฤษที่ต้องการให้ผู้เก็บภาษีเหล่านี้มีกิจการที่ต้องสะสางมากมายเพื่อที่จะได้ไม่มีเวลามาคบคิดทำการกบฏเหมือนอย่างที่เคยทำมา⁵⁹

ซาร์คัลวิจารณ์การใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยของผู้เก็บภาษีผ่านตัวละครอย่างบิดาของสิงห์ว่าบิดาใช้เงินภาษีของประชาชนไปมากมายตั้งแต่การพยายามทำให้รัฐบาลอังกฤษเห็นว่าเขาร่ำรวย

⁵⁶ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.16.

⁵⁷ Ravinder Kumar, *Essays in the Social History of Modern India*, pp. 3-4.

⁵⁸ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.14.

⁵⁹ Nayantara Sahgal, "India's Identity in *Mistaken Identity*," in Nayantara Sahgal, *Point of View: A Personal Response to Life, Literature and Politics*, p.49

กว่าผู้เก็บภาษีคนอื่นๆ เพื่อที่จะได้รับตำแหน่งราชา แม้มารดาจะเกลียดชังการกระทำของบิดาทั้งหมด เพราะเธอรู้ดีว่าเมื่อวันหนึ่งที่บิดาได้รับตำแหน่ง เขาก็จะปฏิบัติต่อทุกคนดังทุกคนเป็นคนรับใช้ ซึ่งนั่นก็อาจจะรวมถึงมารดาด้วย แต่มารดาก็ไม่อาจทำด้านทานความต้องการของสามีตัวเองได้ นอกจากสนับสนุนให้สามีของตนเองได้รับตำแหน่ง เธอยังให้เงินสินบนเป็นทรัพย์สินจำนวนมากแก่เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เดินทางมาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เก็บภาษี อีกทั้งบิดายังเลือกที่จะแต่งงานเป็นครั้งที่ 3 ตามคำแนะนำของพี่ชาย บิดาจัดงานแต่งงานอย่างเอริกฟูฟาเพื่อแสดงถึงฐานะความร่ำรวยกินดีอยู่ดีของตนเอง⁶⁰ แม้ว่าการกระทำของบิดาครั้งนี้จะเป็นการทำร้ายความรู้สึกของมารดาจนกระทั่งทำให้เธอรู้สึกว่าจะกลายเป็นหิน⁶¹ รวมทั้งยังเป็นการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากที่ได้มาจากการรีดไถชาวนาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองทั้งหมดแต่นั้นก็ไม่อาจหยุดความทะเยอทะยานของบิดาที่ต้องการรับตำแหน่งราชาที่ดินได้

และในที่สุดในปี ค.ศ. 1919 บิดาก็ได้รับการแต่งตั้งตำแหน่งราชาที่ดิน⁶² ตำแหน่งและฐานะที่ได้มาทำให้บิดารู้สึกปลื้มปิติเป็นอันมาก ดังในเรื่องเล่าของสิงห์ที่เล่าถึงเหตุการณ์ช่วงหลังที่บิดาได้รับตำแหน่งใหม่ๆ ให้เพื่อนร่วมห้องซังฟิงว่าเขากำลังหมกมุ่นอยู่กับแห่งความสุขที่เกิดจากเงินที่มาจาก การขูดรีดประชาชนที่ยากจน หลงระเหิงอยู่โลกของยศตราและตำแหน่ง และโลกแห่งการมัวเมาในด้านกามอารมณ์

[...] on New Year's Day 1919 he became a raja. Late one night when I had diarrhoea and had to keep running to the bathroom I saw him go past my bathroom window. I still wonder if it could have been him I saw, that gleeful apparition, iridescent under globes of frosted glass, more like a heavy hothouse butterfly than a human male.⁶³

นอกจากนี้บิดายังผลาญเงินของประชาชนไปกับกิจการส่วนตัวของตนเองอีกมากมาย โดยเฉพาะกับการมีบุตรชายไว้เพื่อสืบตระกูลของตนตามความเชื่อในศาสนาฮินดูที่นิยมการมีบุตรชายมากกว่าบุตรสาว กว่าที่สิงห์จะเกิด บิดาและมารดาออกเดินทางรอนแรมไปยังถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลเพื่อขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มีบุตรชายสมปรารถนาเป็นเวลาถึง 9 ปี แต่แต่ละครั้งที่เดินทางมี

⁶⁰Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, pp. 28-29, 32-33.

⁶¹Ibid., p.32.

⁶²Ibid., p.47.

⁶³Ibid.

กองคาราวานซึ่งรวมถึงไพร่พลมากมายติดตามไปด้วยเป็นจำนวนหลายร้อยคน⁶⁴ และนั่นก็หมายถึงค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทางจำนวนมาก

เมื่อสิงห์เติบโตมา เขาก็ใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยเหมือนบิดาเช่นกัน เดินทางไปมาระหว่างอินเดียและต่างประเทศ สิงห์มีชีวิตอยู่ไปวันๆ อย่างไม่ใส่ใจที่จะร่ำเรียนเพื่อสืบทอดกิจการของตระกูลที่ทำมาากันหลายชั่วคน ดังที่ปรากฏในคำบรรยายเกี่ยวกับตัวของสิงห์ต่อหน้าของเขา

My biography is brief and undistinguished [...] I was born and brought up in Vijaygarh, spend most of each year in Bombay, and had just got back from my third trip abroad when I was arrested.

'What about your first trip abroad?'

'I went to college in America for a year. I didn't like it so I came away.'

'What didn't you like, the studies?'

[...]

I see no point in telling him I had done badly in the five or six totally unrelated subjects (including English composition!) they had saddled me with, and the college had been cool about my continuing [...]

'Any special reason for your other two trips?'

'The usual reasons. A change of scene and air. I ordered new clothes etc., learned the Charleston.'⁶⁵

เมื่อสิงห์ถูกจับกุมในข้อหาพยายามล้มล้างราชบัลลังก์อังกฤษ ในเรือนจำแทนที่เขาจะปฏิบัติเหมือนผู้ต้องหาคนอื่น ๆ เขากลับได้รับอภิสิทธิ์มากมายในฐานะบุตรชายของ "ราชา" ทั้งเสื้อผ้าที่มีผู้อื่นซักให้แทนที่จะซักเอง อาหารก็มีผู้อื่นจัดหามาให้เป็นพิเศษ รวมทั้งส้วมแบบอังกฤษที่สิงห์ต้องการเป็นพิเศษเพราะเขาใช้ส้วมหลุมไม่เป็น ไม่ว่าจะอะไรก็ตามที่เขาอยากได้ ก็มีผู้จัดหามาให้ทั้งสิ้น "Anything else I require, boy, girl, bhang, will be arranged. Fruit, sweet, tobacco, anything."⁶⁶

⁶⁴ Ibid., p.23.

⁶⁵ Ibid., p.39.

⁶⁶ Ibid., p.43.

ในขณะที่ชนชั้นสูงเหล่านี้ได้รับความสะดวกสบาย อีกด้านหนึ่งของสังคมกำลังอดอยาก ไม่มีอะไรจะกิน ไม่มีสิทธิที่แม้แต่จะลืมหูลืมตาอ้าปาก ผู้ประพันธ์ได้วิพากษ์วิจารณ์ความเป็นอยู่ที่ดีของชนชั้นสูงด้วยน้ำเสียงประชดประชันของมารดาที่กล่าวกับสิ่งที่ครอบครัวของเธอกำลังเป็นว่า ในสายตาของเจ้าอาณานิคม ผู้เก็บภาษีเป็นเพียงผู้ที่คอยรับเอาแต่ค่าสบบประมาทจากพวกอังกฤษเท่านั้น "Now we're nothing but rent receiver for the British and spend our lives pocketing their insults."⁶⁷ ข้อความดังกล่าวเน้นย้ำความขมขื่นใจที่เกิดขึ้นระหว่างชนชั้นว่า แม้ตำแหน่งราชาที่ดินจะบอกถึงอำนาจที่มีในรัฐรวมทั้งจะนำมาซึ่งความร่ำรวยเพียงใดแต่ราชาที่ดินก็เป็นคล้ายกับปลิงที่คอยดูดเลือดของชาวนาโดยไร้ศีลธรรมและเป็นผู้คอยรับใช้รัฐบาลของอังกฤษ

ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นภาพสะท้อนชนชั้นสูงโดยเฉพาะผู้เก็บภาษี ที่ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงปัญหาเรื้อรังของรัฐอันได้แก่ความยากจน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ได้สะสมตามระยะเวลาและกลายเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้ประชาชนผู้รับรู้ปัญหานี้ร่วมกัน จึงรวมใจขึ้นมาต่อสู้ตามเส้นทางของผู้นำการต่อสู้ทางการเมืองได้วางไว้

ชนชั้นกลาง

แม้ชนชั้นกลางของอินเดียจะถือกำเนิดล่าช้ากว่าในยุโรปถึงหลายร้อยปี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อถึงเวลาอันควรชนชั้นกลางของอินเดียก็ถือกำเนิดขึ้นด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งการศึกษาแบบตะวันตกและการค้าขายภายในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมอินเดีย การถือกำเนิดของชนชั้นกลางอินเดียนี้ก็ได้สะท้อนไว้ในนวนิยายของยันทารา ซาห์คัล แม้เนื้อเรื่องในนวนิยายจะแสดงให้เห็นว่าในขณะที่ชนชั้นนี้ค่อยๆ เติบโตขึ้นอย่างเป็นระบบจนคล้ายกับผู้ประพันธ์ต้องการบันทึกเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของชนชั้นกลางในสังคมอินเดีย แต่ที่จริงแล้วกลับสอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์ชนชั้นนี้ไว้ในฐานะที่พวกเขาเป็นชนชั้นพ้อค้าที่มีโอกาสเจริญรุ่งเรืองในสังคม แต่แทนที่จะเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือคนชนชั้นล่าง แต่พวกเขากลับตักตวงแต่ผลประโยชน์ของตนเอง

ชนชั้นกลางเกิดขึ้นนับตั้งแต่ชาวอินเดียผู้ได้รับการศึกษาตามแบบตะวันตกทวีจำนวนขึ้นอย่างช้าๆ ทั้งผู้ที่ศึกษาในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกๆ ในอินเดียขึ้นในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในเมืองกัลกัตตา บอมเบย์ และมัทราส มหาวิทยาลัยเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อผลิตเสมียนพนักงานเพื่อเข้ารับราชการ ทว่าการศึกษาที่เข้าถึงแต่บุรุษและชาวฮินดูเท่านั้น สตรีและชนชั้นล่างไม่มีโอกาสเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ รวมทั้งชาวมุสลิมที่ปฏิเสธที่จะรับการศึกษา

⁶⁷Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.26.

ตามระบบการศึกษาแบบใหม่⁶⁸ นอกจากนี้ยังมีชาวอินเดียบางคนที่มีโอกาสได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ด้วยความหวังของพ่อแม่ชาวอินเดียที่ต้องการให้บุตรของตนเข้าสอบเข้าแข่งขันเป็นข้าราชการ อรชุนข้าราชการอาวุโสจากเรื่อง *This Time of Morning* เขาได้รับการศึกษาจากอังกฤษตั้งแต่อายุ 14 และกลับมาเพื่อสอบเข้ารับราชการอินเดียในหน่วยงานที่เรียกว่า 'ข้าราชการพลเรือนแห่งอินเดีย' (Indian Civil Service) หรือในชื่อย่อว่า I.C.S.⁶⁹ แม้สิ่งที่พ่อแม่ต้องการจะคือการไปเป็นเจ้าของที่ชั้นผู้น้อยที่ทำการช่วยเหลืออังกฤษในการปกครองก็ตาม

ในเวลาเดียวกันการศึกษาจากตะวันตกเป็นตัวเร่งให้เกิดนักปฏิวัติ โดยเฉพาะนักปฏิวัติศาสนาและการเมือง เริ่มแรกจากความพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อที่ล้าสมัยในสังคม หลังจากที่พวกเขาเพิ่ง 'ตื่น' ขึ้นมาเผชิญกับความผิดปกติในสังคมผ่านกรอบสายตาการศึกษาแบบตะวันตกที่เพิ่งได้ร่ำเรียนมา อันได้แก่ชนบประเพณีที่ล้าสมัยต่างๆ พวกเขาจึงพยายามปฏิรูปวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อให้สังคมมุ่งไปสู่หนทางแห่งการพัฒนาแบบตะวันตก ดังที่ สาราท มิตร (Sarat Mitra) ปู่ของอรชุนที่ได้กระทำสิ่งเดียวกันตามแรงขับที่ได้จากศาสนาคริสต์และปรัชญาตะวันตกที่สอดแทรกเข้ามาทับทเรียน⁷⁰

ต่อมากลุ่มชนชั้นกลางผู้ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกเริ่มตระหนักถึงภัยร้ายของระบบการปกครองของอังกฤษ ชนชั้นกลางเหล่านี้แม้จะคุ้นเคยกับอังกฤษดี แต่ก็เริ่มวิพากษ์วิจารณ์อังกฤษและขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วกลายเป็นขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนผู้รักชาติและขยายตัวกลายเป็นขบวนการอย่างรูปธรรม เช่น พรรคคองเกรสแห่งชาติอินเดีย ตัวละครหลายต่อหลายตัวของซาร์คัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวนี้ โดยเฉพาะไกลาสจากเรื่อง *This Time of Morning* ผู้ที่เลิกฝึกอาชีพทนายกลางคืนเพื่อมาเป็นนักต่อสู้ทางการเมือง ร่วมกับคนอื่นๆ ที่ทำอย่างเดียวกัน⁷¹ เขาเป็นนักต่อสู้ทางการเมืองคนหนึ่งที่มีขีดบรยากาศทางการเมืองอันยิ่งใหญ่ในช่วงเรียกร้องเอกราชโดยมีมหาตมะ คานธีเป็นผู้นำ เขาอมติดคุด ทุ่มเทให้กับกิจกรรมการเมืองของพรรคที่ดูยากลำบากและดูเหมือนว่าจะไร้วัตถุประสงค์ ผ่านวันและคืนที่สูญเสียไประหว่างการเรียกร้อง แทนที่เขาจะสามารถทำเงินได้เป็นกอบเป็นกำจากการเป็นทนาย แต่ไกลาสกลับรู้สึกว่าเขาไม่ได้สูญเสียอะไรไป มีหน้าซ้ำเขากลับได้ความเป็นมนุษย์กลับคืนมา

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 678.

⁶⁹ Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p.22-23.

⁷⁰ Ibid., p.22.

⁷¹ Ibid., pp. 189-190.

Kailas belonged to the generation that had succumbed to the magic of Gandhi. The fire, the dedication and singlemindedness of the man in the loin cloth had attracted him, made him a member of the Congress, sent him to jail along with thousands of his countrymen, and trained and tempered something within him that might otherwise have developed haphazard and purposeless. What he had lost of his law practice he had gained in manhood.⁷²

นอกจากข้าราชการ นักปฏิรูปศาสนาและการเมือง ชนชั้นกลางที่เกิดใหม่ในสังคมช่วงที่ยังอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษยังรวมไปถึงประชาชนผู้ดำเนินกิจการส่วนตัว เช่น ทนายความ แพทย์ รวมทั้งพ่อค้าและนักธุรกิจทั้งหลาย ผู้คนเหล่านี้เป็นผลพวงจากการปกครองของอังกฤษ โดยตรง พวกเขาคือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ จากอังกฤษที่ได้รับมาอย่างเต็มที่จนล้น ทั้ง นักกฎหมายที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของศาลยุติธรรม และร่ำรวยจากการอาศัยคู่ความที่ทำการต่อสู้กันในชั้นศาล และพวกพ่อค้าวานิชที่เป็นคนกลางระหว่างการค้าและกิจการอุตสาหกรรมของอังกฤษ ผู้ทำการขายสินค้าอังกฤษเพื่อผลประโยชน์รายได้ หรือเพื่อให้ได้ค่านายหน้า⁷³ ผ่านชีวิตของราม ตัวละครจากเรื่อง *Rich Like Us* เขาเป็นนักธุรกิจที่ทำการค้าขายของระลึกละเอียดๆ น้อยๆ ที่มาจากตะวันตกและตะวันออก

รวมทั้งหริ โมहन รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมจากเรื่อง *This Time of Morning* เขาเป็นพ่อค้าที่รับกิจการต่อจากบิดาของตนเองผู้เปิดกิจการขายขนมหวาน ต่อมาเมื่อเกิดสงครามครั้งที่ 2 เกิดขึ้นมีทหารชาวอังกฤษและอเมริกันอยู่ในอินเดียมากมาย Mohan จึงใช้โอกาสนี้ในการเปิดภัตตาคาร ในขณะที่การค้าขายในช่วงนั้นแทบจะไม่มีคู่แข่งด้วยเลย เพราะสภาพเหตุการณ์สังคมในระยะนั้น แค่สามารถใช้ชีวิตรอดในช่วงสงครามที่มีแต่ความอดอยากก็นับว่าดีถมเทแล้ว ต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์ขับไล่อังกฤษออกจากอินเดียในช่วงปี ค.ศ. 1942 กิจการค้าขายของโมहनรุ่งเรืองอีกครั้ง ต่อมาเขาเปิดกิจการขายปูนซีเมนต์ในกัลกัตตา หลังจากที่ยังมองหาช่องทางว่าควรจะทำอะไรดีในเมืองที่เขาเห็นว่าเศรษฐกิจไม่เคยกระเตื้องขึ้นเลย กิจการค้าปูนของเค้าสร้างกำไรมากมายและเป็นที่ยึดจกทั่วไปในเมืองกัลกัตตา และเมื่อสงครามโลกจบลง ผู้นำทางการเมืองก็ได้รับการปล่อยตัวออกมา ในขณะที่เขาเองก็เริ่มปูทางให้กับตนเองในการเข้าไปสู่การเป็นนักการเมือง เขากลายเป็น

⁷² Ibid., p.11.

⁷³ ยวาทะรลาล เนห์รู, *โฉมหน้าแห่งประวัติศาสตร์*, แปลโดย พระราชรัตนโมลี, หน้า 683.

ประธานในที่ประชุมเทศบาลแห่งเมืองอัลลฮาบาด⁷⁴ เหล่าพ่อค้าและนักธุรกิจเหล่านี้ต่างรวมตัวกัน
อยู่ในเมืองใหญ่ และเมืองท่าสำคัญๆ เช่นบอมเบย์หรือลฮอร์

เมืองท่าเหล่านี้จึงเป็นแหล่งที่รับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาโดยตรง จนบางครั้งสังคมใน
เมืองท่าเหล่านั้นก็ยังไม่สามารถปรับตัวทันกับสถานการณ์ว่าจะรับสิ่งใดก่อนดี หรือจะแยกแยะ
สิ่งใดที่ไม่ดีออกไป ได้แต่รับทุกสิ่งทุกอย่างเข้ามาทั้งหมด สภาพของเมืองท่าบอมเบย์ได้รับการ
บรรยายผ่านสายตาของตัวละครสิงห์จากเรื่อง *Mistaken Identity* คำบรรยายของสิงห์ทำให้เห็นว่า
บอมเบย์ซึ่งเป็นเมืองที่ซิลลาเพื่อนสาวชาวปารีสใช้ชีวิตอยู่ เป็นเมืองที่เต็มไปด้วยสิ่งเพิลิตเพิลิน
เจริญตาเปรียบเหมือนเมืองฝรั่งอยู่ไม่น้อย

[...] Sylla's Bombay was the most foreign city I had seen, it had trams
and a few taxis. Half the people in it were English and the Indians might as well
have been. I had never seen so many short-haired, dog-owning women. They
gave their dogs names like Bonzo and Mr' St Clair, and said 'Woopsie-daisy'
when they spilled ice-cream on their blouses. Their saris were made of English
crêpe and French chiffon, and I heard about ice blue and tango orange for the
first time.⁷⁵

ผู้ประพันธ์ทำให้เห็นชีวิตของชนชั้นกลางเหล่านี้ว่ามีความยึดหยุ่นสูง เนื่องจากไม่ได้ถูกบีบ
บังคับให้ตกอยู่ภายใต้ความกดดันอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การเก็บภาษีหรือการที่ต้องตกอยู่ใน
สภาพเช่นทาสที่ดิน เหมือนผู้เก็บภาษีและชาวอินเดีย พวกเขาใช้เวลามากมายที่จะสร้างสรรค์สิ่งดี
งามให้กับสังคมได้ แต่เวลาเดียวกันสังคมก็มีชนชั้นกลางที่เห็นแก่ตัวอย่างหริ โมหันจากเรื่อง *This
Time of Morning* ที่ต้องการแต่จะทำเงินอย่างเดียว ในขณะที่ไกลาสตัวละครจากเรื่องเดียวกันก็
ทำให้เห็นว่ามีชนชั้นกลางที่พร้อมจะทำงานให้กับประชาชนเช่นกัน ชนชั้นกลางจึงเป็นแรงกำลังที่
สำคัญต่อสังคมอินเดียที่จะช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้านโดยเฉพาะการเมืองและ
สังคมควบคู่กันไป

ผู้ประพันธ์ยังได้เล่าถึงสภาพสังคมในช่วงหลังได้รับเอกราชต่อว่า ชนชั้นในสังคมก็ยังดำรง
อยู่ ซึ่งนั่นก็หมายถึงความแตกต่างระหว่างชนชั้นก็ยังมีอยู่เช่นกัน แทนที่การที่ชนชั้นกลางขยายตัว

⁷⁴Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, pp. 198-199.

⁷⁵Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 75.

ในสังคมจะทำให้ความแตกต่างในสังคมดังที่เคยปรากฏในอดีตหายไป ระบบทุนนิยมกลับทำให้ความแตกต่างระหว่างชนชั้นยังมีอยู่เช่นเดิม นักธุรกิจที่ร่ำรวยก็ร่ำรวยมาก และคนจนที่ไม่มีโอกาสเงยหน้าอ้าปาก เปรียบเทียบเห็นได้ระหว่างลักษณะบ้านของคนรวยและคนจน แม้กระทั่งบันไดหรืออ่างอาบน้ำของบ้าน Sally ที่สามีเป็นนักธุรกิจยังทำจากหินอ่อน

'Sally's house [...] with its huge entrance hall and curving marble stairway was the most recent and spectacular of Delhi's private homes. [...] Her bathroom was Nile green with a sunken bathtub of streaked marble'.⁷⁶

ในขณะที่บ้านของชีวิตนักหนังสือพิมพ์เป็นห้องเล็กๆ ที่อยู่ด้านบนของร้านตัดเสื้อ อาศัยอยู่ทั้งตัวเขา ภรรยา และลูกอีกหนึ่งคน ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงห้องของเขาว่า 'ห้องที่โบกผนังด้วยปูนไว้อย่างหยาบๆ'⁷⁷

ชนชั้นล่างและชาวอินเดียทั่วไป

ในเรื่อง *Mistaken Identity* นอกจากเรื่องราวเกี่ยวกับการต่อสู้ทางการเมืองในช่วงก่อนที่อินเดียจะได้รับเอกราช ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นสังคมอินเดียทั่วไปผ่านสายของสิงห์เมื่อยามที่เขามีโอกาสได้ออกไปข้างนอกบ้าน และเห็นสภาพสังคมอินเดียที่แตกต่างไปจากสังคมของตนเองที่มีแต่ความสวยงามและร่ำรวยของบ้านและสังคมของผู้เก็บภาษี จากเนื้อเรื่องตอนนี้ผู้ประพันธ์เปิดโอกาสให้สิงห์และผู้อ่านให้เห็นว่าในสังคมอินเดียประกอบขึ้นจากคนยากคนจน และคนด้อยโอกาสอย่างคนขอทาน ที่เขามีโอกาสพบเมื่อตอนที่เขาเดินเข้าไปในตลาดกับคนรับใช้

I went with Bittan to the bazaar on Mother's errands [...] A man servant walked ahead keeping the sturdy beggar horde at bay and Bittan had me reined in tighter than a pup on a leash. She had my questions reined in too. What does the beggar want? Nothing. Why does he look like that? Don't look. Who is he? Nobody. If we lagged behind, their noseless faces, gouged eyes withered arms encircled us.⁷⁸

⁷⁶Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, pp. 108,110.

⁷⁷Ibid, p. 121.

⁷⁸Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, pp. 27-28.

หรือสภาพในตลาดที่เต็มไปด้วยสัตว์เลี้ยวขนานชนิดที่ถูกเลี้ยงไว้ตามท้องถนนอย่างไม่เป็นระเบียบ

The day I reached bazaar a dead buffalo lay at the traffic crossroad, where it must have baulked at its brickload and buckled. It must have lain there for days judging by the sunken tracks bullock carts had made around it. [...] A flock of belled goats and one or two dirty sheep trotted jingled past the animal's stiff hind legs. I swerved to avoid them and knocked against a man carrying stacked cages of hens hung on a bamboo pole across his shoulders. He staggered and the hens set up a tired friendless cackle of surprise. A cartload of squatting women went by. Their heads were bowed, their faces covered and they were monotoning some tale of woe.⁷⁹

รวมทั้งชุมชนแออัดในเมืองอุตสาหกรรมเมืองหนึ่งอย่างเมืองบอมเบย์ อันเป็นซึ่งเป็นสถานที่ที่สิงห์จับรถผ่านและมองเห็น สถานที่ที่สิงห์บรรยายว่าเต็มไปด้วยขยะมูลฝอย อีแรงที่บินโฉบไปมาในอากาศ เด็กๆ เปลือยไม่มีเสื้อผ้าใส่ และผู้หญิงหลังค่อม ซึ่งสิงห์มองว่าทั้งหมดล้วนเป็นจุดสีดำ ที่แยกจากกันไม่ออก

[...] A wasteland in front of a tenement comes to mind. It is littered with rubbish and extrement. Vultures pick a hairless cut clean of flesh, hop off the carcass and waddle a few yards. Dragged groundward by their faster, run and take off into the air. Naked children aeroplane over the dog's remains with joyous abandon. Behind them shrouded women move in single file against the tenement wall. They are as indistinguishable as black bundles strung on a pole.⁸⁰

รอยเปื้อนดำที่มาจากความยากจนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ซึ่งต่างไปจากเสื้อผ้าของคนชนชั้นสูงที่เต็มไปด้วยสีล้วนเหมือนอย่างในบอมเบย์ในส่วนของคนชนชั้นสูง "Their saris were made of English crepe and French chiffon, and I heard about ice blue and tango orange for the

⁷⁹ Ibid., p.64-65.

⁸⁰ Ibid., p. 41.

first time.”⁸¹ ในสังคมที่แหล่งเสื่อมโทรมเหล่านี้กลายเป็นวัตถุโบราณของเมืองที่เป็นประจักษ์พยานการตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษในเมืองบอมเบย์ตั้งแต่ในช่วงคริสต์วรรษที่ 17 หลังจากนั้นบอมเบย์ก็ได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางของประชากรเป็นจำนวนมากที่ต้องการหางานทำในโรงงานและท่าเรือ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหาด้านที่อยู่อาศัย จนเกิดการขยายตัวของชุมชนแออัดในที่สุด มีบันทึกการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรที่แสดงให้เห็นว่าในปี ค.ศ. 1661 บอมเบย์มีประชากรเพียง 10,000 คน แต่หลังจากมีที่เศรษฐกิจในบอมเบย์เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการจัดตั้งโรงงาน ในปี 1872 มีประชากรเพิ่มขึ้นมากถึง 644,400 คน ประชาชนเหล่านี้แม้จะย้ายจะถิ่นฐานเดิมเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า แต่พวกเขาก็ยังประสบปัญหาความยากจน ความอดอยาก และโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁸² ในขณะเดียวกันชาห์คัลก็ได้อธิบายให้เห็นโลกอีกโลกที่อยู่ในเมืองเดียวกัน ซึ่งเป็นโลกของคนรวยในบอมเบย์ที่มีแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

Outside of foreign parts, Sylla's Bombay was the most foreign city I ever had seen. It had trams and a few taxi. Half the people in it were English and the Indians might as well have been. I had never seen so many short-haired, dog-owning women. They gave their dog names like Bonzo and Mr St Clair, and said 'Woopsie-daisy' when they spilled ice-cream on their blouse. Their saris were made of English crepe and French chiffon, and I heard about ice blue and tango orange for the first time.⁸³

การเปรียบเทียบระหว่างสองชุมชนในเมืองเดียวทำให้เห็นว่าอินเดียนั้นประกอบด้วยสังคมอินเดียนที่ยากจนและร่ำรวยในทีเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความสุดขั้วในการแตกต่างทางเศรษฐกิจในสังคม อันสะท้อนให้เห็นถึงสำนึกทางสังคมของผู้แต่งที่รับรู้ปัญหาและความเป็นไปของคน

⁸¹ Ibid., p.75.

⁸² อย่างไรก็ตามปัญหาชุมชนแออัดบอมเบย์ก็ยังเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน ในปี ค.ศ. 1990 องค์การสหประชาชาติได้คำนวณจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง Bombay เป็นจำนวนตัวเลข 12.2 ล้านคน ทำให้มันกลายเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดเป็นอันดับ 6 ของโลก "Bombay, India," [Online], Available from: <http://www.un.org/Pubs/CyberSchoolBus/habitat/profiles/bombay.asp> [2004, October 12] and Barbara D. Metcalf and Thomas R. Metcalf. *A Concise History of India*, (United Kingdom: Cambridge University Press, 2002), pp.195-196.

⁸³ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.75.

ยากจนในสังคม และซาร์คัลก็นำมากล่าวถึงในนวนิยายของเธอด้วยการบรรยายชีวิตของคนยากจนในสังคมน้ำเสียงวิพากษ์วิจารณ์เพราะกระตุ้นเตือนผู้อ่านให้กลับมาพิจารณาความแตกต่างทางสังคมของผู้อ่าน และคิดว่าควรแก้ไขอย่างไร เพื่อไม่ให้ปัญหาเหล่านี้เรื้อรังและยากจนเกินแก้ไขในภายหลังเหมือนในสังคมอินเดียที่ในปัจจุบันก็ยังประสบปัญหาเช่นนี้อยู่

ในนวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* ยังกล่าวถึงชายพิการทั้งขาและแขนยังที่ได้รับการบรรยายว่า เขาเป็นชายที่ไม่สามารถเช็ดน้ำตาของตัวเองได้ 'A man who couldn't wipe away his own tears.'⁸⁴ ในเรื่องอื่นซาร์คัลแม้ไม่ได้กล่าวถึงคนในชนชั้นล่างมากเท่าใด ในเมื่อความสนใจของเธอครอบคลุมอยู่เพียงแต่ชนชั้นกลาง โดยเฉพาะในแวดวงทางการเมือง ดังนั้นคนขอทาน หรือคนวรรณะต่ำๆ เธอแทบจะไม่ได้เขียนถึง แต่ในเรื่อง *Rich Like Us* นี้ ผู้ประพันธ์ได้ใช้ตัวละครขอทานที่มีร่างกายแทบจะไม่ได้เป็นคน เขาอาศัยอยู่ในถ้ำ และได้รับประทานอาหารจากอาหารที่โรสบริจาคให้เขาทาน แม้ว่าจะเป็นตัวละครที่น่าสงสาร แต่ชีวิตของเขาในอีกมุมหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงชีวิตที่ไม่ต้องดิ้นรนอะไร พอใจในสิ่งที่มีอยู่เพียงเล็กน้อย จบจนถึงไม่มีอะไรเลย แต่ชีวิตก็ยังดำเนิน และสามารถอยู่ได้ จากสายตาของนายนิวมานนักธุรกิจชาวอังกฤษ ได้บรรยายสภาพภายนอกที่ดูเหมือนสัตว์เลื้อยคลานมากกว่าคนถึงตัวละครนี้ไว้

[...] a sight that jerked Neuman forward. Only the face was still the face, tilted sideways at the car, on a neck no thicker than a stalk. Where the stumps, once arms, joined the body, were archways of bone. Altogether a great bone arch, more insect than animal, inching diagonally across the road on its knees. A monster ant, but for the eyes gleaming with intelligence in a face angled enquiringly towards the car.⁸⁵

ในสายตาของคนอื่น เขาแทบจะไม่ได้เป็นคน แต่เป็น "สัตว์ประหลาด" แต่เขาอาจจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบคนหนึ่ง ในเมื่อจิตใจของเขาไม่ได้ต้องการเอาเปรียบใคร ฟังพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ และนั่นก็อาจจะเพียงพอแล้ว สำหรับการเป็นมนุษย์ที่มีความสุขคนหนึ่ง เมื่อได้ใช้เวลาบางส่วนกับชายพิการ ก่อนที่โรสจะเสียชีวิตเพราะเหตุฆาตกรรม เธอได้รับรู้ปัญหาอีกมากเกี่ยวกับสตรีในสังคมชนชั้นล่าง ผู้หญิงที่ต้องทนทุกข์กับการถูกข่มเหงทางเพศ จากเรื่องเล่าของชายพิการ เขาทำให้โรสรู้ว่าผู้หญิงชาวบ้านจำนวนไม่น้อยที่ถูกข่มขืนจากเจ้าของกิจการที่พวกเธอเข้าไป

⁸⁴ Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p.81.

⁸⁵ Ibid., p.10.

ทำงานด้วย สตรีเหล่านั้นหายไปจากหมู่บ้านและไม่กลับมาอีกเลยทำให้ชายของท่านคิดว่าสตรีเหล่านั้นล้วนหายไปกับเตาเผาอิฐที่พวกเธอไปทำงานรวมทั้งภรรยาของชายของท่านนี้ด้วย

[...] The Ganges and the hundreds of brick kilns along it that open and swallow up woman. How? Still? Are you making it up, she ask. People who had been through as much as he had make up things, their judgments got all twisted. I don't have to make up, he said, and her head swam with their names, Muzzafarpur, Samastipur, Bhojpur, Beguserai, Monghyr, Purnea, Gaya, Patna, Chapra, along the holiest of rivers where now, not in centuries B.C., women labourers disappeared into the kilns where they worked and the pigholes where they lived, sometimes never returned, used, he said, by the kiln masters and their men when they had finished carrying brickloads for the day.⁸⁶

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสตรีและผู้ด้อยโอกาสในสังคมอินเดีย เนื้อความจากนวนิยายทำให้เห็นว่าคนในสังคมไม่เพียงแต่เห็นใจแก่คนเหล่านี้ แต่ยังต้องให้โอกาสกับคนพวกนั้นด้วย การขอร้องให้เห็นใจคนเหล่านี้ดังจะเห็นได้จากการที่โรสเห็นชอทานในทุกๆ ที่ที่เธอไป และเธอก็อดไม่ได้ที่จะช่วยเหลือ แบ่งปันอาหารให้เขาทาน เธอก็ค่อยๆ ใช้ชีวิตที่ลำบากและวุ่นวายไปพร้อมกับการให้และแบ่งปันกับชอทานคนนี้ ชายที่แม้ไม่มีแขนขา ไม่มีเงิน ทรัพย์สินสมบัติ แต่เขาก็พยายามต่อสู้ดิ้นรน “[...] for the most of the time, she saw him sitting in the tomb or near the wall behind it where he got a bit of social life and a drink of water when the construction workers or surrounding villagers cam to fill their vessels.”⁸⁷ การกระทำของโรสได้กระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านมองเห็นสิ่งเดียวกันก็คือการให้แก่ผู้ที่ไม่มี และให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจเพราะคนเหล่านี้ยังมีอยู่ในสังคมอินเดียเป็นจำนวนมาก

4.2.3 เพศสถานะ

สถานภาพสตรีอินเดีย

⁸⁶Ibid., p.81.

⁸⁷Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p.248.

สิ่งที่เป็นลักษณะโดดเด่นอย่างหนึ่งเกี่ยวกับนวนิยายของนัยันตารา ซาห์คัลนั้นก็คือภาพสะท้อนของสถานภาพสตรีอินเดียนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นวนิยายทั้งสามเล่มนี้ได้สะท้อนให้เห็นตั้งแต่ความคิดของสังคมที่ครอบงำชะตาชีวิตของสตรีอินเดียไว้ ตลอดจนพัฒนาการของตัวละครหญิงก่อนที่จะได้มาอยู่ในพื้นที่ “นอกบ้าน” ตั้งแต่ในช่วงแรกที่สตรีถูกจำกัดการดำรงอยู่แต่ในพื้นที่ “ในบ้าน” ซึ่งเรียกในภาษาฮินดูว่า “ซานานะ” (zanana) หากแต่ในพื้นที่นั้นก็มีการเคลื่อนไหวและมีการต่อรองที่จะออกมาจากพื้นที่เพื่อขยายพื้นที่ของสตรีให้ออกมาอยู่ “นอกบ้าน” ต่อมาตัวละครหญิงเหล่านี้พยายามต่อสู้ดิ้นรนที่จะออกไปข้างนอกด้วยปัจจัยช่วยเหลือต่างๆ อย่างเช่นหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับบุรุษนอกบ้านที่ไม่ใช่สามีของตนเอง และกิจกรรมทางการเมือง จนในท้ายที่สุดตัวละครหญิงหลักในเรื่องก็สามารถอยู่เคียงบ่าเคียงไหล่บุรุษในพื้นที่ “นอกบ้าน” ได้ ดังที่จะเห็นได้จากกรณีที่ตัวละครหญิงอย่างโซนลีหรือในบริบททางประวัติศาสตร์อินเดียที่สตรีสามารถดำรงตำแหน่งสูงสุดทางการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ ดังเช่น ในกรณีของนางอินทิดา คานธี เป็นต้น

การที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการกำลัซบเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงทศวรรษที่ 1920 เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้สตรีมีตัวตนมากขึ้นในสังคม ปัญหาและสภาพทางสังคมของสตรีที่อาจไม่เคยมีใครเข้าไปจับหยาบยกมาเอ่ยถึงจึงเด่นชัดมากขึ้นจนผู้ประพันธ์กล้าที่จะใช้โอกาสนี้เปิดเผยและนำเสนอชีวิตของสตรีอินเดีย จนอาจจะเรียกได้ว่านวนิยายของซาห์คัลเป็นส่วนหนึ่งของผู้เป็นประจักษ์พยานสำคัญของการเคลื่อนไหวเพื่ออิสรภาพและความทัดเทียมของสตรีอินเดีย ในช่วงเวลาก่อนได้รับเอกราชจนถึงเกือบ 30 ปีหลังจากได้รับเอกราช เพราะในระหว่างการสร้างชาติ ในช่วงการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ หรือแม้กระทั่งหลังที่ได้รับเอกราชไปแล้ว สิ่งหนึ่งที่ตัวละครหญิงของซาห์คัลยังกระทำเรื่อยมาคือการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในส่วนของสตรีอินเดียเพื่อค้นหาอิสรภาพและการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง เพราะในบริบทของการตกเป็นอาณานิคม ตัวละครหญิงเหล่านี้ไม่ได้ประสบแต่ปัญหาที่มาจากประเด็นของการตกเป็นอาณานิคมเท่านั้น แต่ยังประสบปัญหาการถูกกดทับจากระบบปิตาธิปไตยหรือระบบชายเป็นใหญ่และประเพณีวัฒนธรรมอีกชั้นหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันซาห์คัลก็ยังแสดงให้เห็นภาพที่สตรีที่ไม่มีโอกาสและกำลังใจที่จะต่อสู้เพื่อพื้นที่ “นอกบ้าน” ของตัวเอง ซึ่งทำให้เห็นว่ายังมีสตรีอีกเป็นจำนวนไม่น้อยในสังคมที่ถูกกักขังและปิดตายอยู่ในพื้นที่ “ในบ้าน” นั้น

แต่ก่อนอื่นที่จะลงวิเคราะห์รายละเอียดในนวนิยายขอปูความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสตรีในบริบทวัฒนธรรมฮินดู รวมทั้งสตรีในสังคมอินเดียทั่วไปเพื่อทำให้เข้าใจสถานภาพสตรีชาวอินเดีย ดังนี้ นับตั้งแต่กำเนิดสตรีอินเดียจำต้องแบกรับค่านิยมทางสังคมที่เชื่อว่าเด็กทารกเพศชายเป็นที่

นิยมมากกว่าทารกเพศหญิง เนื่องจากค่านิยมทางศาสนาและระบบการให้สินสอดแต่งงานสำหรับเจ้าบ่าว และเป็นเรื่องที่น่าสะเทือนใจสำหรับบิดาและมารดา ถ้าบุตรสาวต้องเผชิญกับสถานะการเป็นม่าย เนื่องจากการแต่งงานใหม่ยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม อีกทั้งพิธีสตีหรือพิธีเผาตัวตายตามสามียิ่งทำให้บิดาและมารดาทรมานใจอย่างแสนสาหัส ดังนั้นการมีบุตรสาวจึงหมายถึงการที่ต้องติดอยู่ในวังวนของความกังวลใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่มีคำพังเพยกล่าวเปรียบเทียบการมีบุตรเอาไว้ว่ามีบุตรชายเปรียบดังความสุขอันหาที่เปรียบไม่ได้ ในขณะที่บุตรสาวกลับเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ “The former is bliss itself incarnate, the latter is the root of misery”⁸⁸ อย่างไรก็ตามแม้บิดามารดาจะไม่นิยมการมีบุตรสาว แต่ในปัจจุบันความเชื่อนั้นก็อ่อนโอนลงไปมาก ดังที่จะเห็นได้จากบุตรสาวได้รับความสนใจและการปฏิบัติด้วยความรักเหมือนบุตรชายมากขึ้นกว่าเดิม

โดยปกติแล้วสตรีชาวฮินดูจะแต่งงานในช่วงอายุ 16 ปี และก่อนหน้านั้นจะเป็นช่วงที่เธอได้รับการศึกษา ในสมัยโบราณส่วนมากเด็กๆ จะได้รับการศึกษาจากภายในครอบครัวโดยมีผู้อาวุโสในครอบครัวเป็นผู้สอน หลังจากนั้นหากต้องการศึกษาเพิ่มเติมก็จำเป็นที่จะต้องไปศึกษาเล่าเรียนกับอาจารย์หญิงในสถาบันที่อยู่ห่างไกลออกไปจากบ้าน หากแต่เด็กหญิงที่มีโอกาสได้รับการศึกษาในชั้นสูงเหล่านี้ไม่ได้หมายถึงเด็กหญิงจากทุกครอบครัว และทุกชนชั้น หากแต่เฉพาะเด็กหญิงที่มาครอบครัวของชนชั้นสูงที่มีจำนวนน้อยในสังคม ในขณะที่ครอบครัวทั่วไปไม่สามารถหาเงินมาส่งเสียลูกสาวให้เรียนในชั้นสูงๆ ได้ และเด็กสตรีเหล่านี้ส่วนมากก็จะแต่งงานตั้งแต่อายุ 10-11 ปี ทำให้เด็กหญิงได้รับการศึกษาน้อยมาก อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ ค.ศ. 1850 เป็นต้นมา ระบบการศึกษาแบบตะวันตกของอังกฤษทำให้สตรีได้มีโอกาสเล่าเรียน แต่ทว่าก็ไม่มีควมคืบหน้ามากนักเนื่องจากในช่วงนั้นเด็กหญิงจำต้องแต่งงานตั้งแต่อายุ 10-11 ปี ดังนั้นเมื่อพวกเขาเรียนกันได้เพียง 3-4 ปีก็จำต้องออกมาแต่งงาน และไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีก จนกระทั่งมีการออกกฎหมายบังคับให้เด็กหญิงสามารถแต่งงานได้เมื่ออายุ 14 ปี และเพิ่มขึ้นมาเป็นอายุ 18 ปี ในปี ค.ศ. 1955 ดังนั้นการแต่งงานจึงไม่เป็นอุปสรรคในการศึกษาของสตรีต่อไปอีก สำหรับการเรียนการสอนของสตรีจะมีการสอนวิชาเกี่ยวกับการบ้านการเรือน ควบคู่ไปกับวิชาเลือกอย่างคณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และภาษาที่สอง⁸⁹

⁸⁸ A.S. Altekar, *The Position of Women in Hindu Civilization* (New Delhi: Shri Jainendra Press, 1959), pp. 4-6.

⁸⁹ *Ibid.*, pp.13-15, 25-28.

เมื่อเด็กหญิงย่างถึงช่วงวัยรุ่นช่วงต้น เมื่อนั้นก็ถึงเวลาที่จะต้องเข้าพิธีแต่งงาน ดังความเชื่อที่ฝังรากลึกลงในสังคมฮินดูแล้วว่าการแต่งงานถือเป็นภารกิจสำคัญของสตรี

Marriage was made obligatory for woman. Marriage is a very important event in the life of a woman...Marriage, therefore, determines the fate of a woman to much greater extent than it does the destiny of a man⁹⁰

เนื่องจากการแต่งงานเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติตามหน้าที่ทางศาสนาและสังคม จาก *มหาภารตะ* มีการกล่าวไว้ว่าสตรีที่ไม่ได้รับการปกป้องอย่างเหมาะสมหรือสตรีที่ยังไม่ได้แต่งงานได้รับการพิจารณาว่าเป็นหายนะที่ยิ่งใหญ่อันเต็มไปด้วยความชั่วร้าย “[...] a great calamity for the fair sex in the world, which is full of wickness.” ซึ่งนั่นก็หมายถึงการที่สังคมฮินดูไม่สนับสนุนให้สตรีอยู่โดยยังไม่ได้แต่งงานเลย อีกทั้งในมนูศาสตร์ยังกล่าวถึงสตรีว่า บิดาควรเป็นผู้ปกป้องหญิงสาวบริสุทธิ์ ในเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องดูแลเธอต่อ และเมื่อแก่เฒ่าสามีตายจากไปแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของบุตร (sons) ที่จะต้องดูแลเธอในช่วงสุดท้ายของชีวิต และในมนูศาสตร์ยังกล่าวตำหนิตีเียนต่อบุรุษทั้งสามที่ไม่ได้ดูแลสตรีอย่างเหมาะสม⁹¹

สังคมฮินดูเห็นว่าเด็กหญิงที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่นเป็นช่วงเหมาะสมในการแต่งงาน เนื่องจากสตรีที่ยังไม่ได้แต่งงานมีชีวิตที่ตกอยู่ในอันตรายมากกว่าบุรุษที่ยังไม่ได้แต่งงาน แม้ว่าสตรีคนนั้นจะมีอายุเพียงสิบกว่าปีหรือน้อยกว่านั้นก็ตาม เนื่องจากตั้งแต่ช่วงที่พวกมองโกลเริ่มแผ่อิทธิพลเข้ามาในอินเดียช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11-12 สตรีจึงกลายเป็นเหยื่อและตกอยู่ในอันตรายเพราะพวกมองโกลเหล่านี้ บิดามารดาจึงนิยมให้ชายหญิงแต่งงานกันตั้งแต่เด็ก แต่ทว่าระบบการแต่งงานเช่นนี้ก็ยังคงดำเนินเรื่อยมา⁹² จนเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ความพยายามในการยืดอายุของสตรีในการแต่งงานก็เพิ่งบรรลุผลดังที่จะเห็นได้จากกฎหมาย Sarda Act ที่ออกบังคับในปี ค.ศ. 1929 ที่กำหนดให้เด็กอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีสามารถเข้าพิธีแต่งงานได้ อีกทั้งระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ยังทำให้ครอบครัวชาวอินเดียเริ่มวิตกในการรับสมาชิกใหม่เข้ามาในครอบครัวมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้กระทั่งในปัจจุบันบางสังคมฮินดูที่เคร่งครัดบางกลุ่มก็ยังคงฝ่าฝืนกฎหมายอย่างเปิดเผย

⁹⁰ Ibid., pp. 29, 35.

⁹¹ Telang, ed. *Manu*, (Bombay: n.p., 1886), pp. IX, 3-4, Quoted in Ibid., p. 328.

⁹² คณัย ไชยโยธา, *มนุษย์กับอารยธรรมในเอเชียใต้ เล่มที่ 2*, หน้า 291.

ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เริ่มปรากฏให้เห็นกลุ่มหญิงที่ยังไม่แต่งงานชัดเจนมากขึ้น จากอดีตจะพบว่าหญิงที่ยังไม่แต่งงานเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่ต้องการทุ่มเทให้กับการศึกษาและการศาสนา แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวมีสตรีเป็นจำนวนมากที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการอุทิศตนเองให้กับบริการทางสังคมและการศึกษา ดังที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนจากกลุ่มสตรีในขบวนการต่อต้านของมหาตมะ คานธี มีสตรีเป็นจำนวนมากที่ไม่ยอมแต่งงานเพราะต้องการทำงานให้กับประเทศ⁹³ แม้กระนั้นสังคมก็ยังมองว่าสตรีและบุรุษที่ยังไม่ได้แต่งงานเป็นผู้ที่มีความบกพร่อง

เมื่อมีการตกลงแต่งงานเป็นสามีภรรยาเรียบร้อยแล้ว หากแต่ไม่สามารถประคับประคองชีวิตให้ราบรื่นไปตลอดรอดฝั่งได้ กฎหมายมนูศาสตร์บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดก็ไม่อาจตำหนิผู้เป็นภรรยาได้ หากเธอจะละทิ้งสามี ผู้ที่ไร้ความสามารถ เสียสติ และทนทุกข์ทรมานจากโรคที่ไม่สามารถรักษาและติดต่อได้ และอนุญาตให้สตรีเหล่านั้นสามารถแต่งงานใหม่ได้ ถ้าหย่าขาดจากการแต่งงานครั้งก่อนไปแล้ว หากทว่าในกฎหมายฉบับเดียวกันก็ยังบัญญัติไว้ว่า ความสัมพันธ์และหน้าที่ระหว่างสามีภรรยาของภรรยา จะไม่ยุติลงแม้ว่าสามีจะชายหรือละทิ้งเธอไป⁹⁴ ในขณะที่เดียวกันผู้เป็นสามีสามารถหย่าขาดจากภรรยาคนแรกได้เพื่อแต่งงานใหม่พร้อมกับความเห็นชอบจากภรรยาคนแรก แต่กฎหมายก็มีช่องโหว่ให้บุรุษสามารถหลบเลี่ยงได้โดยการไม่ยอมหย่าและปล่อยให้ภรรยาอยู่เพียงลำพัง โดยอ้างว่าเธอไม่ยอมจะอยู่กับเขา ดังนั้นในสังคมฮินดูจึงมีสตรีที่ถูกสามีทอดทิ้งเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถแต่งงานใหม่ได้ และแม้ว่าภรรยาคนแรกจะไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานใหม่ แต่สามีสามารถยึดปฏิบัติได้ตามการตัดสินใจครั้งแรกของเขาที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว และเมื่อมีการหย่าขาดจากกันจริง ฝ่ายภรรยาสามารถพิสูจน์ได้ว่าสามีไม่ดูแลเธอ สตรีผู้นั้นสามารถกลับไปอยู่กับบิดามารดาได้ตามดั้งเดิม แต่เธอจะไม่ได้รับทรัพย์สิน ค่าเลี้ยงดูพอให้ตนเองเลี้ยงชีพหรือค่าชดเชยใดๆ เลย⁹⁵ อย่างไรก็ตามตราบเท่าที่สตรีผู้นั้นยังดำรงอยู่ “ในบ้าน” สตรีผู้นั้นจะยังมีอำนาจในการจัดการในบ้านของตนเอง เป็นผู้ควบคุมทั้งค่าใช้จ่ายภายในบ้านและการดูแลจัดการทั่วไปทั้งในบ้านและครัว แม้จะมีการกำหนดว่าบุตรชายจะเป็นผู้ดูแลบ้านเป็นคนต่อไปเมื่อบิดาล่วงลับไปแล้ว แต่ในทางปฏิบัติมารดาจะเป็นผู้รับช่วงต่อจากบิดาดูแลกิจการต่างๆ อย่าง อีกรั้งสตรีผู้ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นมารดาในสังคมฮินดู นางจะได้รับความเคารพและการยกย่องจากคนในครอบครัวเป็นอย่างมาก⁹⁶

⁹³ A.S. Altekar, *The Position of Women in Hindu Civilization*, pp. 29-63.

⁹⁴ Telang, ed. *Manu*, pp. 46, 79, Quoted in *Ibid.*, p. 83.

⁹⁵ *Ibid.*, pp. 83-87.

⁹⁶ *Ibid.*, pp. 329-330.

อย่างไรก็ตามหนังสือเกี่ยวกับมุมมองของสตรีชาวฮินดูเหล่านี้ก็ถูกแต่งขึ้นโดยบุรุษที่พยายามกล่าวถึงความเป็นอยู่ทั่วไปของสตรีในสังคมอินเดีย และแก้ต่างว่าสตรีฮินดูเหล่านี้ไม่ได้ถูกจำกัดเสรีภาพดังที่ “ผู้อื่น” มองมาที่สตรีอินเดียและมองว่าพวกเธอเหล่านี้ไม่มีอิสรภาพเลย แม้แต่น้อย หากแต่การที่ชีวิตต้องอยู่ในความดูแลของผู้ชายตลอดชีวิตเพื่อเป็นการรับประกันว่าสตรีทุกคนจะได้รับการปกป้องที่เหมาะสมและต่อเนื่องไปตลอดชั่วชีวิตต่างหาก แต่ผู้แต่งที่เป็นบุรุษก็อาจหลงลืมรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ ทั้งเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกของสตรี และการตัดสินใจกระทำสิ่งอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือจากที่ได้บันทึกไว้ ซึ่งเรื่องเหล่านี้ถือว่าเป็นเรื่องของสตรีที่รับรู้กันเองและไม่เคยแพร่พรายสิ่งเหล่านี้ออกไป เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมในการบอกเล่าให้ผู้อื่นรับรู้ ดังที่แอนน์ จุงส์ (Annes Jungs) ผู้ที่เคยเดินทางไปยังอินเดียในปี ค.ศ. 1986 เคยให้ข้อสังเกตว่าสตรีอินเดียเพิ่งเปิดเผยเรื่องราวของตัวเอง รวมทั้งความคับแค้นใจต่างๆ เมื่อไม่นานมานี้เอง -

[...] not long ago a woman who spoke about herself was considered a loose woman. To voice a pain, to divulge secret, was considered sacrilege, a breach of family trust⁹⁷

อย่างไรก็ดีในสังคมอินเดียก็ไม่ได้มีแต่สังคมฮินดูเท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยศาสนาต่างๆ ลักษณะนี้เป็นผลสืบเนื่องและได้กลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจอีกประการในนวนิยายชาห์คัล เนื่องจากในนวนิยายของชาห์คัลไม่ได้กล่าวถึงแต่สตรีในสังคมฮินดูที่ถือว่าเป็นสังคมใหญ่ในอินเดียเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงสตรีในศาสนาอื่นๆ ดังในเรื่อง *Mistaken Identity* ที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงสตรีจากสังคมต่างๆ ทั้งฮินดู มุสลิม และไซโรอิสเตอร์ อันสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของสังคมอินเดียคือความแตกต่างและหลากหลายในสังคมที่เกิดจากความเป็นพหุของสังคมอินเดียตามความเชื่อทางศาสนา อีกทั้งตัวละครเหล่านี้ยังต้องแบกรับความคิดความเชื่อของบุคคลอื่นโดยเฉพาะโลกตะวันตก ดังที่ไฟศาล ฟาเทหลิ เทวิซ (Faisal Fatehali Devij) เจาะจงถึงประเด็นนี้ไว้ในบทความ ‘Hindu/Muslim/Indian’ ใ้ว่าสตรีชาวมุสลิมอินเดียมักปรากฏในภาพยนตร์ของฮอลลีวูดไม่ต่างไปจากสาวในฮาเร็มที่นุ่งน้อยห่มน้อยอยู่รอบๆ

⁹⁷ Annes Jung, *Unveiling India: A Woman's Journey*, (New Delhi: Penguin, 1987), p. 110

Quoted in Julie Scott, “Female Autonomy: Linking the Public and Private Worlds in *Plans for Departure and Mistaken Identity*,” in Ralph J. Crane, ed. *Nayantara Sahgal's India: Passion, Politics and History*, p. 125.

พระราชวัง เต็มรำ และย้วยวนเพื่อให้พระราชาทึ่งพอใจและลักพาตัวพวกเธอไปเป็นนางโลมของเขาเพียงแต่ผู้เดียว อันกระตุ้นให้เกิดภาพจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องเพศในโลกตะวันออกอย่างซ้ำๆ

The Muslim woman appears in film and literature as a figure of romance (usually in the role of either courtesan or veiled innocence): an archaic-exotic representative of the seductiveness of Muslim culture. Indeed, she is the primary medium through which the generally historical romance of the Muslim is made manifest. This attraction, however, is by no means benign; indeed it frequent elicits pleasure in the shape of a rape fantasy.⁹⁸

ซึ่งแม้แต่ตัวละครหญิงชาวตะวันตกในเรื่อง *Mistaken Identity* อย่างวิลลี่ เมย์ยังอยากจะมีชีวิตแบบพวกผู้หญิงแบบนี้ ดังในตอนหนึ่งที่เธอใช้ผ้าพันรอบตัวจนเหลือเพียงแค่ดวงตาค้นผู้หญิงในสังคมอินเดียด้วยอาการหยอกล้อและสนุกสนาน และถามสิ่งที่ว่าผู้หญิงที่บ้านของเขาเป็นแบบนี้ใช่หรือไม่⁹⁹ รวมทั้งบิดาของเธอที่เป็นชาวตะวันตกเช่นเดียวกันก็ยังคงกล่าวถึงผู้หญิงตะวันตกเกี่ยวกับความฝันของผู้หญิงตะวันตกว่าอยากจะมีคนรักแบบชาวตะวันออก

[...] There is a big demand for high-powered oriental passion. I don't know what's the matter with women but suddenly they don't like plain honest love-making in their own bed with the husbands God gave them, they want to be dragged and dragged into a tent by an oriental.¹⁰⁰

ตัวละครหญิงของชาห์คัลเหล่านี้จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและเป็นปากเสียงให้กับปัญหาในสังคม โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ตัวละครเหล่านี้คล้ายกับจะเป็นเสียงสะท้อนให้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเมื่อประเทศได้รับอิสรภาพ แล้วอิสรภาพในส่วนของผู้หญิงควรเกิดขึ้นหรือไม่ และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปฏิรูปทางสังคม โดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรม ควรกระทำไปพร้อมๆ กันหรือไม่ เนื่องจากปัญหาเหล่านี้อาจกลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศในภายหน้าได้ อีกทั้งตัวละครหญิงเหล่านี้ยังมีบทบาทใน

⁹⁸ Faisal Fatehali Devij, 'Hindu/Muslim/Indian,' in *Public Culture*, 5 No.1 (1992): p. 9. Quoted in *Ibid.*, p. 160.

⁹⁹ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, pp. 107-108.

¹⁰⁰ *Ibid.*, p. 109.

การทลายความเชื่อจากตะวันตกเกี่ยวกับผู้หญิงอินเดียเหล่านี้ว่าแท้จริงแล้วผู้หญิงชาวอินเดียเป็นอย่างไรโดยนักเขียนผู้หญิงชาวอินเดียเอง ผู้วิจัยได้แบ่งสตรีในสังคมอินเดียออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ สตรีที่ยังติดอยู่ในวัฒนธรรมเก่าโดยมีมารดาของสิงห์จากเรื่อง *Mistaken Identity* เป็นตัวแทนของ สตรีกลุ่มนี้ และราเซียกับซิลล่าเป็นตัวแทนของกลุ่มสตรีอินเดียที่พยายามเอาตัวเองออกไปจาก วัฒนธรรมเก่า ดังที่จะได้อธิบายต่อไปนี้

สตรีที่ติดอยู่ในวัฒนธรรมสังคมนินดูเก่า

มารดาคือตัวแทนของสตรีชาวอินเดียอินเดียรุ่นเก่าที่เติบโตและมีความคิดติดกรอบกับ วัฒนธรรมอินเดียนินดู โดยเฉพาะสตรีในชนชั้นสูงเนื่องจากมารดาดำรงตำแหน่งราชินี (Ranee) ที่ ถูกแต่งตั้งขึ้นรุ่นท้ายๆ ก่อนที่จะค่อยๆ มีการยกเลิกตำแหน่งราชาที่ดินเมื่อมีการรวมประเทศ ภายหลังที่ประเทศได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 ในนวนิยายพบว่าผู้ประพันธ์เลือกนำเอา ภาพลักษณะบางภาพของผู้หญิงในสังคมชนชั้นสูงชาวอินเดียในอดีตนำมาเสนอผ่านชีวิตของ มารดา สตรีที่ได้รับการพิจารณาจากสังคมว่าควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สังคมเคยถูก บีบคั้นทั้งจากระบบปีตารีปไตยและจารีตประเพณีนับตั้งแต่วันที่ถือกำเนิดไปจนถึงวันสุดท้ายที่จะ มีโอกาสมีชีวิตอยู่ต่อ จนดูคล้ายเป็นโครงสร้างแบบแผนชีวิตของสตรีในชนชั้นสูงที่จำต้องดำเนิน ชีวิตไปตามครรลองนี้ อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ก็ไม่ลืมที่จะสอดแทรกแนวคิดที่ว่า แม้จะถูกครอบงำ โดยวัฒนธรรมและระบบในสังคมที่เข้มงวดสูงเท่าใด แต่ตัวละครหญิงเหล่านี้ก็เฝ้ารอที่จะจับฉวย โอกาสของตนเองที่ออกไปจากโครงสร้างทางสังคมนี้เพื่อการหลุดพ้นและปลดปล่อยตัวเองออก จากการถูกกดขี่ด้วยเช่นกัน

จากบันทึกประจำตระกูลที่สิงห์ศึกษาระหว่างหลบภัยจากเหตุการณ์จลาจลระหว่าง ศาสนา สิงห์พบว่าในช่วงแรกในชีวิตของมารดาหลังจากที่เป็นบุตรสาวของลูกหลานราชา (Rajput) ได้ไม่นาน นางก็ต้องเปลี่ยนสถานะจากบุตรสาวมาเป็นภรรยา หากแต่เนื่องจากการที่บิดาของ มารดาเป็นคนชนชั้นสูง การหาคู่ครองจึงยุ่งยากมากขึ้นไปอีกเพราะมารดาจำต้องแต่งงานกับ บุคคลที่อยู่ชนชั้นและศาสนาเดียวกันตามประเพณีหมั้นหมายหรือแต่งงานในศาสนาฮินดู และ บิดาของมารดาอาจเสียหน้าได้หากการแต่งงานไม่เป็นไปตามชนบประเพณีนั้น¹⁰¹ อย่างไรก็ตามใน ที่สุดมารดาได้รับการหมั้นหมายเมื่อตอนอายุเพียง 5 ขวบและเดินทางมายังบ้านของเจ้าบ่าวเมื่อ ตอนอายุ 13 ปี ดังที่สิงห์บรรยายตอนที่มารดาออกจากบ้านของเธอมาว่ามารดาจำต้องวิ่งหนีทุก

¹⁰¹ Ibid., p. 62.

ครั้งที่มีการพูดคุยเกี่ยวกับการแต่งงาน นางต้องปล่อยมือออกจากคอของมารดาตัวเองเมื่อถึงเวลาที่จะต้องจากไป

[...] Whatever had come over the shy thirteen-year-old rosebud bride she had brought to Vijaygarh? What in the world could have happened in something so ordinary as marriage to sound her dove, her timid little love? Every custom-ritual had been observed, every detail perfectly planned and beautiful carried out. The child had been pledged at five, delivered at menstruation to this house. A late bloomer, it was true, piteously reluctant to bleed, unfold, be a woman. She had run to hide whenever there was talk of marriage. Her fingers had had to be pried loose from her mother's neck when it was time to say goodbye, but all brides sob heartbrokenly. So do their parents.¹⁰²

ตามประเพณีของชาวฮินดูที่ให้มีการหมั้นหมายและแต่งงานตั้งแต่เด็ก ดังเหตุการณ์ตอนที่กล่าวถึงการแต่งงานตั้งแต่เด็กในราชวงศ์ราชา ปรากฏอยู่ใน *Live of The Indian Princes* หนังสือภาพประวัติศาสตร์อินเดียว่ามีเรื่องเล่าเกี่ยวกับราชินีราชมตะ (Rajmata) แห่งเมืองปาเตียละ (Patiala) ผู้ที่แต่งงานกับพระมหाराชาเมื่อปี ค.ศ. 1933 ครั้งที่เข้าพิธีอภิเษกสมรสนั้น พระนางยังเป็นเด็กหญิงตัวเล็กๆ ที่ยังไม่รู้ประเพณีประสาและเพิ่งออกจากโรงเรียน เมื่อพระนางเดินทางมาถึงปราสาท และก็ไม่เข้าใจว่าเหล่าบรรดาผู้หญิงมากมายที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่แยกออกไปต่างหากในปราสาทนั้นเป็นใคร เมื่อพระมหाराชาได้ยินดังนั้นจึงบอกกับพระนางว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้นเราจะให้สตรีเหล่านั้นออกไปเสีย” แต่ราชินีองค์น้อยก็บอกปฏิเสธและกล่าวว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้น หม่อมฉันจะเล่นไฟกับผู้ใดเล่า”¹⁰³

ในนิทานปรัมปราของอินเดีย การแต่งงานดูเหมือนจะเป็นจุดจบอันเปี่ยมสุขของเจ้าหญิงไปชั่วกาลนาน หากแต่ใน *Mistaken Identity* ชีวิตหลังการแต่งงานมารดาของสิงห์กลับไม่ได้เปี่ยมไปด้วยความสมหวังเช่นนั้น หากทว่าความจริงแล้วชีวิตการแต่งงานของสตรีชนชั้นสูงกลับต้องประสบกับชะตากรรมชีวิตที่ถูกครอบงำไว้ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และระบบปิตาธิปไตยเหมือน

¹⁰² Ibid., p.27.

¹⁰³ Charles Allen and Shavada Dwivedi, *Live of The Indian Princes* (London: Century Pub., 1984), pp.188-189.

สตรีคนอื่นๆ ที่ผ่านมา ทั้งการที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเขตบ้าน “ชานานะ” การที่ต้องให้กำเนตบุตรชายให้จงได้ และการที่ต้องจำยอมตกเป็นเบี้ยล่างของเพศชายผู้ที่เป็นใหญ่ในบ้าน

มารดาใช้ชีวิตคล้ายกันกับผู้หญิงชาวฮินดูชนชั้นสูงคนอื่นๆ คือต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่มืดซิดที่จำกัดไว้สำหรับผู้หญิงชั้นที่เรียกว่า ‘ชานานะ’ อันเป็นสถานที่ที่ถูกล้อมไว้ด้วยกำแพงสูงทั้งสี่ด้านเท่านั้น เนื่องจากในบ้านของทั้งชาวมุสลิมและชาวฮินดูมีการแยกพื้นที่ในบ้านออกเป็นส่วนตัวสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย¹⁰⁴ อันเป็นระบบการแยกกันอยู่ของผู้หญิงและผู้ชายดังที่เรียกว่าระบบปุดะห์ (Purdah)¹⁰⁵ ตามบริบททางสังคมอินเดียมีการเก็บกักตัวผู้หญิงชนชั้นสูงเหล่านี้ไว้หลังม่านตามที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องคลุมทั้งหน้า ศีรษะ อยู่แต่หลังม่านในที่สาธารณะ หรือเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านเนื่องจากต้องการไม่ให้สตรีสังสรรค์ร่วมกับบุรุษที่ไม่ใช่คนในครอบครัวของตนเอง ดังมีคำบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับชานานะนี้ว่า ในบางครอบครัวของราชวงศ์บางแห่งจะมีการจ้างเวรยามไว้หน้าประตู เพื่ออนุญาตให้แต่ผู้ปกครอง หรือลูกชายของพวกเขาเข้าไปได้เท่านั้น¹⁰⁶ กำแพงเหล่านี้สิ่งนี้ได้บรรยายไว้ในขณะที่มันจำกัดอิสรภาพของผู้หญิงชาวฮินดูไว้ สิ่งนี้ก็กล่าวถึงมันด้วยน้ำเสียงประชดประชันว่ากำแพงเหล่านี้ก็เป็นเสมือนเพื่อนมารดาเช่นเดียวกัน “...she spoke to the walls and the walls to her, responding with a fitting resonating silence to the cruel joke...”¹⁰⁷

สถานที่ชานานะนี้สิ่งที่ยังมองว่าเป็นสถานที่ที่แปลกและแตกต่างไปจากส่วนอื่นๆ ของบ้าน ดังที่เขาได้บรรยายว่าจากความทรงจำวัยเด็กเขาจำได้ว่าห้องนี้เต็มไปด้วยคนรับใช้ผู้หญิงเป็นจำนวนมากจนไม่สามารถแยกออกว่าใครเป็นใคร

When all her maidservants were in the room together their voices had the suffocated squawk of captive geese who have been fed and tranquillized into docility. One of them slept at the foot of Mother's bed, the others unrolled their

¹⁰⁴ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p. 25.

¹⁰⁵ ความเชื่อเหล่านี้เป็นของชาวมุสลิมสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องทั้งป้องกันและปกป้องผู้หญิงแพร่หลายเข้ามาในอินเดียในช่วงคริสต์วรรษที่ 8 และชาวฮินดูก็รับมาใช้อีกที และปฏิบัติกันจนถึงช่วงที่อินเดียปกครองโดยอังกฤษโปรดอ่านต่อ Charles Allen and Shavada Dwivedi, *Live of The Indian Princes*, p. 189, and ดนัย ไชโยธธา, *มนุษย์กับอารยธรรมในเอเชียใต้ เล่มที่ 2*, หน้า 249.

¹⁰⁶ Charles Allen and Shavada Dwivedi, *Live of The Indian Princes*, p. 190.

¹⁰⁷ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.26.

bedding in the passage outside, but in the daytime they were all over the place, human swing and seesaw and sandpits for me to tumble and be tumbled on....I can't remember when I realized they were separate women, each with face and tongue of their own, who fondled and dandled me with entire separate pairs of hands.¹⁰⁸

เรื่องราวของคนรับใช้หญิงที่มีเป็นจำนวนมากนี้ก็ปรากฏ ดังคำบอกเล่าของปัทมาวเทวี แห่งเมืองโชตปุระ (Padmavadevi of Jodhpur) มหาราชินีแห่งพโรหะ (Baroda) ที่เคยกล่าวถึงคนรับใช้ในห้องชานานะของมารดาว่ามีจำนวนมากนับเป็นร้อยๆ คน

My mother had hundred of maids, mostly from Osian where she came from...There were hundred of women in Jodhpur zanana, but it was like one big happy family. They were all fantastically dressed and because they used to keep ghunghats you sometimes mistook the maid for the mistress – I mean, how many ghunghats are you going to life to see who it is?¹⁰⁹

การใช้ระบบปุระตะนี้ยังรวมไปถึงการจำกัดการเคลื่อนไหวของสตรี ดังเช่น มีการกำหนดว่าสตรีสามารถออกไปทำธุระนอกบ้านได้เช่นการไปเยี่ยมบิดามารดาหรือญาติ หากแต่ไม่สามารถอยู่ค้างคืน และมักให้ญาติที่เป็นผู้ชายรับผิดชอบกิจการที่ต้องออกไปนอกบ้านมากกว่าปล่อยให้พวกเธอออกไปทำธุระเอง ในกรณีของสามีที่หึงหวงภรรยาตนเองมาก พวกเขาจะไม่ยอมให้ภรรยาออกไปไหนข้างนอกเพื่อดูการแสดงหรืองานรื่นเริงต่างๆ โดยปราศจากคำอนุญาต และถึงแม้ว่าจะไม่มีระบบปุระตะก็ตาม สตรีทั้งที่เป็นสาวพรหมจรรย์ หญิงแต่งงานแล้ว หรือหญิงมีสามีก็ยังไม่ออกจากบ้านเนื่องจากสตรีมักมีความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้¹¹⁰ เมื่อสตรีมีธุระจำเป็นจะต้องออกนอกบ้านจริงๆ ก็ต้องมีกำบังกันไม่ให้บุคคลภายนอกเห็นอย่างเคร่งครัด ดังในเรื่องเล่าของสิ่งทีบรรยายว่าเมื่อยามมารดาจะออกไปข้างนอก นางจะใช้ร่มม้าที่มีรถแบกห้องโดยสารเล็กๆ พ่วงท้ายเป็นพาหนะในการเดินทางซึ่งเป็นโอกาสเดียวที่มารดาจะได้เรียนรู้และมองโลกผ่านม่านรถแบกนั้น¹¹¹ หรือในตอนที่มารดากังวลว่าสิ่งทีจะไม่ได้รับตำแหน่งราชานันทรคดียศ

¹⁰⁸Ibid., p.25-26.

¹⁰⁹Charles Allen and Shavada Dwivedi, *Live of The Indian Princes*, p.190.

¹¹⁰A.S. Altekar, *The Position of Women in Hindu Civilization*, p.173.

¹¹¹Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.26.

ทอดที่เขาสมควรจะได้ในฐานะที่เป็นบุตรชายคนแรกของบิดา นางได้มอบหมายให้สิงห์เป็นผู้ส่งจดหมายให้แก่คณะกรรมการผู้รับผิดชอบเรื่องนี้¹¹²

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะถูกกักขังไว้ในชานานะแต่มารดาก็ยังพยายามมีชีวิตอยู่อย่างมีชีวิตชีวามากที่สุด

[...] for Mother to laugh as she did everything else, throwing caution and control to the winds, her head flung back, that mass of hair unwinding in coils over her shoulders as she reached under it to hold her skull kike some precious breakable object whose fate she hadn't quite decided yet. [...] Mistress of the three universe to hear her! Frightening when she danced herself into a frenzy with friends and maidservants at the Shiva *pūja* a visiting sadhu presided over every year. Danced like a drunk, a woman possessed, hair flying, sari slipping, a woman in flames.¹¹³

อันแสดงให้เห็นว่าแม้จริงแล้วมารดาเป็นคนที่ม้ออำนาจและพลังกำลัง แต่การกักขังอยู่แต่ภายในห้องสี่เหลี่ยม ทำให้นางไม่ได้ใช้สิ่งเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่เลย

หน้าที่สำคัญของมารดาคือการมีบุตรชายอันเป็นหน้าที่เดียวกับสตรีชาวฮินดูคนอื่นๆ เนื่องจากบุตรชายเป็นผู้มีส่วนช่วยให้บิดามารดาหลุดพ้นทุกข์เมื่อสิ้นอายุไปแล้วและเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา บุตรชายจะเป็นผู้ทำพิธีศพและพิธีศราทธ หรือพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของบิดาและมารดา ชาวฮินดูเชื่อว่าหากแต่งงานแล้วไม่มีบุตรชายก็ไร้ค่า เมื่อบุตรชายเป็นมงคลอันประเสริฐ ทรัพย์สมบัติของบิดามารดาที่เสียชีวิตแล้วจะตกเป็นของบุตรชายเท่านั้น ถ้าหากไม่มีบุตรชาย ทรัพย์สมบัติก็จะถูกเก็บไว้รอจนกว่าจะมีหลานชายมาประกอบพิธีศราทธให้ จึงจะยกทรัพย์สมบัติให้หลานชายได้¹¹⁴ ด้วยความเชื่อทางศาสนานี้จึงเป็นเหตุให้ว่าเหตุใดบิดาและมารดาถึงต้องรอการเกิดของสิงห์เป็นเวลาถึง 9 ปี ตามเรื่องเล่าของสิงห์ ที่ได้เล่าว่าเขาเกิดมาโดยใช้เวลาอยู่ในท้องมารดาเป็นเวลาถึงเก้าปี แทนที่จะเป็นเก้าเดือน เนื่องจากมารดาและบิดาจำต้องเดินทางจาริกไปยังเทวดานที่อยู่ห่างไกลออกไป เพื่ออธิษฐานขอลูกชายจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเวลา

¹¹² Ibid., p.85.

¹¹³ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.27.

¹¹⁴ สุเมธ เมธาวิทยกุล, *ศาสนาเปรียบเทียบ*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2525), หน้า 206.

ยาวนานถึง 9 ปี¹¹⁵ ตามเรื่องเล่าของพิตตัน (Bittan) คนรับใช้นางเคยเล่าว่าครั้งหนึ่งในการเดินทางในช่วง 9 ปีที่ว่่านั้น มารดาขึ้นไปอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ไกลขึ้นไปบนเขา แม้การเดินทางจะยากลำบากมากและนางต้องเดินทางไปคนเดียวโดยที่ไม่มีใครติดตามไปด้วยเลย แต่นางก็ตัดสินใจเดินทางไปถึงด้วยเท้าเปล่า

None of us went with her, Bittan always said when the tale was told and retold. We didn't have her stamina, and she insisted this part of the pilgrimage had to be suffered barefoot and alone. None of us could have done it. But she was alone and unafraid at the holy heights, with the lighted tents of Father's camp far, far below. Father drunk, dined, played cards, made a musical night of it. We maidservants slept, said Bittan.¹¹⁶

ความยากลำบากในการขอบุตรชายทำให้เห็นว่าภาระการให้กำเนิดบุตรชายนั้นถูกผลักภาระให้เป็นของสตรีแต่เพียงผู้เดียว การเดินทางไกลไปบนยอดเขาแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์และสภาพของความยากลำบากที่มีอันตรายอาจถึงชีวิต หรือความการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ อันไม่รู้อาจจะถึงจุดจบที่ใด จนกระทั่งปีสุดท้ายคำอธิษฐานของนางก็ประสบผลเมื่อนางมีอายุ 22 ปี นางตั้งครรภ์และคลอดบุตรชายหรือสิงห์ออกมา

หากแต่ระหว่าง 9 ปีนั้น นอกจากมารดาและคนรับใช้ไม่มีใครทราบเลยว่าเกิดอะไรขึ้นระหว่างการรอคอยบ้าง เกิดอะไรขึ้นกับมารดาที่ดูซึมเศร้าในบางครั้งพิตตันต้องปลอบใจว่าอย่างน้อยนางก็มีบุตรชายไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม¹¹⁷ จนกระทั่งสิ่งหรือความจริงเองระหว่างการศึกษาระวัติศาสตร์เพื่อเก็บรักษาตัวระหว่างการเกิดจลาจลขึ้นในเมืองวิชัยคัรห์ เมื่อเขาพบเอกสารที่บ้านทีกไว้ว่าในปี ค.ศ. 1861 ปู่ของเขาเข้าร่วมประชุมกับผู้เก็บภาษีคนอื่นๆ มีการขอให้ผู้ร่วมประชุมรายงานจำนวนเด็กทารกผู้หญิงที่เกิดและเสียชีวิตในเขตพื้นที่ของพวกเขาเพื่อที่ไม่มีใครสามารถบอกได้อีกว่าเด็กทารกเพศหญิงเสียชีวิตเพราะถูกหมาป่าคาบไปกินได้อีก¹¹⁸ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทำให้สิงห์สงสัยว่าแล้วเด็กทารกเหล่านั้นเสียชีวิตได้อย่างไร อาจารย์ของสิงห์ได้อธิบายไว้ว่าการกระทำเช่นนี้เป็นเรื่องปกติ ผู้หญิงชาวฮินดูไม่ว่าชนชั้นใดจำต้องกำจัดทารกเพศหญิงเป็นจำนวนครั้งหนึ่งจาก

¹¹⁵ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.22.

¹¹⁶ *Ibid.*, p.156.

¹¹⁷ *Ibid.*, p.25.

¹¹⁸ *Ibid.*, p. 63.

จำนวนทารกทั้งหมดที่คลอดออกมาด้วยวิธีการที่อาจารย์ของสิงห์เล่าไว้ว่าสตรีจะเป็นผู้วางยาพิษลงบนลิ้นของทารกโดยตรง หรืออาจจะทายาพิษบนหัวนมมารดาเพื่อให้ทารกดื่มยาพิษพร้อมนมลงไป และสตรีบางคนจะฝังเด็กทารกพร้อมกับรินนมลงไป ในหลุมจนเต็ม

'High and low were driven to it,' Spider explained. 'Here in Vijaygarh the inspector of police in your grandfather's time was known to have dispatched his three daughters in the pious hope of being blessed with a son.'

'How were these infants dispatched?'

'[...] In a town where so many females had been so piously dispatched, why not one flawed male? Why should he present such a problem?'

'These matters were left to the women, [...] One must understand it is a stunning shock to be told of a female birth. The police inspector was not a rich man. I know another family where the poor unfortunate lady kept giving birth to females. They were forced to dispatch all eight one after another.'

'How?' My tight smiling grip on myself troubled him.

He said hastily, 'There are records of strangling with the umbilical cord. Another popular method was a pill of bhang.'

'Very safe and simple this was. The midwife put the pill on the infant's tongue and it slid down the throat like a sweetie, or she smeared the mother's nipple with it and the infant swallowed it with the first suck. However, if they buried the infant alive as some did, first they filled the hole up tenderly with milk.'¹¹⁹

เรื่องเล่าของอาจารย์ ทำให้สิงห์เริ่มตระหนักว่าเขาอาจจะมีพี่สาว 2 คนก่อนหน้าที่เขาจะเกิดก็เป็นได้ เธอทั้งสองคนอาจจะถูกฝังทั้งเป็นในหลุมที่เคยมีนมเต็มจนเต็มก่อนที่จะกลบฝัง ได้ผืนดินที่เขาเคยขี่รถจักรยานรอบๆ ไปมาทุกวัน อย่างไรก็ตามการฆ่าทารกเพศหญิงนี้ก็มีการปฏิบัติแต่เพียงในกลุ่มสังคมกลุ่มเล็กๆ บางกลุ่มเท่านั้นตั้งแต่สมัยช่วงยุคกลาง และจากจำนวนโดยเฉลี่ยเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบต่อเด็กจำนวน 10,000 คน ในปี ค.ศ. 1921 มีจำนวนเด็กทารกหญิงจำนวน 1,306 คนต่อเด็กทารกชายจำนวน 1,202 คน ในปี ค.ศ. 1931 มีจำนวนเด็กทารกหญิงจำนวน

¹¹⁹ Ibid., pp.62-63.

1,665 คนต่อเด็กทารกชายจำนวน 1,458 คน และในปี ค.ศ. 1941 ที่มีเด็กทารกหญิงจำนวน 511 คนต่อเด็กทารกชาย 489 คน สถิติทำให้เห็นว่าแม้แต่ในช่วงปีคริสต์ศตวรรษที่ 20 การฆ่าทารกหญิงมีจำนวนน้อยมากจนในปัจจุบันอาจจะไม่หลงเหลือการปฏิบัติอันโหดร้ายแบบนี้ไปอีกเลยก็เป็นได้¹²⁰ แต่วัฒนธรรมการไม่นิยมทารกเพศหญิงและการฆ่าทารกเหล่านี้ก็ทำให้เห็นว่าประเพณีและวัฒนธรรมทำให้ผู้หญิงต้องกลายเป็นเหยื่อด้วยความไม่ยุติธรรมนับตั้งแต่วันที่ถือกำเนิดมา และไม่มีใครสามารถหยุดยั้งการกระทำเหล่านี้ได้ ถ้าไม่มีใครออกมาแก้ไขหรือหยุดการกระทำที่มีรากฐานมาจากความเชื่อทางศาสนาที่ฝังรากลึกลงในสังคมเหล่านี้

นอกจากเรื่องการทำกาเนตบุตรธิดาแล้วจำต้องฆ่าทิ้งไปที่สร้างความเสี่ยงใจให้มารดา มาครั้งหนึ่งแล้ว ยังมีเรื่องของระบบการแต่งงานที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน (polygamy) ที่ได้สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้แก่มารดาไม่แพ้ไปกว่ากัน ตามประวัติศาสตร์อินเดีย ระบบการแต่งงานที่อนุญาตให้บุรุษมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนมักจะเกิดขึ้นในครอบครัวชนชั้นสูงโดยเฉพาะในชนชั้นปกครองทั้งกษัตริย์และขุนนางเพราะเห็นว่าการแต่งงานหลายๆ ครั้งเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญในการทำให้อำนาจทางการเมืองเข้มแข็งขึ้น ชนชั้นมักมองว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นข้อพิสูจน์ถึงความร่ำรวย ชื่อเสียง และตำแหน่งทางสังคม และในบางกรณีการระบบการแต่งงานแบบหลายภรรยาที่เกิดขึ้นเนื่องจากความกังวลในการที่จะรักษาตระกูลของตนเองไว้ สังคมเปิดโอกาสให้สามีสามารถมีภรรยาใหม่ได้ ถ้าภรรยาคนเก่าไม่สามารถมีบุตรชายให้ได้ภายในระยะเวลา 10 ปี¹²¹ ราชวงศ์ในช่วงทศวรรษที่ 1920-1930 ระบบการแต่งงานดังกล่าวยังปรากฏให้เห็นเป็นเรื่องปกติ อีกทั้งในระบบการแต่งงานที่มีภรรยาหลายคนพบว่าการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างภรรยาเพราะความหึงหวงนั้นมีน้อยมาก เพราะสตรีในช่วงเวลานั้นต่างเห็นเรื่องการแต่งงานหลายครั้งและมีภรรยาหลายคนเป็นเรื่องปกติ และพวกนางจำต้องทนยอมรับพฤติกรรมของบุรุษเหล่านี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเธอ¹²² ด้วยเหตุผลจากบริบททางประเพณีเช่นนี้และในฐานะที่ต้องเป็นภรรยาที่ต้องเชื่อฟังสามี ดังนั้นมารดาจึงไม่อาจจะต่อต้านความต้องการของบิดาได้ เมื่อบิดาตัดสินใจที่จะจัดพิธีแต่งงานขึ้นเป็นครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1917 .

ถึงแม้ว่าพิตตันจะพยายามปลอบและบอกว่าเป็นปกติที่บุรุษจะลั่นไปจากหญิงหนึ่งเพื่อไปหาอีกหญิงหนึ่ง “a man goes from flowers to flower” triggered a fabulous display.”¹²³ แต่

¹²⁰ A.S. Altekar, *The Position of Women in Hindu Civilization*, p. 8.

¹²¹ Ibid., p. 104-105.

¹²² Charles Allen and Shavada Dwivedi, *Live of The Indian Princes*, p. 188.

¹²³ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.29.

ทว่าหลังจากที่บิดาเข้าพิธีแต่งงานครั้งที่ 3 มารดาก็ไม่เหมือนคนเดิมอีก นางกลายเป็นสตรีที่เต็มไปด้วยความเศร้าโศกเสียใจเหมือนสตรีชนชั้นสูงคนอื่นๆ ที่เมื่อสามีมีภรรยาคนใหม่ก็กลายเป็นคนสิ้นหวัง เนื่องจากสตรีเหล่านี้ส่วนมากจะช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพราะไม่มีทั้งความรู้เนื่องจากต้องถูกบังคับให้แต่งงานตั้งแต่เด็กและถูกสามีผู้ที่มีหน้าที่จำต้องปกป้องรักษาเธอหากแต่เขากลับเพิกเฉย ผู้หญิงเหล่านี้จึงกลายเป็นเหยื่อที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องและถูกกดขี่ ความสิ้นหวังในชีวิตปัจจุบันกัดกร่อนความรู้สึกของนางจนกระทั่งนางอยากจะกลายเป็นหิน¹²⁴

[...] I cycled around the cartloads of bricks piling up outside the west wing, the other end from Mother's apartment, and never wondered why. She must have known at once bricks meant a all. I would have been the first inkling she had of yet another wedding in the family.

'You were saying?' Yusuf prompts sympathetically.

'She's never been the same since. She has another ambition. She wants to turn into stone.'

'You made it seem the wall informed your mother of your father's coming marriage,' he says.¹²⁵

ภาพของมารดาที่สิงห์เห็ดทูนกลับแปรสภาพเพียงข้ามวันกลายเป็นภาพสะท้อนใจที่สิงห์ไม่ยอมเฝ้ามองอีกต่อไป เขาจึงเที่ยวออกบ้านไปตามเทศกาลต่างๆ เพื่อหลบหนีสภาพที่มารดาเป็นอยู่ในขณะนั้น¹²⁶

[...] She was never herself again. [...] Barefoot at the window, grasping its bars. She was nailed to a red an violet night of shooting stars...I had never seen punishment so garishly, graphically lit. I covered in the doorway to Mother's room, willing her to move, speak cry. She came from doers, a long line of loud mourners, breast beaters, hair tearers. This was unnatural.¹²⁷

¹²⁴ Ibid., p.32.

¹²⁵ Ibid., p.32.

¹²⁶ Ibid., p. 46-47.

¹²⁷ Ibid., p.46.

ความเจ็บปวดที่มารดาถ่ายทอดออกมาเป็นความเจ็บจี๊ดเท่ากับเป็นการแสดงออกให้เห็น ในฐานะตัวแทนของวัตถุทางเพศที่ถูกกระทำทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ไม่อาจมีคำใดในภาษา สามารถอธิบายถึงความเจ็บปวดเหล่านั้นได้ทั้งหมด แต่ในเวลาเดียวกันความเจ็บปวดทั้งหลายนั้น อาจกระตุ้นให้มารดาพยายามต่อสู้ด้วยความเจ็บ ถึงจะไม่ยอมกล่าวอะไรเลยแต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเธอจะเป็นผู้แพ้และเหยื่อจากประเพณีวัฒนธรรมที่กำหนดระเบียบแบบแผนต่างๆ ในประวัติศาสตร์การเรียกร้องเพื่อเอกราชของอินเดียการไม่พูดถือเป็นรูปแบบการต่อสู้อย่างหนึ่งที่ มหาตมะ คานธีเคยนำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นอำนาจของภวการณ์ไร้คำพูด หนึ่งวันในทุกสัปดาห์ คานธีจะไม่ยอมกล่าวอะไรเลยตลอดทั้งวัน เพราะคานธีถือว่าความเงียบเป็นวิธีการประท้วงที่ ชื่อสัตย์ บริสุทธิ์ และมีเกียรติ¹²⁸

จากในเรื่องจะเห็นว่ามารดาถูกทั้งประเพณีและวัฒนธรรมคอยควบคุมพฤติกรรมเอาไว้ รวมทั้งการขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียงที่จะทำให้นางสามารถรับรู้เกี่ยวกับสิทธิและ อิสรภาพของตนเอง อีกทั้งระบบปิดตาธิปไตยตราบนับตั้งแต่วันที่เกิดมาที่ต้องเผชิญกับความคิด ที่ว่าเพศชายเป็นเพศที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการเกิดมากกว่าเพศหญิง เมื่อแต่งงานแล้วก็ต้อง อาศัยอยู่ในระบบปurdah ซึ่งดูเหมือนว่าระบบปิดตาธิปไตยจะเข้าไปใช้อำนาจด้วยการออกกฎใน รูปแบบข้อบังคับทางศาสนาเพื่อคุ้มครองผู้หญิงให้คงความบริสุทธิ์ของผู้หญิงหรือเพศแม่เอาไว้ แต่ ระบบก็ไม่สามารถเข้าไปดูแลหรือห้ามปรามไม่ให้เกิดเรื่องรุนแรงอย่างการฆ่าเด็กทารกเพศหญิง หลังประตูบ้านที่ปิดไว้อย่างมิดชิดโดยมีบุรุษเป็นเจ้าบ้านเอาไว้ได้ หรือการที่ไม่มีแม้แต่สิทธิอันพึง ชอบของภรรยาในการโต้แย้งการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของสามี

สตรีที่พยายามเอาตัวเองออกจากระเบียบวัฒนธรรมเก่า

ในขณะที่มารดาเป็นตัวแทนสตรีชนชั้นสูงรุ่นก่อน ราเชียและซิลล่าจึงสะท้อนสตรีในสังคม อินเดียอีกมุมมอง ทั้งสองต่างเป็นผู้หญิงรุ่นต่อมาที่อยู่คนละชนชั้นและศาสนา เรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครทั้งสองจึงแตกต่างออกไปจากมารดาด้วยประเพณี วัฒนธรรม ร่วมกับบริบททางสังคมและ ศาสนา

¹²⁸ Ryan Tracey, "Imposed Silence," *The Stanford Review Online Edition*, No. 7 (May 5 2006), [Online], Available: from http://www.stanfordreview.org/Archive/Volume_XXXVII/Issue_7/Opinions/opinions2.shtml [November, 15 2005]

สิ่งที่ราเซียและซิลล่าแตกต่างกันไปจากมารดาสิ่งแรกก็คือ ทั้งสองเป็นสตรีที่รับรู้ตั้งแต่ยังมีอายุยังน้อยว่าตนเองมีอิสรภาพเพราะความรู้จากระบบการศึกษาที่ได้รับตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และไม่ยอมให้ใครมาพรากเอาอิสรภาพของเธอออกไปได้ แม้ผู้หญิงทั้งสองจะถูกยึดติดอยู่ในข้อจำกัดของความเป็นผู้หญิง บทบาทของเพศหญิงในการเป็นลูกสาว ภรรยาและมารดาที่ถูกกำหนดตามระเบียบประเพณีปฏิบัติ รวมทั้งระเบียบประเพณีวัฒนธรรมที่มีต่อเพศหญิง โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวหรือการแต่งงานที่ทำหน้าที่กดทับเพศหญิงไว้ แต่ตัวละครทั้งสองก็พยายามเอาตัวเองหลุดออกจากข้อจำกัดเหล่านั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการตกเป็นวัตถุหรือเป้าหมายของความปรารถนา และกลายมาเป็นผู้กระทำตามความต้องการของตนเอง ในขณะที่มารดาตระหนักว่าตนเองควรจะถูกขืนมาต่อผู้เพื่ออิสรภาพของตนเองก็ต่อเมื่อตนเองถูกกระทำจนเจ็บปวดเสียก่อนแล้ว

ราเซียเกิดมาพร้อมกับการเป็นสตรีชาวมุสลิม สตรีเพศที่ถือว่ามีคุณค่าเท่ากับเพศชาย ทุกประการในฐานะที่ต่างก็เป็นผู้ที่จงรักภักดีที่แท้จริงต่อพระองค์อัลลอฮ์ ดังนั้นสตรีจึงมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกับเพศชาย ในศาสนาอิสลามไม่มีการฆ่าทารกหญิงดังที่เคยปรากฏในบางช่วงของสังคมฮินดู เนื่องจากพระอัลลอฮ์เคยเห็นการฝังทารกเพศหญิงทั้งเป็นและถึงกับตรัสด้วยอาการตัดพ้อว่า “และเมื่อลูกหญิงที่ถูกฝังทั้งเป็นถูกถามขึ้นว่า ด้วยความผิดใดเล่าที่ถูกฆ่า”¹²⁹ ในหะดีษ¹³⁰ ยังมีการบันทึกให้ผู้ชายปฏิบัติต่อผู้หญิงด้วยความเห็นอกเห็นใจ

จงปฏิบัติต่อสตรีด้วยความกรุณาเพราะเหตุว่าพวกเธอถูกสร้างขึ้นมาจากกระดูกซี่โครงและกระดูกซี่โครงที่โค้งที่สุดได้แก่ซี่ที่อยู่บนสุด ถ้าท่านพยายามตัดมันให้ตรง มันจะหัก แต่ถ้าท่านปล่อยมันไว้ มันจะยังโค้งอยู่อย่างนั้น เพราะฉะนั้นจงปฏิบัติต่อบรรดาสตรีด้วยความกรุณา¹³¹

อีกทั้งอิสลามยังได้มอบการศึกษาให้กับทั้งผู้ชายและผู้หญิงอย่างไม่แบ่งแยกเพศ เพราะ “การแสวงหาความรู้เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน” และ “จากปวงบ่าวของพระองค์นั้น ผู้มีความรู้

¹²⁹ อับดุลกะรีม ไชดาน, *ระบอบสังคมในอิสลาม*, แปลโดย อิสมาอีล อาลี และ มาลิก โยธาสมุทท (กรุงเทพฯ: สายสัมพันธ์, 2525), หน้า 78.

¹³⁰ หะดีษ หมายถึง คำพูดหรือโอวาท คำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ศาสดาในศาสนาอิสลาม เหล่าสาวกที่ได้ยินหรือได้ประสบก็จะถ่ายทอดต่อกันไป จนกระทั่งมีนักปราชญ์ทางศาสนารวบรวมและกลั่นกรองเอาแต่หะดีษที่ถูกต้องตามกฎหมาย

¹³¹ มุฮัมมัด อิรอน, *เธอคือมุสลิมะฮ์*, แปลโดย ศิระ นวนมี (กรุงเทพฯ: อิสลามิกอะเคเดมี, 2541), หน้า

เท่านั้นที่เกรงกลัวพระอัลลอฮ์” ดังที่ตัวละครของซาร์คัลอย่างราเซียในสมัยเด็กก็ได้รับศึกษาในโรงเรียนวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กฎหมายอิสลามไม่ได้จำกัดว่าผู้หญิงต้องศึกษาแขนงใด สิ่งที่กำหนดว่าผู้หญิงควรจะศึกษาหาความรู้ด้านไหนก็ขึ้นกับสติปัญญาและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน ศาสนาอิสลามไม่ได้กีดกันให้สตรีนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นำไปใช้ประโยชน์กับตนเองและสังคม ในเมื่อเธอปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบและศีลธรรมของอิสลาม¹³² เพราะในเวลาเดียวกัน ถ้าผู้หญิงไม่ได้รับการศึกษา เธอเหล่านั้นก็จะไม่รู้ว่พระอัลลอฮ์กำหนดอะไรบ้าง และไม่รู้เลยว่ากฎหมายอิสลามกำหนดอะไรไว้เกี่ยวกับสตรีบ้าง ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎข้อบังคับในเรื่องต่างๆ เช่นการนมาซหรือการทำละหมาด การถือศีลอด การทำธุรกิจและหน้าที่อื่นๆ ที่พวกเธอต้องทำ การ “ไม่รู้” จะทำให้สตรีจะตกเป็นเหยื่อของผู้ที่มีความรู้มากกว่า โดยเฉพาะผู้ชายมุสลิมผู้มีการศึกษาที่มักทอดทิ้งบุตรภรรยาไม่ให้ได้รับการศึกษาด้านศีลธรรมจรรยา แล้วเขาก็จะปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างไม่เหมาะสม¹³³ และผู้หญิงก็จำต้องทนต่อสถานการณ์เช่นนั้นเรื่อยไป เนื่องจาก “ความไม่รู้” ทำให้เธอคิดว่าชะตากรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่เธอจำต้องทนเผชิญ และไม่อาจจะออกไปไหนต่อไปนอกบ้านได้ เนื่องจากตนเองเป็นทั้งผู้อ่อนแอ และไม่มีความรู้ที่อาจเอาไปประยุกต์ใช้เพื่อตนเองและสังคมได้

มุสลิมเชื่อว่ามนุษย์ต่างไม่สมบูรณ์เช่นเดียวกับศาสนาอื่นดู จำเป็นต้องอาศัยการแต่งงานเท่านั้น เขาจึงจะบรรลุถึงความสมบูรณ์ได้ แต่อยู่ในข้อจำกัดที่ว่า การแต่งงานต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของศาสนาและผูกพันไว้ด้วยคำสั่งของพระเจ้าเท่านั้น ดังในพระอัลกุรอานที่กำหนดไว้ว่า

จงแต่งงานกับผู้ที่อยู่ในหมู่พวกเจ้าซึ่งเป็นโสด หรือผู้มีความดีในหมู่ทาสของพวกเจ้าไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็ตาม (24:32) และในท่ามกลางสัญลักษณ์ของพระองค์ก็คือพระองค์ทรงสร้างคู่ครองไว้ให้พวกเจ้าในหมู่ของพวกเจ้าเอง เพื่อว่าเจ้าจะได้อยู่กับเขาอย่างสงบ และพระองค์ทรงบรรจุความรักและความเมตตาระหว่าง (หัวใจ) ของพวกเจ้า แน่แท้ในสิ่งนั้นคือสัญลักษณ์สำหรับบรรดาผู้ที่ไคร่ครวญ (30:21)¹³⁴

แม้ศาสนาอิสลามจะยกย่องความเป็นแม่และการเป็นภรรยา ทำให้เห็นว่าสตรีก็มีความเท่าเทียมไม่ต่างไปจากบุรุษในด้านศักดิ์ศรีของความเป็นคนที่มีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ ด้วย

¹³² อุมร์ฟารุค อะบูบักร์ ทารี, “การศึกษาของสตรีในอิสลาม,” ใน *เมื่อดอกไม้งาม: รวบรวมบทความเกี่ยวกับสตรีและเด็กในอิสลาม*, แปลโดย กิติมา อมรทัต (กรุงเทพฯ: อิสลามิกอะเคเดมี, 2541), หน้า 9.

¹³³ เล่มเดียวกัน, หน้า 8.

¹³⁴ พระอัลกุรอาน อ่างใน เล่มเดียวกัน, หน้า 14-15.

เงื่อนไขที่ว่าผู้หญิงผู้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาด้วยถึงจะได้รู้ว่านางมีสิทธิอะไรบ้าง มิฉะนั้นนางก็อาจถูกปฏิบัติด้วยอย่างไม่เหมาะสมเพราะความไม่รู้ของนางนั่นเอง อย่างไรก็ตามสิ่งที่พบได้จากนวนิยายของนัยันตารา ซาห์คัลได้แสดงให้เห็นถึงสถานะภาพของสตรีชาวมุสลิมผู้ที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมและอิสรภาพเท่าที่ควรเนื่องจากถูกกดขี่จากรายละเอียดในข้อปฏิบัติต่างๆ ทางศาสนาเนื่องจากศาสนาต้องการรักษาเกียรติและความบริสุทธิ์ของผู้หญิงนั้นไว้ อาทิ การไม่อนุญาตให้สตรีเปิดเผยร่างกาย และการให้ทั้งชายและหญิงทอดสายตาลงต่ำ เป็นต้น ผู้ประพันธ์จึงหยิบยกเอาข้อห้ามทางศาสนาเหล่านี้มาเป็นเครื่องมือสำหรับสตรีมุสลิมในการต่อสู้โดยเลือกที่จะเป็นผู้กระทำเสียเอง ดังนั้นซาห์คัลจึงกำหนดให้ราเซียเป็นคล้ายแกะดำตัวหนึ่งในสังคมอิสลามผู้ที่ประพฤตินอกกฎระเบียบต่างๆ ในศาสนาอันแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ต้องการจะสอดแทรกให้เห็นว่าถ้าสตรีลุกขึ้นมาต่อต้าน ในที่สุดเธอก็ต้องได้สิ่งที่เธอปรารถนามาตั้งแต่ยังเป็นเด็กนั่นคือการมีเสรีภาพ

ราเซียเป็นหญิงสาวชาวมุสลิมและเป็นคนรักคนแรกของสิงห์ สิงห์หลงรักเธอเพราะเธอต่างไปจากผู้หญิงคนอื่นๆ โดยเฉพาะมารดาผู้หญิงที่ใกล้ชิดกับสิงห์มาก่อนหน้านี้ ผู้ที่เต็มไปด้วยความมีพลังและชีวิตชีวา หากแต่ไม่มีอิสรภาพและจำต้องถูกกักขังอยู่ในห้องมีเพดานสูงทั้งสี่ด้าน ในเหตุการณ์เมื่อพบราเซียครั้งแรกในงานเทศกาล สิงห์บรรยายไว้ว่าเธอดึงผ้าหิญาบคลุมหน้าของเธอออกเพื่อให้คนอื่นได้เห็นใบหน้าซึ่งงดงามของเธอ และสายตาของเธอนั้นก็ตรงมาที่เขา¹³⁵ กิริยาท่าทางที่ทำให้เขาเปรียบเทียบกับเหมือนนกที่เพิ่งออกจากกรงและพร้อมโบยบิน "An uncaged swallow, ready to fly."¹³⁶

แม้กฎทางศาสนาบัญญัติการใช้ผ้าหิญาบในสตรีไว้ว่า "จงกล่าวแก่หญิงผู้ศรัทธาให้นาง... ระมัดระวังส่วนที่เป็นที่ลับของนาง ... และให้นางทิ้งผ้าคลุมลงเหนือทรวงอกของพวกนาง" (24:31)¹³⁷ หากแต่ราเซียกลับฝ่าฝืน มิน่าฮัจยังใช้ผ้าผืนเดียวกันเพื่อเปิดให้เห็นใบหน้าที่เคยปิดบังไว้ ดังนั้นเธอจึงคิดแฉกและโดดเด่นออกไปจากสตรีชาวมุสลิมคนอื่นในรุ่นเดียวกัน อีกทั้งเธอยังใช้ชุดคลุมสำหรับสตรีชาวมุสลิมที่คลุมร่างกายตลอดทั้งตัวและเหลือช่องว่างไว้เพียงตรงดวงตา (burka) เพื่ออำพรางตัวสิงห์เอาไว้ด้านในชุดคลุมตอนที่พวกเขาทั้งสองมีโอกาสอยู่ด้วยกันสองต่อสองครั้งแรก "She unbundled a burka she was carrying, tossed it over my head and made

¹³⁵ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.48.

¹³⁶ *Ibid.*, p.52.

¹³⁷ มุรตซา มุตะฮฺฮารี, *ฮิญาบในอิสลาม*, แปลโดย กิตติมา อมรทัต, (กรุงเทพฯ: ศูนย์วัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำกรุงเทพฯ, [ม.ป.ป.]), หน้า 53.)

straight for the bramble countryside.”¹³⁸ ผ้าหิญาบและชุดคลุมอันเป็นสัญลักษณ์และเครื่องมือในการปกปิดอัตลักษณ์ของสตรีในศาสนาอิสลาม จึงผันกลายมาเป็นเครื่องมือสำหรับราเซียไว้ใช้สำหรับดึงดูดสายตาของเพศตรงข้าม

ผลจากการพยายามต่อสู้เพื่ออิสรภาพและการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองโดยการพยายามสร้างอัตลักษณ์ให้กับตนเองครั้งแรกนี้ประสบผลเมื่อสิ่งผู้กลายเป็นเป้าหมายการกระทำของราเซียตกหลุมรักเธอตามที่ได้ตั้งใจไว้ เขาเที่ยวตามหาราเซียจนพบบ้านเธอในที่สุด แม้ว่าบ้านจะเป็นพื้นที่ส่วนตัวและปกปิดไม่ให้บุรุษเห็นเนื่องจากเป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับสตรีดังที่มีการกำหนดระบบปุระตะห์หากแต่ในบ้านนี้เองที่ก็ยังมีหน้าต่างที่สามารถเปิดออกไปข้างนอกทำให้คนสองคนได้เห็นกัน พบปะกันและตกหลุมรักกัน ดังที่สิ่งสามารถชื่นชมราเซียผ่านบานหน้าต่าง ในขณะที่ราเซียก็พยายามยื่นใกล้หน้าต่างเพื่อให้สิ่งได้เห็นและทำกิริยาท่าทางต่างๆ เพื่อให้สิ่งชอบใจ

She stood so close to the window I could see a mosquitoes bit on her smooth cheek and a single smallpox indentation just below it. One day she undid her braids, combed out her hair and languidly braided it again. In moving enchanting detail she fed me with bits of herself. How did she know what I wanted? Where did she get her intuitive knowledge of me? And had she been born knowing what it was to be free? [...] She and I were so intimately connected that when she stopped appearing in the window I felt I had been cut off at a vital artery.¹³⁹

แม้การกระทำของเด็กหนุ่มสาวทั้งสองจะเป็นการกระทำของหนุ่มสาวที่ตกหลุมรักกันและกันทั่วไป หากแต่การกระทำของคนทั้งสองนี้ผิดหลักทางศาสนาอิสลามที่ห้ามมิให้ทั้งชายและหญิงมองดูกันและกันด้วยจิตใจเสนาหา ดังคำสอนในอัลกุรอานที่บัญญัติไว้ว่า “จงกล่าวแก่ชายผู้ศรัทธาให้เขาทอดสายตาของเขาลงต่ำ ... นั่นจะเป็นการบริสุทธิสำหรับเขา พระผู้เป็นเจ้าทรงทราบดีถึงสิ่งที่เขากระทำ” (24:30) ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องกระทำสิ่งเดียวกัน นั่นคือ “จงกล่าวแก่หญิงผู้ศรัทธาให้นางทอดสายตาของนางลงต่ำ ... โอ้บรรดาเจ้าผู้ศรัทธา เพื่อว่าเจ้าจะได้เจริญรุ่งเรือง” (24:31)¹⁴⁰ เพราะการมองด้วยกิเลสตัณหาอาจนำไปสู่การชานาหรือการผิดประเวณีซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามทาง

¹³⁸ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.51.

¹³⁹ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.50-51.

¹⁴⁰ มุรตซา มุตะฮฺฮารี, *ฮิญาบในอิสลาม*, แปลโดย กิตติมา อมรทัต, หน้า 14.

ศาสนา¹⁴¹ แต่กระนั้นราเซียฝ่าฝืนและปฏิบัติตามคำสอนในด้านชั่วตรงกันข้ามใช้เพื่อเป็นการทำให้สิ่งหึงพอใจในตัวเธอมากยิ่งขึ้น

หลังจากนั้นทั้งสองได้ลักลอบมีความสัมพันธ์ทางเพศในระหว่างการได้พบปะกันครั้งแรกในที่ลับระหว่างทางที่ราเซียกำลังเดินทางไปยังวิทยาลัย แม้ว่าการอยู่ด้วยกันสองต่อสองอันอาจจะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและก่อนการแต่งงานจะเป็นข้อห้ามทางศาสนา ดังข้อความที่ปรากฏในอะดีส (คำสอน แบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ศาสดาในศาสนาอิสลาม) กล่าวไว้ว่า "พวกท่านจงระวังการอยู่กับหญิงตามลำพัง (เพราะว่า) ฉันขอสาบานต่อผู้ที่ตัวของฉันอยู่ในกำมือของพระองค์ว่า ชายจะไม่อยู่กับหญิงสองต่อสองในที่ลับตาคนโดยลำพัง นอกจากช่วยภอน (หรือมารร้าย) จะเป็นบุคคลที่สาม"¹⁴² หากแต่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศหว่างสิ่งหึงและราเซียเป็นผลพวงแห่งผลไม้ต้องห้ามแห่งความปรารถนาของราเซียที่มีมาตั้งแต่ต้นตั้งที่ซาร์คิลบรรยายไว้ว่า "ไม่ใช่มีแต่เพียงฝ่ายชายหรือสิ่งหึงที่สุขสมหวังในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนี้ แต่ราเซียก็ได้รับความพึงพอใจจากความสัมพันธ์ทางกายนี้ด้วยเช่นกัน "She was breathless, wide open-eyed with surprise and delight all the way."¹⁴³

ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองแสดงให้เห็นความต้องการเป็นอิสรภาพของผู้หญิงด้วยการฝ่าฝืนกฎระเบียบในศาสนาและข้อบังคับจารีตในสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายและปรับเปลี่ยนเอาระเบียบข้อห้ามต่างๆ นั้นมาใช้เพื่อตอบสนองความปรารถนาและความต้องการของสตรี จากเนื้อเรื่อง *Mistaken Identity* ในตอนนี้ทำให้เห็นว่าการต่อสู้เพื่อที่จะมีอิสรภาพและการมีสำนึกตระหนักรับรู้เกี่ยวกับตนเองของสตรีจะไม่เกิดขึ้นเลยหากไม่มีการเริ่มต้นลงมือกระทำตามความต้องการเสียก่อนเพื่อที่จะไม่ได้ไม่ต้องตกเป็นผู้ถูกกระทำหรือเป้าหมายของความต้องการเหมือนสตรีรุ่นก่อนๆ ที่เคยเป็นมา

แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหึงและราเซียจะเป็นเรื่องส่วนตัว หากเรื่องส่วนตัวกลายเป็นเรื่องสังคมโดยรวมในที่สุด เนื่องจากความสัมพันธ์นี้เกิดจากการความสัมพันธ์ทางเพศก่อนวัยอันสมควร เรื่องราวใจที่สังคมเห็นว่าเป็นปัญหาที่น่าอับอายและน่าโกรธแค้น อีกทั้งยังเป็นความสัมพันธ์ที่ข้ามศาสนาโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและข้อกำหนดของแต่ละศาสนาที่แต่ละ

¹⁴¹ อับดุลกะรีม ไชดาน, *ระบอบสังคมในอิสลาม*, แปลโดย อิสมาอีล อาลี และ มาลิก โยธาสมุทฺ, หน้า 30.

¹⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 95.

¹⁴³ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.53.

ศาสนาต่างก็ต้องการที่จะให้คนในศาสนาแต่งงานกับคนในศาสนาของตนเองเพื่อรักษาขอบเขตและจำนวนกลุ่มประชากรของตนไว้ ดังนั้นปัญหาต่างๆ จึงตามมาทั้งความไม่พอใจและการเสียหายของฝ่ายบิดาและมารดา ไปจนถึงการก่อกวนระหว่างทั้งสองศาสนา แม้แต่บิดาของสิงห์ขาวฮินดูผู้ที่เคยให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาตินิยมมุสลิมในตรุกก็ยังคงรู้สึกว่าการกระทำของบุตรชายครั้งนี้เป็นเรื่องอัปยศขายหน้า

[...] It is catrophe. And at a time when we backing the Mussalmans in their support for the Khilafat in Turkey. Raja Wali Khan is speechless. Next door to his estate my son abducts a Mussalman girl. I am covered with shame. My face is black before the Ottaman government. My nose is cut. My Mussalman tenants are yelling Islam is in danger.¹⁴⁴

ในขณะที่ฝ่ายราเซียกลายเป็นสตรีไม่ตีในสายตาของคนอื่นในช่วงข้ามคืน¹⁴⁵ เป็นที่ต่างพร้อยของสตรีในชุมชนศาสนาเดียวกัน ถ้าภารกิจของผู้หญิงคือการเป็นบุตรธิดา ภรรยาและมารดา อีกทั้งการคงรักษากรอบขอบเขตของสังคมไว้ การกระทำครั้งนี้ที่นอกกลุ่มนอกทางและผิดวิถีปฏิบัติทางศาสนาของเธอจึงถูกลงโทษด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง จนกระทั่งวันหนึ่งสิงห์ได้ยืมมารดาและ Bittan คู่ยกกันเองสองคนว่าเธอจำต้องแต่งงานกับชายพิการทางสมองคนหนึ่งเพื่อเป็นการแก้ไขและปิดบังความอัปยศที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้ชายคนนั้นจะพิการทางสมองและราเซียต้องกลายเป็นภรรยาคนที่สองตามประเพณีของศาสนาอิสลามที่บุรุษสามารถแต่งงานได้ถึง 4 ครั้ง แต่สตรีทั้งสองก็มองว่านั่นก็นับว่าเป็นเรื่องโชคดีแล้ว

[...] The imbecile is soft in the head but he's harmless. His manliness is not affected. They say he is healthy enough to keep two wives busy. She'll be the second. She should consider herself lucky.¹⁴⁶

การจับคู่ในทางสังคมที่นำเอาผู้มีความผิดปกติทางร่างกายและผู้มีความผิดทางศีลธรรมที่สังคมได้กำหนดไว้มารวมกันส่งผลให้ตัวแทนของสังคมซึ่งในที่นี้ได้แก่มารดาและพิตตันแสดงความคิดเห็นว่าเรื่องที่บุรุษสามารถแต่งงานได้มากกว่าหนึ่งครั้งเป็นเรื่องปกติและยุติธรรมดีอยู่แล้ว ผู้ที่กระทำ

¹⁴⁴Ibid., p.58.

¹⁴⁵Ibid.

¹⁴⁶Ibid., p.60.

ความผิดก็ย่อมถูกทำโทษด้วยการอยู่กับความผิดปกติซึ่งในที่นี้ก็คือบุคคลชายชอบทางสังคมอย่างชายพิการทางสมอง หากแต่ว่าสิ่งหรืออยู่แก่ใจว่าการแต่งงานที่เกิดเป็นเรื่องไม่ปกติและไม่ยุติธรรมสำหรับราเซีย เขาเฝ้าตามหาบ้านของชายพิการทางสมองคนนั้นจนพบสตรีที่แต่งกายมิดชิดด้วยชุดสีดำคนหนึ่งในบ้านที่สิงห์คิดว่าเป็นของชายพิการ สิงห์เข้าใจเอาเองว่าหญิงคนนั้นคือราเซียและภาพที่เขาเห็นทำให้เขาเสียใจ ภาพที่สตรีคนหนึ่งกำลังดึงถังน้ำออกมาจากบ่อทำให้เขาใจหายและรู้สึกว่สตรีคนนั้นไม่ได้เป็นราเซียที่เขาเคยรู้จัก หากแต่เป็นสตรีที่มีครอบครัวแล้วคนหนึ่ง

[...] A woman in a burka came out of an interior room into the courtyard, pulled her hood down in a swift reflex action, and hunched over a bucket under the tap. She lifted sodden clothes out in slow motion, twisted water out of them and pegged them to a rope. Which one was she, could she be mine? Mine was not this hump in deep dark black, bowing and bending mechanically over a bucket. Or had captivity so wearied her, she no longer looked up when a shaft of light came through an open door?¹⁴⁷

ในสายตาของสิงห์จึงมองเห็นลักษณะการหมุนเวียนระหว่างเชือกและรอกที่แขวนบนบ่อน้ำอย่างไม่รู้จักจบสิ้นเปรียบเสมือนวงเวียนชีวิตสตรีทั่วไปในสังคมอินเดียที่ต้องตกอยู่ในสภาพการเป็นภรรยาอย่างจนใจและไม่มีทางเลือก ภาพนี้ทำให้สิงห์สะท้อนใจและรู้สึกโกรธแค้นจนหาโอกาสอันเหมาะลอบทำร้ายชายพิการทางสมองคนที่เขาคิดว่าคือชายที่แต่งงานกับราเซียอย่างไม่ได้ตั้งใจจนเสียชีวิต¹⁴⁸

จนกระทั่งเมื่อสิงห์เดินทางจากต่างประเทศและอาศัยอยู่ในเมืองบอมเบย์เป็นช่วงสั้นๆ ก่อนที่จะขึ้นรถไฟกลับเมืองวิชัยครห์เพื่อกลับบ้านอันเป็นตอนเริ่มต้นเรื่อง เขาก็ได้พบว่าสิ่งที่เขาเคยรับรู้และฟังมาอย่างผิดๆ จากการเคาเดาและคิดไปเองนั้นผิดหมดทุกอย่าง เมื่อเขาได้พบกับราเซียอีกครั้งในโรงแรมเดียวกับที่สิงห์ไปพัก เขาพบว่าเธอแต่งงานกับทนายชาวตุรกีที่สามารถมอบทุกสิ่งทุกอย่างให้กับเธอเป็นผู้เลือกตัดสินใจ รวมทั้งอิสรภาพให้เท่าที่ผู้หญิงในสังคมมุสลิมตุรกีสามารถทำได้หลังการปฏิวัติสังคมที่มาพร้อมกับการปฏิวัติการเมืองในช่วงทศวรรษที่ 1920 สิ่งนั้นคือ การที่สตรีสามารถออกไปนอกบ้าน เลือกซื้อของให้กับตนเองและบุตรชาย รวมทั้งสามารถสวมใส่รองเท้าส้นสูงซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดและขัดกับหลักทางศาสนาอิสลาม ดังที่สิงห์ได้กล่าวถึงราเซียในตอน

¹⁴⁷ Ibid., p.66.

¹⁴⁸ Ibid., p. 169.

ที่เธอได้กลายเป็นภรรยาของเพื่อนชาวตุรกีที่พบเจอและทำความรู้จักโดยบังเอิญไปเสียแล้ว ขณะนั้นเขาได้ชื่นชมเธอจากด้านหลังโดยที่ยังไม่รู้ว่านั้นคือราเซีย หากแต่ด้วยรูปลักษณะภายนอก ทำให้ลิ่งห์พบว่าเธอดงามและสง่าจากการสวมรองเท้าส้นสูงหรือการสวมชุดที่ทำจากผ้าโปร่งใส¹⁴⁹ ทั้งรองเท้าส้นสูงและชุดคลุมที่ทำจากผ้าโปร่งล้วนเป็นสัญลักษณ์อันแสดงให้เห็นอัตลักษณ์และเสรีภาพของสตรีที่ได้มาจากการต่อสู้เพื่อตัวตนและเสรีภาพของเธอโดยการแลกกับการที่ถูกมองว่าเป็นผู้กระทำผิดเนื่องจากฝ่ายผีนกฏระเบียบในสังคม

ในขณะที่ซิลล่าเป็นหญิงสาวชาวปาร์ซีผู้นับถือศาสนาโซโรอัสเตอร์ที่ลิ่งห์พบหลังกลับมาจากอเมริกาและใช้ชีวิตอยู่ในเมืองบอมเบย์ บอมเบย์ในสายตาของลิ่งห์ที่กลายเป็นเหมือนเมืองฝรั่ง รวมทั้งวิถีชีวิตที่ได้รับอิทธิพลจากต่างชาติเข้ามาจำนวนมากเนื่องจากเป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญครั้งตั้งแต่ที่ชาวตะวันตกเข้ามาทำการค้ากับอินเดียใหม่ๆ ตั้งแต่สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 15¹⁵⁰

Outside of foreign parts, Sylla's Bombay was the most foreign city I had seen, it had trams and a few taxis. Half the people in it were English and the Indians might as well have been. I had never seen so many short-haired, dog-owning women.¹⁵¹

สังคมชาวปาร์ซีในเมืองบอมเบย์เป็นชนกลุ่มศาสนาที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่นๆ ด้วยวิถีชีวิตที่มีความยึดหยุ่นสูง เนื่องจากปาร์ซีหรือโซโรอัสเตอร์เป็นกลุ่มศาสนาที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ในดินแดนชมพูทวีปนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 10 ในขณะที่ชนกลุ่มดราวิเดียนหรือชนพื้นเมืองเดิมเข้ามาอยู่ก่อนราว 2,500 – 1,500 ปีก่อนคริสตกาล¹⁵² ชาวปาร์ซีจึงต้องปรับตัวใหม่ให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมของอินเดีย โดยพยายามเป็นปรีภักซ์ต่อความเชื่อของชาวฮินดูซึ่งเป็นชนกลุ่มศาสนา กลุ่มใหญ่ให้น้อยที่สุด ในขณะเดียวกันก็ไม่ลืมที่หยิบยกเอาสิ่งใหม่ๆ จากวัฒนธรรมของตะวันตก จากเจ้าอาณานิคมมาใช้ ดังที่จะเห็นได้จากการที่ในกลุ่มศาสนาของตนเองมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสตรีในหลายๆ ด้านเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่แปรไปตามยุคสมัย นับตั้งแต่การยินยอมให้สตรีได้รับการศึกษา สามารถแต่งกายแบบชาวตะวันตก และการยกเลิกประเพณีการ

¹⁴⁹ Ibid., p. 167.

¹⁵⁰ สุภัทราวรรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้*, หน้า 27.

¹⁵¹ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.75.

¹⁵² สุภัทราวรรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้*, หน้า 7.

แต่งงานขณะยังมีอายุน้อย¹⁵³ แต่ทว่าสิ่งหนึ่งที่กลุ่มชนทางศาสนายังต้องดำรงไว้นั้นก็คือ การที่บังคับให้สตรีชาวปาร์ซีแต่งงานกับบุรุษในชุมชนศาสนาเดียวกัน "If a Zoroastrian comes among you, seeking a Zoroastrian bride, then give him a such bride."¹⁵⁴ เหตุผลทางบริบททางศาสนาและสังคมที่ได้กล่าวมาทำให้ซิลล่าสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรีและทำทุกอย่างตามความปรารถนาเยี่ยงสตรีชาวตะวันตกคนหนึ่งตราบเท่าที่ยังไม่ได้แต่งงาน จึงถือได้ว่าผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นชีวิตของสตรีอินเดียที่มีลักษณะเฉพาะอย่างสตรีในบริบทศาสนาอื่นไม่อาจทำได้และไม่จำเป็นที่จะต้องขวนขวายให้ได้ชีวิตเช่นนั้นมาดังที่ราเชียเคยต่อสู้มาก่อน นับตั้งแต่รุ่นย่าของซิลล่าก็เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ได้รับการศึกษาจากฝรั่งเศสและแต่งกายตามสมัยนิยมเหมือนสตรีชาวตะวันตก

Her sari had a French fleur-de-lis design. She wore pink pearls, a broad silk headband and chandelier ear-rings. The chain of her Austrian *petit-point* evening bag kept slipping off her wrist and being our back on it which distracted me terribly from my laugh. She had been educated in France.¹⁵⁵

สิงห์กล่าวถึงตอนแรกที่ได้รู้จักซิลล่าว่าเธอเป็นสตรีสมัยใหม่ที่เรียนจบจากต่างประเทศ ผู้ตัดผมสั้น วัยน้ำในชุดว่ายน้ำ มีสุนัขเป็นของตนเอง และมีเพื่อนนอกบ้านที่เธอคุ้นเคยมากมายทั้งเพื่อนหญิงและชาย ซิลล่าเป็นสาวสังคมจัดกิจกรรมเพื่อหาเงินเข้ากองทุนการกุศลต่างๆ รวมทั้งยังเคยนำเอาเรื่องราวตอนที่พระภุชณะและหญิงสาวรีดนมเต็นรำพร้อมกับวงดนตรีแห่งสรวงสวรรค์นำมาดัดแปลงเป็นการแสดงร่วมสมัย¹⁵⁶ อีกทั้งซิลล่ายังเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา และความเป็นอิสระในตัวของตัวเองดังที่สิงห์กล่าวถึงซิลล่าว่า

[...] Sylla has no repetition in her. She never says hello the same way twice. She's new everyday [...] She was a modern girl, full of enthusiasm. Vitality, because I have so little of it, has always been hard for me to resist. I'm its natural

¹⁵³ ธนู แก้วโอกาส, *ศาสนาโลก*, (พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2542), หน้า 223.

¹⁵⁴ Avad Ardivisur Banu Berasad, 'Zoroastrian Matrimonial,' [Online], Available from:

<http://www.matrimonial.zoroastrianism.com> [2005, November 24]

¹⁵⁵ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.76.

¹⁵⁶ *Ibid.*, p.76.

follower [...] I was the one who waited at home for her visit. She came when she wanted to, like independent little green-eyed cat she was.¹⁵⁷

สิงห์และซิลล่ากลายเป็นเพื่อนกันด้วยความไม่เป็นทางการและความประทับใจใน
รูปลักษณะภายนอกของซิลล่า¹⁵⁸

[...] She had that brown wizened look, too, from sunning, which I thought rather a shame as I liked her, till I heard it was dreadfully smart.

When Sylla wore a sari at all, she wore a transparent wisp of a blouse with it that would have scandalized Vijaygarh. I often begged her to do just that.¹⁵⁹

ทั้งการที่มีสีผิวแทนเหมือนคนที่ไปอาบแดดและเสื้อผ้าที่ซิลล่านุ่งห่มเปรียบเสมือนการแสดงอัตลักษณ์ตัวตนและความมีเสรีภาพในการเลือกที่จะแสดงออกของสตรี หากแต่ “เสื้อผ้า” ของซิลล่าแตกต่างไปจาก “เสื้อผ้า” ที่ราเซียก็ได้ตรงที่ ราเซียใช้เสื้อผ้าเท่าที่เธอมีอยู่ (ผ้าหิญาบ, ชุดคลุมตัว) ที่เธอจำเป็นต้องใส่เนื่องจากข้อบังคับระเบียบทางศาสนาและสังคมเพื่อใช้ในการล่อลวงและยั่วยวนให้ฝ่ายชายหลงรัก หากแต่ซิลล่าสวมใส่ “เสื้อผ้า” เหล่านั้นโดยการหามาซื้อใส่ตามกระแสนิยมที่เรียกว่าแฟชั่นเหมือนที่สตรีชาวบอมเบย์คนอื่นสวมใส่กัน “Their saris were made of English crêpe and French Chiffon, and I heard about ice blue and tango range for the first time.”¹⁶⁰ ดังนั้นหน้าที่ “เสื้อผ้า” ของซิลล่าจึงแตกต่างออกไปจากของราเซียอย่างสิ้นเชิง เพราะซิลล่าสวมใส่เสื้อผ้าเหล่านี้อาจจะโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเพื่อดึงดูดใจชาย หากแต่สิ่งที่ชัดเจนที่สุดก็คือเพื่อความพึงพอใจของตัวเอง แต่สิงห์กลับเป็นผู้ตกอยู่ในอิทธิพลของเสื้อผ้าและอัตลักษณ์ภายนอกของสตรีเหล่านี้

แม้ทั้งสองจะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งเกินกว่าเพื่อน แต่ซิลล่าก็ไม่ยอมแต่งงานกับสิงห์ เพราะซิลล่าเลือกที่จะใช้ชีวิตต่อไปแบบฉบับของเธอเพียงแต่ในเมืองบอมเบย์เท่านั้น วิธีชีวิตอันขัดกับระเบียบประเพณีสังคมศาสนาอื่น โดยเฉพาะคนในสังคมที่ยังติดความเชื่อเดิม ดังที่สิงห์เคย

¹⁵⁷ Ibid., pp.42,115,121.

¹⁵⁸ Ibid., p.75.

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid.

หวาดกลัวที่จะบรรยายให้มารดาสตรีในสังคมอินดูเการู้ว่าซิลล่าเป็นอย่างไร จนกล่าวว่าคำพูดของเขาอาจจะเป็นการฆ่าซิลล่าทางอ้อม

'Describe this Parsee woman to me.'

I did, to Mother's mounting amazement. I guillotined Sylla with every sentence.

'She has short hair. It's brownish. She smokes cigarettes. She has green eyes. She wears beige. Mostly English clothes – frocks – and to be perfectly honest, much less for swimming. She swims.'

[...] But I said, by way of rescuing Sylla from the mire, that these were modern times. Mother cared nothing from modern times. She'd never heard of them.¹⁶¹

และถ้าหากย้ายออกไปจากเมืองนี้ด้วยการแต่งงาน สิ่งที่เคยปฏิบัติก็อาจไม่ได้ปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะถ้าย้ายไปอยู่ในเมืองวิชัยครห์บ้านเกิดของสิงห์ซึ่งยังเป็นเมืองที่มีความแตกต่างไปจากเมืองบอมเบย์ของซิลล่าโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะเมืองที่มีระเบียบข้อบังคับมากมายเกี่ยวกับผู้หญิง เช่น การแยกผู้หญิงไปไว้อีกส่วนหนึ่งอย่างชานานะ เป็นต้น การควบคุมเหล่านั้นเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตอย่างอิสระเสรีของสตรีอันเป็นสิ่งที่ขัดกับการที่ได้รับการเลี้ยงดู ความเป็นอยู่ และความคิดของเธอที่เคยอยู่อย่างเป็นอิสระมาตลอด ชีวิตที่พรั่งพร้อมด้วยทุกสิ่งทุกอย่างโดยที่ไม่มี ความกดดันทางสังคม ทำให้ซิลล่าอาจจะไม่พร้อมที่จะทำทายกฎระเบียบทางสังคมและศาสนา เหมือนอย่างที่มารดาและราเซียเคยทำ

อย่างไรก็ตาม ซิลล่าก็เป็นเพื่อนหญิงที่ใกล้ชิดสนิทมากที่สุด เธอเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาของสิงห์ว่าสิ่งที่สิงห์เป็นคือการหมกมุ่นกับเรื่องของราเซีย ผู้ที่เป็นตัวแทนของอดีตที่ผ่านพ้นมาแล้ว เธอพยายามทำให้เขาหายจากสภาวะซึมเศร้าและอธิบายให้สิงห์เข้าใจว่าสิ่งที่เขาเป็นคือการหมกมุ่นอยู่ในเรื่องเพียงเรื่องเดียว (monomania) และเธอก็เป็นคนที่รู้สึกเสียใจเองที่ไม่สามารถรักษาให้สิงห์หายจากอาการนั้นได้¹⁶² ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองจึงผูกพันและแน่นเหนียวเพราะสำหรับสิงห์แล้ว ซิลล่าเปรียบเสมือนที่พักพิงใจของเขา คือความเยียบสงบในจิตใจที่เขาสามารถพบได้ในตัวของซิลล่านี่

¹⁶¹Ibid., p.147-148.

¹⁶²Ibid., p. 120.

Men have mistresses and enough has been said on that tried topic, but if anything, I was Sylla's. I was more feminine, more gentle and compliant than her. I was the one who waited for her at home for her visits. She came when she wanted to, like the independent little green-eyed cat she was. I was the one who love to linger, loved to perform small services for her comfort and pleasure, made love to the lofty monotheism and the simple ethics of her tribe as much as to Sylla. [...] She was my peace, my haven from the furies of Hinduism and Islam, because she was a Parsee. With her I was never afraid of being swept off my feet, driven out off mind. I was safe where I stood. I was allowed simply to be...Peace be with you, all religious say. Only Sylla's mean it.¹⁶³

ถึงกระนั้นความสัมพันธ์ของคนทั้งสองทั้งสิ่งทีกับราเซียหรือซิลล่านี้อาจจะผิดชนบประเพณีในเรื่องความสัมพันธ์ของชายหญิงที่ทำทนายสถาบันครอบครัวรวมทั้งประเพณีการแต่งงาน แต่ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงโดยเฉพาะกับคู่ของสิงห์และซิลล่าที่มีความลึกซึ้งใกล้ชิด ผูกพัน ไม่ต่างไปจากคู่สามีภรรยาที่ต่างเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้เห็นว่าคุณสมบัติระหว่างหญิงชายนั้นมีความหลากหลายและไม่จำเป็นว่าบุรุษจะเป็นผู้ควบคุมหรือเลือกที่จะกระทำการใดๆ ก็ตามในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ในเมื่อสตรีก็เป็นผู้ที่จะสามารถเลือกความสัมพันธ์ได้ตามความต้องการเช่นกัน แม้ว่าจะมีความคิดหลักในสังคมในตอนนั้นที่ถือว่าสตรีและบุรุษควรมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเพียงอย่างเดียวคือการเป็นสามีและภรรยาเพื่อทำหน้าที่ทางศาสนาสมบูรณ์เท่านั้น แต่ในเรื่อง *Mistaken Identity* ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าชีวิตการแต่งงานของมารดาที่สังคมยอมรับไม่ได้รับประกันถึงชีวิตคู่ที่เป็นสุข และชีวิตของผู้หญิงที่ไม่ได้ถูกกดดันหรือถูกเอารัดเอาเปรียบในตอนท้าย

จากประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ทำให้เห็นวิสัยทัศน์เกี่ยวกับชีวิตคู่ในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน ซาห์คัลผ่านการแต่งงานมาแล้วถึงสองครั้ง และที่จะก่อนแต่งงานครั้งแรกกับเดจตัม ซาห์คัล (Gautam Sahgal) เพื่อนที่เธอทำงานในบริษัทเดียวกัน เธอเกือบจะตัดสินใจแต่งงานกับอาจารย์สอนศิลปะ แต่การแต่งงานครั้งแรกที่เธอตัดสินใจว่าถูกต้องแล้วกลับทำให้เธอรู้สึกแปลกแยกและถูกทอดทิ้ง ทำให้เธอตัดสินใจหย่า และแต่งงานกับนิรมล มังคัต ราช (Nirmal Mangat Raj)¹⁶⁴ จาก

¹⁶³ Ibid., p. 121-122.

¹⁶⁴ B.P. Sinha, *Social and Political Concern in the Novels of Nayantara Sahgal*, p. 15.

ชีวิตส่วนตัวของผู้แต่งทำให้เห็นว่าผู้แต่งเองก็ 'เลือก' ที่จะกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชายของเธอ ดังเช่นใน *Mistaken Identity* แม้ทั้งราเซียและซิลล่าจะรู้จักและมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับสิงห์ แต่พวกเธอก็เลือกที่จะแต่งงานกับชายที่เหมาะสมกับเธอมากที่สุด ราเซียเลือกแต่งงานกับชายชาวตุรกีมุสลิม ตามคำเล่าของมารดาที่เล่าให้สิงห์ฟังหลังจากที่เขาออกจากเรือนจำแล้วว่า ในช่วงที่มีตัวแทนจากตุรกีเดินทางมาที่อินเดียเพื่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มมุสลิม ชายชาวตุรกีคนหนึ่งในกลุ่มนั้นสะดุดตากับความงามของราเซียด้วยท่าทีที่ต่างไปจากสตรีคนอื่นที่ปิดบังใบหน้าอย่างมิดชิด ราเซียยกผ้าหิญาบขึ้นเหนือใบหน้าและเดินไปมาพูดคุยกับผู้คนเหมือนกับท่าทีของบุรุษ เขาจึงขอเธอแต่งงานและพาเธอไปอยู่ที่ตุรกีด้วยกัน¹⁶⁵ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เห็นอีกครั้งว่าอัตลักษณ์ภายนอกของสตรีมีอำนาจและส่งอิทธิพลต่อความคิดของบุรุษเพียงใดที่ถึงกับทำให้เขาตัดสินใจแต่งงานอันเป็นการตัดสินใจครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งในชีวิต ในขณะที่ซิลล่าก็เลือกที่จะแต่งงานกับเพื่อนชายร่วมชุมชนเดียวกัน เพื่อหลีกเลี่ยงชีวิตหลังแต่งงานในบริบทนอกสังคมปารีซี

อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังได้สร้างทางเลือกอีกทางไว้ให้สำหรับมารดา นั่นคือ พยายามหาช่องทางหลบหลีกออกไปจากโครงสร้างของชีวิตผู้หญิงฮินดูในวัฒนธรรมเก่าโดยการฝ่าฝืนประเพณีเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ดังที่ปรากฏในตอนท้ายเรื่องสิงห์แต่งงานมีครอบครัวกับผู้หญิงที่เขาพึงพอใจแล้ว ซึ่งนั่นก็หมายถึงภารกิจของการเป็นมารดาได้ลุล่วงแล้วเช่นกัน ในเช้าวันหนึ่งมารดาจึงเลือกที่จะเดินออกจากห้องซาวานาและออกจากบ้านเพื่อไปอยู่กับชายคนรักในกลุ่มคอมมิวนิสต์หลายยุซุฟซึ่งเป็นคนที่สิงห์แนะนำให้รู้จัก

Early one morning she left the family mansion. I saw her hesitate for a second at the entrance and hold her breath before she walked out to star in the most sensational scandal of the generation. Society has not forgiven this liaison between an illiterate raneer and her communist lover, and the shameless public exhibition they make of it. But mother and Yusuf are so love-mad, they haven't noticed their notoriety.¹⁶⁶

แม้สิ่งที่มารดากระทำจะเป็นสิ่งที่ขัดกับวิถีชีวิตของราชินีและชนบประเพณีทั้งหลาย เนื่องจากสตรีเหล่านี้เป็นแบบอย่างให้กับสตรีชนชั้นล่างลงมา แต่หนทางที่มารดาได้เลือกไว้คล้ายกับจะเป็นข้อความข้อความหนึ่งที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้อ่านว่าสตรีเองก็มีสิทธิที่จะเลือกหนทางที่

¹⁶⁵ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.181.

¹⁶⁶ *Ibid.*, pp. 193-194.

ดีกว่าให้สำหรับตนเองด้วยการพันหลุดกรอบวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองออกไป เมื่อกรอบเหล่านี้ไม่ได้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ผู้หญิงเลยแม้แต่น้อย นอกจากการทำร้ายร่างกายและจิตใจ การถูกกักขัง ไร้อิสรภาพ หากแต่การที่จะหลุดออกไปจากกรอบทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นไม่สามารถทำได้อย่างวู่วาม สตรีจำต้องเผื่อเวลาอันเหมาะสมแล้วจึงจะสามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ดังใจปรารถนาได้

แม้ผู้เล่าเรื่องราวของผู้หญิงเหล่านี้จะเป็นตัวละครชาย โดยเฉพาะภูษณ์ สิงห์ ตัวละครชายที่เห็นอกเห็นใจสตรีอินเดีย เขาได้บอกเล่าเรื่องราวของตนเองที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสตรีมากมาย ผู้ที่เต็มไปด้วยสีสันหากแต่สอดแทรกความขมขื่นเอาไว้อย่างละเอียด เรื่องราวของสตรีอินเดียในเรื่องทำให้เห็นสิ่งที่เคยเป็นความเจ็บปวดระหว่างผู้หญิงอินเดียด้วยกันเองมาตลอด ทั้งเรื่องห้องชานาณะ การฆ่าทารกหญิง เรื่องราวของผ้าหิญาบ และผู้หญิงอินเดียในคราบชาวตะวันตก ดังนั้นตัวละครหญิงทั้งสามตัว ทั้งมารดา ราเซีย และซิลล่า ต่างเป็นตัวแทนของผู้หญิงที่ถูกกดทับในระบบสังคมชายเป็นใหญ่และสังคมที่วัฒนธรรมจารีตประเพณีปิดล้อมชีวิตของผู้หญิงเอาไว้ เรื่องราวของตัวละครทั้งสามตัวทำให้ผู้อ่านเห็นความพยายามของผู้หญิงที่ต้องการขยายขอบเขตสถานะของผู้หญิงที่เป็นเพียงลูกสาว ภรรยาและมารดา โดยการเลือกที่เป็นตัวของตัวเอง มีจุดยืนของตัวเอง และมีอิสรภาพที่สามารถจะเลือกกระทำการต่างๆ ได้ โดยต่อต้านสถาบันต่างๆ ที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อกำหนดสถานะของผู้หญิงทั้งกฎหมาย ศาสนา และการแต่งงาน ตัวละครหญิงเหล่านี้จึงเท่ากับเป็นกระบอกเสียงให้กับนักเขียนที่ต้องการสื่อสารเรื่องราว ประเด็นต่างๆ ในสังคมที่นักเขียนเห็นว่าสังคมควรให้ความสนใจและแก้ไข แม้ว่าตัวละครเหล่านี้จะประสบความยากลำบากในการทำทลายระบบและกรอบวัฒนธรรมประเพณี แต่ซาร์ห์คัลก็ทำให้นักอ่านเห็นแง่มุมของสตรีที่มีความสามารถ ความปรารถนาชุกซ่อนอยู่ในร่างกายของสตรี อันส่งผลให้พวกเธอสามารถฝ่าฟันอุปสรรคเหล่านั้นออกไปได้ และอาจชวนให้นักอ่านนอกบริบทอินเดียกลับย้อนนึกมาดูในบริบทของตนเองว่าเกิดปัญหาเหล่านี้หรือไม่ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นกับสตรีปรากฏขึ้นในทุกสังคมมนุษย์

แม้การแต่งงานในตอนท้ายของราเซียและซิลล่า อาจจะทำให้เกิดความคลงแคลงใจต่อผู้อ่านว่า ถึงแม้ผู้หญิงเหล่านี้จะสามารถปลดปล่อยตัวเองโดยการเลือกที่จะมีเสรีภาพ แต่เหตุใดก็ยังต้องนำตนเองเข้าสู่การแต่งงานหรือเข้าระบบชายเป็นใหญ่ตามระบบเดิมด้วยเล่า การแต่งงานของชายหญิงในที่นี้อาจไม่ได้หมายถึงการผูกมัดระหว่างชายหญิงเพื่อทำหน้าที่สถาบันครอบครัว หากแต่การแต่งงานของตัวละครโดยตัวละครเป็นผู้เลือกด้วยตัวเอง เป็นการต่อต้านประเพณีการแต่งงานที่เคยเป็นเครื่องมือสำหรับผู้ชายในการครอบงำผู้หญิงมาก่อน การแต่งงานจึงเปรียบเสมือนการต่อรองอำนาจทั้งในด้านสังคมเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงบทบาททางสังคมได้

ดั้งเดิมเช่นเดียวกับในช่วงเวลาก่อนแต่งงาน และมีอิสระในการที่ยังจะเลือกทำสิ่งต่างๆ เพื่อตัวเธอ และครอบครัวของเธอ ดังในตอนท้ายของเรื่องที่มารมดามีโอกาสได้เดินทางไปเลนินกราดกับคนรักของเธอ ตอนแรกของเธอที่สามีของราเซียพาเธอและลูกๆ มาพักผ่อนที่เมืองบอมเบย์ การเดินทางเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการแต่งงานทำให้ผู้หญิงสิทธิและเสรีภาพมากพอ ที่พอจะทำให้เธอพันกรอบประเพณีปุระตะห์ที่เคยเป็นที่จงจำผู้หญิงมุสลิมในระบบมาก่อน และการเดินทางครั้งนี้ก็เป็นเหตุให้สิ่งนี้ได้พบราเซียใหม่อีกครั้งหลังจากที่ต้องแยกกันเป็นเวลาผ่านไปนับสิบปี จากการแต่งตัวของเธอเขาก็ได้พบว่าเธอไม่ได้เป็นเด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ ที่ต้องใส่ผ้าคลุมหน้าสีดำที่เว้นไว้เพียงสรวดวงตาเหมือนที่เขาเคยพบ หากแต่เธอเป็นผู้หญิงที่มีความสง่างามด้วยรองเท้าส้นสูงและชุดคลุมที่ทำจากผ้าโปร่งใสที่เธอเลือกซื้อและเลือกที่จะใส่ได้เอง อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้ถูกกดดันและถูกล้อมรอบด้วยประเพณีและ ศาสนาอีกแล้ว

She wore narrow high-heeled shoes. Her flock was of a fabric that had the delicate transparency of glass and swirl about her knees. I had expected a man as well as dressed as my Turkish friend to have a stylish wife, but I had been unprepared for glamour, for a woman so together suite to adorn the court of Turkey's legendary leader.¹⁶⁷

ชัยชนะของตัวละครหญิงในตอนท้ายเรื่องจึงเท่ากับเป็นการบอกโดยนัยว่าประเทศอินเดียในช่วงเวลานั้นกำลังจะได้ชัยชนะโดยได้รับเอกราชจากอังกฤษเช่นกันถ้าทุกคนลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อตนเอง อีกทั้งเรื่องราวของพวกเธอก็ทำให้นักอ่านกลับมาตระหนักว่าในเวลาเดียวกันก็ควรจะมีเวลาที่จะมอบเสรีภาพที่แท้จริงให้แก่สตรีอินเดียควบคู่กันไปด้วยในเวลาเดียวกัน

ในขณะที่เดียวกันผู้ประพันธ์ก็ได้แสดงให้เห็นปัญหาของสตรีมัวยในสังคมอินเดีย สตรีในสังคมอินเดียไม่ค่อยได้รับโอกาสให้ใช้ชีวิตมากนัก อีกทั้งสตรีเหล่านี้ยังไม่ค่อยรู้ตัวว่ากำลังประสบปัญหาบางอย่างอยู่ ดังเช่นในตอนที่ยิ่งพยายามเล่าเรื่องเกี่ยวกับซิลลาให้มารดาฟัง มารดาได้แต่เข้าใจว่าเธอก็เป็นเหมือนสตรีชาวตะวันตกทั่วไปที่นิยมใช้ผ้ารัดหน้าอกเพื่อให้ดูแบนราบหรือตัดผมสั้นๆ เพื่อให้เหมือนบุรุษตามกระแสนิยมในขณะนั้น ในขณะที่สิ่งหรือสิ่งที่มารดาไม่รับรู้เกี่ยวกับความทุกข์ทรมานของตัวเองเลย เพราะความสวยงามของมารดาไม่ใช่หรือที่ทำให้ต้องทนทุกข์อยู่ในห้องชานานะ และทำให้ต้องคลอดทารกหญิงที่ไม่มีโอกาสเลี้ยง

¹⁶⁷Ibid., p. 167.

When Mother recovered she said, 'The Commissioner's wife dresses in this style. I don't know if nature or her garb had flattened her chest but she looks positively ironed. How can one wish to have no bosom whatsoever, and hair like a man's?'

I wanted to ask, despairing. Where did your beautiful bounteous bosom get you? What guarantees were your eyes, your glorious hair, your fruitful womb? Did any of it save you from damnation, even the birth of a son?¹⁶⁸

ในเรื่อง *Rich Like Us* ถึงกับตั้งคำถามเกี่ยวกับสตรีในอินเดียว่า ถ้าในความเป็นจริงสตรีฮินดูไม่ได้รับความกดดันในชีวิตเลย แล้วเหตุใดจึงมีเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีในมหากาพย์เรื่อง *รามเกียรติ์* ตอนหนึ่งนางสีดาต้องอ้อนวอนขอให้พระแม่ธรณีช่วยสูบเธอลงดินเพื่อช่วยเธอด้วย

[...] In the very end when life became too much even for the long-suffering Sita, she prayed for the earth, her mother, to open up and receive her, which the earth did...Or was murdered by society...for how voluntary are voluntary deaths, and was it bliss hereafter or earthly hell that drove *satis* to climb their husbands' funeral pyres and be burned alive? Why would a lovely princess cry out for the earth to swallow her if life hadn't become a wilderness?¹⁶⁹

สิ่งที่ดูเป็นลึกลับคือความต่อชีวิตสตรีมากที่สุดที่สะท้อนในนวนิยายของนัยันตารา ซาห์คัลคือการแต่งงาน ซึ่งนอกจากผู้วิจัยจะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับการฆ่าทารกหญิง การอยู่ในห้องชานานะ และระบบการแต่งงานแบบหลายครั้งแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ยังไม่ได้กล่าวถึงและเป็นสิ่งที่อันตรายจนถึงชีวิตสตรีก็คือการเข้าพิธีสตีของหญิงม่ายในสังคมอินเดีย ในตอนท้ายของบันทึกของปูโซไนลี ปูเขียนถึงการทำพิธีสตีที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของเขา โดยที่แม่ของปูเป็นผู้ร่วมในพิธีนี้เอง แม้สิ่งที่ปูคาดหวังในสังคมว่ามันจะเปลี่ยน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลย คือ ความเชื่อบางประการ ซึ่งในที่นี้ก็ได้แก่พิธีสตีที่แม่ของปูต้องจำใจทำลงไป และก็อดสงสัยไม่ได้ว่าในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงแบบนี้เหตุใดปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างพิธีสตียังเกิดขึ้น "[...] Yet the question remains: what kind of society it is the demands human sacrifice to appease

¹⁶⁸Ibid., pp.147-148.

¹⁶⁹Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p.80.

the blood thirst of what kind of gods?"¹⁷⁰ แม้ว่าการยกเลิกทำพิธีสตีจะยกเลิกตั้งแต่สมัย ลอร์ดเบนต์งก์เป็นผู้สำเร็จราชการ แต่ปัญหาเหล่านี้ก็ยังคงสืบเรื่อยมา เพราะแม้ว่าจะมีการยกเลิก พิธีสตีแล้ว แต่ก็ยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับคนชนชั้นสูง และรัฐบาลก็ไม่สามารถเอาความผิดกับผู้มี อำนาจเหล่านี้ได้

[...] seven raris of the raja of a neighbouring state had been forcibly dragged to the raja's funeral's pyre and burned there at half past two in the morning.

"Even if *sati* were not illegal, murder is illegal, but the Government will not lift a finger against those murderers,"¹⁷¹

และเมื่อออกนอกตัวเมืองไปแล้ว การปฏิบัติเหล่านี้ก็ยังคงอยู่จนผู้ตกเป็นเหยื่อแทบจะไม่รู้ตัวเลย ด้วยซ้ำ

[...] cases of *sati* still because there are ways of getting around abolition outside the major town. They give intoxicating drinks and sedatives to the poor wretched women and drag them to the funeral. There are not even screams to mark the event."¹⁷²

ในเรื่อง *Rich Like Us* มีบันทึกจากนักเดินทางตั้งแต่สมัยกรีกว่าเขาเคยได้เห็นพิธีสตี แล้ว¹⁷³ ซึ่งก็แสดงถึงระยะเวลาที่ยาวนานนับพันปีที่พิธีสตีมีอยู่คู่กับสังคมอินเดีย หลักฐานสองชิ้นที่ พ่อของโชนลิเก็บไว้ก็ได้เป็นหลักฐานของพิธีกรรมเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี นับจากจดหมายที่เขียนถึง บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ *Bombay Courier* เมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1823 จากผู้อ่านที่ใช้ชื่อว่า "A decide Enemy to Suttees" และเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 1822 จากผู้อ่านที่ใช้ชื่อว่า "List of Hindoo Widows Immolated"

¹⁷⁰ Ibid., p.170.

¹⁷¹ Ibid., p.151.

¹⁷² Ibid., p. 152.

¹⁷³ Ibid. p. 153.

สั้นๆ ก่อนที่จะล้มลง แต่แล้วก็มีผู้ชายคนหนึ่งเข้ามาช่วยเหลือนางไว้ โดยรีบอุ้มเธอไปยังแม่น้ำที่อยู่ใกล้พิธีสตีในทันที เมื่อเธอได้สติขึ้นมาอีกครั้ง เธอก็บอกกับญาติของเธอว่าเธอจะลองใหม่อีกครั้ง ญาติของนางน่าจะตกท้วงและยกเลิกพิธีนี้ไปเนื่องจากสภาพของร่างกายที่ถูกไฟทำลายเกินที่ใครสักคนจะสามารถทนทาน แต่ญาติๆ ของนางกลับโยนนางเข้าไปในกองไฟอีกครั้ง และใช้ไม้ท่อนใหญ่ทุบตีนางเพื่อให้หมดสติ แต่นางก็ยังพยายามหนีออกจากกองไฟอีกครั้ง และวิ่งไปยังแม่น้ำโดยที่ไม่มีใครช่วย ญาติของนางบางคนวิ่งตามไปและพยายามกดนางให้จมน้ำตาย ผู้ชายคนเดิมที่เคยช่วยนางไว้ก็มาช่วยเหลือนางให้พ้นจากพวกเขา นางก็รีบไปหาเขาและร้องให้เขาช่วยเหลือ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์คนนั้นบรรยายสภาพของหญิงหม้ายที่ผ่านการทำพิธีสตีแต่พยายามหนีออกมาจากกองไฟถึงสองครั้งไว้ด้วยความรู้สึกสังเวชใจไว้

[...] I cannot describe to you the horror I felt on seeing the mangled condition she was in; almost every inch of her body had been burnt off, her legs and thighs, her arms and back, were completely raw; her breasts were dreadfully torn and the skin hanging from them in threads; the skin and nails of her fingers had peeled wholly off, and were hanging to the backs of her hands. In fact, Sir, I never saw or ever read of so entire a picture of misery as this poor woman displayed.¹⁷³

หลังจากนั้นญาติและเพื่อนของหญิงหม้ายก็ดูเหมือนไม่ได้บังคับให้นางทำพิธีสตีอีก มีญาติคนหนึ่งเข้าไปนั่งใกล้ๆ นางและให้เสื้อผ้าแก่นาง และบอกนางว่าพวกเขาจะไม่บังคับนางอีกแล้ว แล้วพวกเขาก็ส่งนางไปโรงพยาบาล หลังจากนั้นยี่สิบชั่วโมงที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากแผลไฟไหม้ หญิงหม้ายคนนั้นก็เสียชีวิต

หญิงหม้ายคนที่สองคือโคมาร (Comar) นางเข้าพิธีสตีด้วยความต้องการของตัวเอง และเมื่อเรื่องเข้าไปถึงหูของผู้พิพากษา เขาจึงพยายามชักจูงนางไม่ให้กระทำเช่นนั้น แต่ทว่านางก็ยังต้องการที่จะเข้าพิธีสตีอยู่ดี และอยู่ในอาการสงบเสงี่ยมตราบเท่าที่นางยังคงทนฤทธิ์ไฟได้ แต่เมื่อถึงจุดที่ไฟเริ่มโลมเลียเผาบริเวณหน้าอกและใบหน้า นางก็ไม่สามารถทนเจ็บปวดได้อีกต่อไป หญิงหม้ายเลือกตัวเองออกมาจากกองไฟอย่างไม่สมประดีตรงที่ปลายเท้าของผู้พิพากษา และเมื่อได้สติกลับมาอีกครั้ง ผู้พิพากษาพยายามพูดชักจูงนางให้ล้มเลิกความตั้งใจ และกล่าวว่าจะรักษา

¹⁷³ Ibid., p.155.

และปกป้องนางในอนาคตถ้าหากนางยินยอมที่จะไม่เข้าพิธีสตีนี้ต่อ แต่นางโคมารกลับไม่ยินยอมอีกครั้ง นางตำหนิผู้พิพากษาอย่างรุนแรงในฐานะเป็นผู้ที่เข้ามายุ่มย่ามการกระทำของนาง และยื่นกรานที่จะกลับไปทำพิธีใหม่อีกครั้ง กลับขึ้นไปในกองไฟเผาศพที่กำลังลุกไหม้โชติช่วง ผู้พิพากษาพบว่าการตัดสินใจของนางเป็นเรื่องของความมุ่งมั่นที่จะทำให้จงได้ แม้ว่าเขาจะได้ให้ทางเลือกอีกทางสำหรับการตัดสินใจของนางแล้วก็ตาม และแม้ว่าสิ่งที่นางตัดสินใจจะทำเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายและไม่เหมาะสมเลยก็ตาม เขาจึงอนุญาตให้ญาติของนางอุ้มนางกลับเข้าไปในกองไฟซึ่งพร้อมที่จะเผา นางให้มอดไหม้เหลือแต่เศษเถ้าธุลีอย่างรวดเร็ว การทำพิธีสตีครั้งนี้หนังสือพิมพ์ฉบับที่บิดาไซนลิเก็บไว้วิจารณ์สตรีผู้เข้าร่วมพิธีสตีเอาไว้ว่า “เหยื่อของความเชื่อมมาย”¹⁷⁴

ปู่เขียนความคิดของเขาลงในบันทึกไว้ว่า “ไม่ว่าจะทำด้วยความเต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ตาม แต่นั่นก็เป็นการกระทำของการพยายามฆ่าผู้อื่นอยู่ดี

[...] My murdered great-grandmother's relatives had said she had sacrificed herself – which even a goat has too much sense to do – on the altar of *sati*. They had built a shrine on the guilt-soaked spot to commemorate the martyrdom of the last woman to perform the noble act in the entire region. A place of pilgrimage, no less, with nothing but a document at the bottom of my father's truck to prove it had been murder.¹⁷⁵

แม้ว่าปัญหาการทำพิธีสตีจะแทบไม่พบในช่วงเวลาปัจจุบันในเรื่อง *Rich Like Us* อีกแล้ว รัฐบาลออกกฎหมายห้ามการทำพิธีสตีและพิธีสตีครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นคือที่ไจปู (Jaipur) ในปี ค.ศ. 1846¹⁷⁶ แต่กระนั้นหญิงม่ายในสังคมอินเดียก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร ดังที่จะเห็นได้จากในตอนท้ายเรื่อง *Rich Like Us* ในขณะที่รามนอนไม่ได้สติอยู่ในสภาพกึ่งเป็นกึ่งตาย มีคนพบโรสเสียชีวิตอยู่ข้างบ่อน้ำใกล้บ้านเพราะเดฟจ้างให้คนอื่นมาฆ่าเธอ การตายของโรสจึงเท่ากับพิธีสตีที่เกิดในยุคใหม่ เดฟไม่พอใจที่โรสหรือภรรยาคนที่สองของบิดาพยายามขัดขวางไม่ให้เขาใช้เงินของรามตลอดเวลาโดยเฉพาะกับการลงทุนบริษัทนำเข้าชิ้นส่วนรถยนต์ เขาจึงต้องการกำจัดโรสให้พ้นไป ชีวิตของโรสที่เป็นตัวแทนของคนยุคเก่าและสตรีม่ายจึงไร้ค่าและไม่มี

¹⁷⁴ Ibid., 156.

¹⁷⁵ Ibid., p.285.

¹⁷⁶ “Sati (practice),” [Online], Available from: [http://en.wikipedia.org/wiki/Sati_\(practice\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Sati_(practice))

ความหมายสำหรับสังคมใหม่ที่ขึ้นอยู่กับวัตถุนิยมและสังคมที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วด้วยระบบทุนนิยมที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สตรีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการสร้างชาติ

บทบาทส่วนมากของตัวละครชายของนัยันตารา ซาห์คัลมักมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในพื้นที่ "นอกบ้าน" ทั้งในเรื่องของหน้าที่การงานและการเคลื่อนไหวทางการเมืองในขณะเดียวกันพื้นที่ "ในบ้าน" ตกเป็นของตัวละครหญิงอันเป็นพื้นที่ที่สังคมคาดหวังว่าจะสตรีจะเป็นผู้ดูแลทำงานบ้าน เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนสมาชิกที่เกิดใหม่ในครอบครัว หากทว่าภายใต้บรรยากาศทางการเมืองที่มีการเคลื่อนไหวอย่างเร่งด่วนและรีบร้อนเพื่อเอกราชในช่วงทศวรรษที่ 1920 กลับผลักดันให้ตัวละครหญิงในนวนิยายของซาห์คัลมีบทบาทที่แตกต่างออกไปจากนวนิยายในบริบทของชาติอื่นๆ นั่นคือ บทบาทในการต่อสู้ทางการเมือง

สิ่งที่ยันตารา ซาห์คัลกล่าวถึงบทบาทของสตรีทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในนวนิยาย ไม่ต่างอะไรจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมอินเดียในช่วงเรียกร้องเอกราช สตรีมีบทบาททางการเมืองเช่น กับบุรุษ¹⁷⁷ ในเศษเสี้ยวหนึ่งของประวัติศาสตร์ของอินเดียมี กัสตุร์บาศรี ภรรยาของมหาตมะ คานธีนักต่อสู้ชาตินิยมที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งได้รับการขนานนามว่าเธอไม่ได้เป็นเพียงแต่เพื่อนร่วมชีวิต หากแต่ยังเป็นเพื่อนร่วมงาน ดังที่นารายณ์ เทศาอินุตรชายของชองมหาเทพ เทศาอี เลขาอนุการส่วนตัวของมหาตมะ คานธีผู้มีโอกาสใกล้ชิดและอยู่ร่วมในเหตุการณ์ต่างๆ ของอินเดีย ได้เคยเล่าเรื่องเกี่ยวกับกัสตุร์บาเอาไว้ว่านางได้ปฏิบัติตน ฝึกฝนตามหนทางทดลองที่สุดชั่วเคียงคู่

¹⁷⁷ อย่างไรก็ดี การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสตรีอินเดีย มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ดังที่มีเรื่องราวของวีรสตรีชาวอินเดียปรากฏในตำนาน วรรณกรรม และเรื่องราวที่เล่าสืบทอดต่อกันมา เช่น เรื่องของนางสาวตรีผู้ที่สามารถขอชีวิตของสามีกลับคืนมาจากมัจจุราชได้ และยังสามารถแย่งชิงอาณาจักรมา ให้แก่ลูกๆ ของเธอ เรื่องของนางธามตี พระชายาของกษัตริย์ผู้ทรงธรรม นางสามารถค้นพบวิธีช่วยให้พระสวามี รักษาสัตยาธิษฐานไว้ได้เมื่อเทพเจ้าทดสอบ อีกทั้งเรื่องราวของนางสีดาในเรื่อง รามเกียรติ์ ตลอดจนถึงเรื่องของ กษัตริย์ ราณี ลักษณะมีบาฮี แห่งเมืองฉานซี ในปี ค.ศ. 1857 ราณีเสด็จสวรรคตในสมรภูมิ ระหว่างการปกป้องต่อสู้ กับพวกเจ้าอาณานิคมในกบฏซิปอย ตำนานเหล่านี้แม้จะเป็นเรื่องราวของสตรีชั้นสูงที่มีบทบาทในด้านทั้งการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ กับสามีที่เป็นกษัตริย์ หรือการเสียสละชีพเพื่อแผ่นดิน แต่ตำนานเหล่านี้ก็ได้มีส่วนทำให้สตรีชาวอินเดียว่าความรักชาติก็มีในตัวของสตรีเช่นกัน แม้สตรีอาจจะไม่มีกำลังมากพอที่จะลุกขึ้นมา เข้าสนามรบเพื่อต่อสู้แย่งชิงแผ่นดินมาจากอังกฤษ ดังเช่นเรื่องราวของราณี ลักษณะมีบาฮี แต่วิธีการต่อสู้และการ แสดงความกล้าหาญของสตรีในช่วงเรียกร้องเอกราชมีมากกว่านั้น Arun Gandhi, *Kasturba, A Life*, แปลโดย อนิตรา พวงสุวรรณ โมเซอร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สวนเงินมีนา, 2548), หน้า 6, 37.

ไปกับคานธีด้วยความอดทนและเสียสละ โดยในเวลาเดียวกันก็รักษาความเป็นตัวของตัวเองไว้¹⁷⁸ กัสตุร์บาพยายามเดินทางไปกับคานธีเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านที่ห่างไกล และร่วมปราศรัยรณรงค์การทำสัตยาเคราะห์ แม้ปัญหาในอินเดียจะมีมากจนไม่รู้ว่าจะแก้จุดไหนก่อนดี แต่นางก็ค่อยๆ พยายามไปพร้อมกับคานธี จากหนึ่งเมืองไปอีกเมือง จากหนึ่งวันไปอีกวัน

สถานการณ์เรียกร้องเอกราชจากอังกฤษในอินเดีย ทำให้เห็นลักษณะพิเศษออกไป แม้ที่ผ่านมาสตรีส่วนมากจะถูกปิดกั้นในการเข้าสู่พื้นที่สาธารณะมาตลอด แต่เมื่อสถานการณ์ทางสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงไป สตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างชาติในฐานะผู้ร่วมต่อต้าน คานธีใช้นโยบายรณรงค์ให้สตรีหันมาทอและสวมใส่เสื้อผ้าชาติ เพื่อต่อต้านความนิยมการสวมใส่ผ้าสำหรับที่นำเข้ามาจากทั้งอังกฤษ ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ในที่นี้ร่างกายสตรีจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญต่อการต่อต้านเรียกร้องเอกราชและในเวลาเดียวกันก็ยังเป็นตัวแทนของชาติ เนื่องจากชุมชนระดับชาติกำหนดขอบเขตแดนอาณาเขตประเทศตนเองผ่านร่างกายสตรี¹⁷⁹

ในนวนิยายหลายเรื่องของนัยันตารา ซาห์คัลกล่าวถึงความร่วมมือของสตรีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในหลายลักษณะ กล่าวคือ ทั้งการร่วมในขบวนการชาตินิยมเหมือนกัน และการปกป้องและรักษาเกียรติของครอบครัวตัวเองเพื่อบุตรที่ต้องออกไปต่อสู้เพื่อเอกราชนอกบ้านในนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* หรือ *Mistaken Identity* กล่าวถึงการร่วมรณรงค์ของสตรีในการคว่ำบาตรสุราและเสื้อผ้าจากต่างประเทศ ดังเช่นที่ราเกิดในเรื่อง *This Time of Morning* ได้เล่าไว้ว่าเขาเคยเข้าร่วมการรณรงค์ไม่ซื้อเสื้อผ้าและการซื้อสุราร่วมกับสตรีและเด็กคนอื่น ๆ

[...] He joined the women and children who boycotted the foreign cloth and liquor shops but was disappointed by the matter-of-factness of the boycott. The woman ahead of him dressed in thick white khadi like all the others, stood with folded hands before the customer about to enter the shop. She said in

¹⁷⁸ นารายณ์ เทศาอี, *เพื่อนฉัน คานธี*, แปลโดย เฉลิมชัย ทองสุข (กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา, 2547), หน้า 148.

¹⁷⁹ Zacharias Usha, "Trial by Fire: Gender, Power and Citizenship in Narratives of the Nation," in *Social Text*, 19 No. 4 (November 2001), pp.29-51, Quoted in [Online], Available from: http://muse.jhu.edu/journalist/social_text/vo19/19.4zacharias.html [2005, November 15]

courteous Hindi, "I beg you not to buy foreign cloth." Some listened and went away while others continued to enter the shop, paying no attention to her plea.¹⁸⁰

นอกจากนี้ในตอนท้ายของเรื่อง *Mistaken Identity* ที่มีสตรีจำนวนหนึ่งเข้าร่วมในการเดินขบวนเรียกร้องเอกราชกับบุรุษคนอื่นๆในเมืองวิชัยคิรห์

[...] Their procession had not included women so the small group carrying flags and babies came as a surprise. They had their saris pulled so low over their faces, they couldn't have seen anything but their feet, but their voices gathered volume as they went. A few hadn't covered their heads or their faces.¹⁸¹

สตรีเหล่านี้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อนว่าสตรีที่เคยอยู่แต่ในพื้นที่เฉพาะของสตรี จะไม่ลังเลเข้าร่วมเดินขบวนเหมือนคนอื่นๆ เพื่อแสดงความคิดและจุดยืนทางการเมืองของตนเอง เนื้อเรื่องในตอนนั้นนอกจากแสดงให้เห็นว่าต่อไปจากนี้โฉมหน้าของการเคลื่อนไหวทางการเมืองอินเดียกำลังเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากพลังของสตรีแล้ว วิธีที่เธอเปิดหน้าออกจากผ้าคลุมก็ทำให้เห็นว่าเธอต้องการการเรียกร้องเพื่อแสดงออกถึงสิทธิเสรีภาพส่วนตัวของสตรีที่พึงมีด้วยเช่นกัน

การร่วมมือของสตรีจากนวนิยายของนัยันตารา ซาห์คัลจะเห็นได้ว่ามีลักษณะเฉพาะ ดังที่มีการขอร้องและการปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง เช่น การใส่ผ้าที่ตนเองขอร้องให้ผู้อื่นใส่ให้เห็นเป็นตัวอย่างก่อน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่พยายามรณรงค์สามารถทำได้จริง¹⁸² ทั้งนี้ทั้งนั้นนัยันตารา ซาห์คัลไม่ได้กล่าวถึงแต่สตรีเคยที่อยู่ในครอบครัวแล้วออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่านั้น แต่เธอยังหยิบเอาสตรีในกลุ่มอื่นที่ไม่เคยถูกไม่นำมานับรวมเป็นคนในพื้นที่สาธารณะอย่างเช่น โสภณีเข้ามาอ้างอิงในนวนิยายของเธอด้วย ดังที่ปรากฏในเรื่อง *Mistaken Identity* ที่โสภณีเองก็พยายามการคว่ำบาตรสินค้าในร้านขายแอลกอฮอล์อันเป็นเครื่องดื่มที่นำไปสู่การกระทำที่ชั่วร้าย ดังที่คานธีพยายามต่อต้านมาตลอด เหมือนกับสตรีคนอื่นๆ ตามคำชักชวนของไกชิ

¹⁸⁰ Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 37.

¹⁸¹ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.192.

¹⁸² Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p.190.

[...] Well, why not, we thought, and then we got involved in his other activities. We picketed the local liquor shop in our burkas – he's an awful scoundrel, that dealer, and I was delighted to do him down.¹⁸³

นอกจากนี้โสเภณียังร่วมต่อต้านเจ้าอาณานิคมด้วยวิธีการสวมใส่ผ้าชาติ พวกเธอยินยอมที่จะทอและสวมใส่ผ้าชาติที่สวยงาม ทั้งที่เธอจำเป็นต้องใช้เสื้อผ้าธรรมดาซึ่งส่วนมากมาจากต่างประเทศเนื่องจากอาชีพหน้าที่ของเธอ แต่สตรีเหล่านี้ก็ไม่เกียจจนที่จะปฏิบัติตาม มิน่าข้าสตรีเหล่านี้ยังเป็นเจ้าของร้านขายผ้าชาติในท้องถิ่นของตนเองเสียด้วยซ้ำ

[...] He has taught his fallen sisters to spin in their spare time, of which there's plenty during daylight, and praise the head sister who has become quite expert at it. They've all been kind enough to patronize the khaddar shop he has set up in the locality. I don't know why even fallen sisters would want to wear the stuff, except that it's cheap, but Bhaiji counts this his major triumph in the district.

'If these ladies take to the livery of freedom,' he says, 'can anything be impossible unto us?'¹⁸⁴

ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังได้รับการนำเสนอซ้ำจากผู้ประพันธ์ในเรื่อง *This Time of Morning* ที่กล่าวถึงชาวอินเดียพร้อมใจกันต่อสู้เพื่อเอกราชร่วมกันยังรวมไปถึงเหล่ากลุ่มโสเภณีนั่งทอผ้าชาติเอาไว้ใช้เองตามคำขอร้องจากคานธี¹⁸⁵

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังแสดงให้เห็นว่าขณะที่สตรีอยู่กับบ้าน เธอก็ยังสามารถเป็นพลังหนึ่งในการร่วมต่อสู้กับบุรุษได้เช่นกันโดยการรักษาและสงวนศักดิ์ศรีและเกียรติของบุรุษที่ออกไปต่อสู้นอกบ้าน ดังที่ปรากฏในเรื่อง *This Time of Morning* ไว้ว่าในช่วงก่อนได้รับเอกราช ไกลาส ถูกจับกุมและตัดสินให้จำคุกเนื่องจากข้อเขียนวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลอังกฤษในขณะนั้น ในวันที่ ไกลาส ถูกตัดสินให้จำคุกนั่นเอง มิราหรือภรรยาของเขาเดินออกจากศาลด้วยอารมณ์เศร้าโศกและพบว่าที่ตั้งของศาลไกลออกไปจากตัวเมืองที่เธอกำลังมุ่งหน้าเดินทางกลับ

¹⁸³ Nayantara Sahgal, *Mistaken Identity*, p.94.

¹⁸⁴ Ibid.

¹⁸⁵ Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p.190.

อารมณ์เศร้าโศกและพบว่าที่ตั้งของศาลไกลออกไปจากตัวเมืองที่เธอกำลังมุ่งหน้าเดินทางกลับ เป็นอันมาก แต่กระนั้นเธอก็ปฏิเสธคำชวนของ อรุณ ให้ขึ้นรถกลับเข้าเมืองไปด้วยกัน ซึ่งในขณะนั้น อรุณ เป็นผู้พิพากษาผู้ทำงานให้กับรัฐบาลอังกฤษและเป็นคนตัดลินให้สามีของ มิรามิ ความผิด ในภายหลังเมื่อ อรุณ มีโอกาสได้พบและพูดคุยกับ มิราอีกครั้ง เขาถึงกับสารภาพออกมาว่าเหตุการณ์ในวันนั้นเป็นวันที่เขาไม่ลืมเลย และเขาคิดว่าแม้ ไกลาส จะอยู่ในเรือนจำแต่เขากลับเป็นบุรุษที่มีความสุขและประสบความสำเร็จ เพราะเขามีภรรยาที่รักเกียรติและศักดิ์ศรีเพื่อสามีอยู่ที่บ้าน

[...] I shall never forget the day outside Naini Jail—years ago—when you refused the lift I offered. It seemed so proud and right that you should. I was your way of identifying yourself with your husband. I watched you walk away with those two children and I've often wondered how far you had to go before you found a tonga. That day I knew Kailas behind bars was a happy and fulfilled man. He could count on his wife.¹⁸⁷

ประเด็นเดียวกันนี้ยังปรากฏในตอนต่อมาดังที่แม่แต่กับหริ โมहनผู้ซึ่งขณะนั้นยังเป็นเพียงเจ้าของโรงงานผลิตลูกอม เขายื่นความช่วยเหลือให้กับ มิราด้วยความหวังดีว่าเขาจะให้สิทธิพิเศษแก่ ไกลาส ที่อยู่ในคุก แต่มิราก็ปฏิเสธกลับไป เพราะนอกจากสามีจะบอกเธอไว้แต่เนิ่นๆ ว่าไม่ต้องการรับความช่วยเหลือจากใคร¹⁸⁸ แล้วตัวเธอเองก็ยังไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากใครก็ตามด้วยเช่นกัน เหตุการณ์ทั้งสองตอนที่ยกมาทำให้เห็นว่าเป็นการปฏิเสธความสะดวกสบายเพื่อรักษาเกียรติของสามีไว้

การต่อสู้ทางการเมืองของสตรีที่ซาร์ห์คัลหิยบยกมากล่าวในนวนิยายของเธอสามารถแบ่งออกเป็นหลายลักษณะ ในยามที่ประเทศกำลังประสบปัญหา สตรีก็สามารถร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ด้วยเช่นกัน ใน “บ้าน” ที่แม่จะดูเหมือนว่ามีลักษณะนิ่งสงบ ไม่มีความเป็นพลวัต หากแต่นวนิยายของนัยันตารา ซาร์ห์คัลทำให้เห็นว่าในความนิ่งสงบก็มีการฝ่าฝืนต่อต้านอันเป็นส่วนหนึ่งในการต่อสู้เพื่อเอกราชด้วยเช่นกัน ในระหว่างช่วงการสร้างชาติสตรีจึงไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นเพียงผู้ถูกกดขี่ เจือขานในบริบททางการเมือง สตรีกลับเป็นตัวแทน (agency) และเป็นประชากร (citizen) คนหนึ่งในบริบททางการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ ในฐานะที่สตรีก็ออกมา

¹⁸⁷ Ibid., pp.174-175.

¹⁸⁸ Ibid., p.44.

ต่อสู้ทางการเมืองเช่นเดียวกัน¹⁸⁸ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจต่อไปว่า หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวพลังจากสตรีในการร่วมมือทางการเมืองยังดำรงอยู่หรือไม่ หรือจะเปลี่ยนแปลงมากน้อยไปในทางใด

สตรีในยุคสมัยหลังได้รับเอกราช

ในนวนิยายทั้งเรื่อง *This Time of Morning* และ *Rich Like us* ได้กล่าวถึงการศึกษาของสตรีที่ได้รับมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ระดับประถม จนไปถึงระดับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เด็กผู้หญิงได้รับการศึกษาในโรงเรียนและสามารถเรียนได้เป็นอย่างดีด้วย เช่นกรณีของลูกสาวซีวันที่สามารถสอบได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งในห้อง

"She comes first in her class. And that's something with fifty in the class."

"Fifty!"

"Fifty. And the school works on shifts like a factory. It has to. They are coping now with enormous numbers. Soni goes from eight till one and you should see the homework she brings back."¹⁸⁹

แต่กระนั้นในเวลาเดียวกันจำนวนนักเรียนในห้องเดียวกันที่มีถึง 50 คนก็ได้สะท้อนว่าระบบการศึกษายังขาดแคลนจำนวนครูและโรงเรียนเพื่อให้เพียงพอสำหรับนักเรียนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

แม้ว่าการศึกษาจะทำให้สตรีมีความรู้มากกว่าเดิม แต่ถ้าสตรีจำเป็นต้องไปอยู่ในสภาพเดิมคือการต้องตกเป็นเบี้ยล่างของผู้อื่น ถูกกดขี่ข่มเหงทุก สิ่งที่ยพยายามเปิดโอกาสให้สตรีมีทางเลือกให้ชีวิตมากขึ้นก็ไร้ผล ดังนั้นขณะที่กำลังได้รับการศึกษาสิ่งที่สตรีควรคำนึงก็คือต้องปลดปล่อยตัวเองออกจากความคิดเดิมๆ ด้วยว่าตนเองไม่ใช่สามารถได้เป็นเพียงภรรยาเท่านั้น แต่เธอยังสามารถเป็นพันธมิตรสำคัญของสังคมด้วยการออกไปทำหน้าที่ต่างๆ ในสังคมร่วมกับบุรุษได้ด้วย ความคิดนี้ปรากฏในตอนที่ อับดุลนัการเมืองอาวุโสจากเรื่อง *This Time of Morning* ขณะที่เขา

¹⁸⁸ Usha Zacharias, "Trial by Fire: Gender, Power, and Citizenship in Narratives of the Nation," *Social Text*, 69 No. 4 (Winter 2001), pp. 29-51 [Online], Available from: http://muse.jhu.edu/journals/social_text/v019/19.4zacharias.html [2005, November 15]

¹⁸⁹ Nayantara Sahgal, *This Time of Morning*, p. 121.

มีโอกาสได้ไปแจกใบประกาศจบการศึกษาในโรงเรียนสตรีแห่งหนึ่ง เขาเฝ้ามองนักเรียนหญิงที่กำลังเข้าแถวรับใบประกาศและครุ่นคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับเธอเหล่านี้

They walked up one by one to received their diplomas, round-shouldered, eyes downcast, pitifully thin and childlike in their simple cotton saris, these young women who now stood on the threshold of marriage and years of childbearing in conditions more difficult and complex than had ever faced any generation [...] What preparation had they received to fit them for the future? Their memories, not their minds, had been trained and they had never been required to express themselves. It was worse than a scandal. It was a tragedy, one that would overflow into the homes of this state capital, into the nation and the far future.¹⁹¹

อับดุลมีโอกาสได้ให้โอวาทกับพวกเธอ เขาสอนพวกเธอว่า เธอจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของตนเองเสียก่อน

"Real reform starts with your mental approach" he said in conclusion. "The laws of your country may tell you you are equal to man in every way. You may be given the opportunity to acquire a further education, to specialize in the subject of your choice and to utilize your training by getting a job. The profession may be open to you once you are qualified. But all this can be no avail if you have not liberated yourselves from the attitudes that have traditionally bound you."¹⁹²

นิต้าเป็นตัวละครจากนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* ที่แสดงให้เห็นถึงสตรีรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษา แต่ความบีบบังคับจากครอบครัวทำให้เธอไม่สามารถทำอะไรได้มากนักนอกจากจะต้องกล้ำกลืนความไม่ชอบใจและขมขื่นใจไว้ภายใน เมื่อเรียนจบ นิต้าได้แต่อยู่กับบ้าน ออกไปไหนมาไหนไปกับผู้ปกครอง เธอถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากครอบครัว ถูกบังคับไม่ให้ออกไปไหนมาไหน ในขณะที่บิดากลับออกนอกบ้านไปหาความสำราญให้กับตนเองได้ แม้จะถูกกดดัน แต่เธอ

¹⁹¹ Ibid., p. 218.

¹⁹² Ibid.

จะรู้ดีว่าเธอต้องการอะไร อายุเพียงเล็กน้อยทำให้เธอยังไม่ยอมแต่งงานกับผู้ชายที่บิดาหามาให้¹⁹³ จากบทสนทนาระหว่างราเกศและนิต้า เมื่อเขาขอล้อเธอเล่นว่าแล้วบุรุษที่เธอต้องการแต่งงานด้วยคือใคร เธอจึงอธิบายให้เขาฟังว่าสิ่งที่เธอต้องการ ในขณะนั้นคือความสามารถที่จะใช้ชีวิตของเธอเองและค้นพบใครสักคนที่เธอคิดว่าเหมาะสมสำหรับเธอจริงๆ

"What sort are you waiting for, a Hollywood hero?"

"No," she said reasonably, "but someone with something interesting to say for himself, and at least a little tall than me. Daddy only seems to pick midgets or men who never open their mouths [...]" "I don't want to marry a man I can intimidate," she said firmly. "I don't want to marry ay all just yet."¹⁹⁴

และเมื่อเธอได้งานทำจากคำแนะนำของราเกศ เธอกลายเป็นนักหนังสือพิมพ์เขียนคอลัมน์คนในสังคมลงในหนังสือพิมพ์ *The Wayfarer* มันเป็นงานที่ทำให้เธอสามารถเลือกได้ว่าจะเขียนถึงใครในสังคม และนั่นทำให้เธอรู้สึกเป็นครั้งแรกว่าเธอมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง¹⁹⁵ และที่สำคัญที่สุดคือเสรีภาพในชีวิตที่เธอต้องการ ไม่ใช่เพียงแค่เสรีภาพในการทำตามใจตัวเอง เช่น การสูบบุหรี่ เป็นต้น จากแต่เดิมที่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ บิดาสูบบุหรี่ในห้อง แต่เมื่ออยู่ที่ทำงาน เธอจะสูบบุหรี่ที่เก็บเอาไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงานเมื่อไหร่ก็ได้¹⁹⁶ แม้ว่าที่ทำงานจะถูกปิดด้วยผนังทึบสีดำเหมือนห้องชานานะที่เคยเป็นที่ไว้สำหรับกักบริเวณสตรีอินเดียในสมัยก่อน หากแต่ผนังของห้องทำงานกลับให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรีแทน เพราะในห้องทำงานนี้เป็นสถานที่ที่พอทำให้เธอเป็นตัวของตัวเอง ดังที่เธอขนานนามให้กับพื้นที่นี้ว่า 'ไว้สำหรับหายใจได้บ้าง'¹⁹⁷ อย่างไรก็ตามพ่อแม่ชาวอินเดียก็ไม่ค่อยพอใจนักกับการที่ลูกสาวมีงานทำ เพราะสิ่งที่พวกเขาต้องการคือการที่ให้บุตรสาวของตนเป็นฝั่งเป็นฝาได้แต่งงานกับบุรุษที่เหมาะสมมากกว่า

A job was never enough. That was why parents did not want daughters to work. A job led to money and freedom, and freedom demanded a flat of one's

¹⁹³ Ibid., pp. 28-30.

¹⁹⁴ Ibid., p. 30.

¹⁹⁵ Ibid., p. 134.

¹⁹⁶ Ibid, p. 135.

¹⁹⁷ Ibid.

own, away from the prying eyes and inquisitive voices of the parade of coffee-drinking, canasta-playing women who steamed through the house.¹⁹⁵

ซึ่งทุกครั้งที่มีความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานมาถึงนิด้าได้บรรยายถึงความรู้สึกของเธอว่ามันเป็นความทุกข์ทรมานใจ เพราะการแต่งงานไม่ได้เป็นสิ่งที่เธอต้องการเลย

Did they really expect her to marry one of those men they introduced her to at parties? She wanted to laugh hysterically at the idea. She lived these days suspended between terror and enchantment. She felt she had lost touch with the earth. The frightened flutter within her never stopped. She waited---there was nothing else to do—for the moment she longed for and dreaded.¹⁹⁶

จากชีวิตของมารดา หรือนางนารางที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสามีมาโดยตลอด และไม่มี ความสุขกับการเป็นภรรยาเลยสักนิด ทำให้นิด้าไม่ยอมให้ชีวิตซ้ารอยเดียวกับมารดาของตน ไม่ ยอยากเห็นว่าตนเองพ่ายแพ้ต่อความต้องการของชีวิตเหมือนที่มารดาเป็น แต่กระนั้นเธอก็ไม่ สามารถช่วยเหลือตนเองให้ออกจากความต้องการของมารดาและบิดาที่เป็นใหญ่ต่อชีวิตของเธอ ได้ ไม่สามารถออกไปจากระบบแนวคิดของสังคมที่มองว่าสตรีต้องแต่งงาน และก็เป็นเธอเองที่ต้อง พ่ายแพ้¹⁹⁷ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามนิด้าก็ต้องเข้าพิธีแต่งงานอยู่แล้ว แม้จัดเตรียมทุกอย่างสำหรับงาน แต่งงาน แต่ไม่มีใครสนใจความรู้สึกของเธอที่ยังไม่พร้อมสำหรับการแต่งงานเลยแม้แต่น้อย¹⁹⁸ แล้ว ก็ไม่มีใครใส่ใจว่าผู้ชายที่เธอแทบไม่ใส่ใจในดีเลย จะต้องเป็นคนที่จะต้องให้ชีวิตด้วยไปตลอด ชีวิต ดังนั้นเมื่อเวลาที่ต้องยินยอมมาถึงเธอก็ได้แต่เก็บเอาความต้องการกบฏไว้ในใจ¹⁹⁹

อีกทั้งความไม่ยุติธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสตรี ในนวนิยาย *Rich Like Us* ก็มีเนื้อความที่ แสดงให้เห็นความคิดเห็นที่ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำได้แค่เห็นอกเห็น ใจเหมือนเช่นในกรณีของชายชอทานเท่านั้น แต่ต้องลงมือกระทำด้วยความเด็ดขาดด้วย เพราะแม้ มีการออกกฎหมายห้ามทำพิธีสตี ออกมาเรียกร้องให้ประชาชนเลิกความคิดเกี่ยวกับการเห็นว่าเป็นสิ่ง

¹⁹⁵ Ibid., p. 154.

¹⁹⁶ Ibid., p. 155.

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ Ibid., p. 156.

¹⁹⁹ Ibid., p. 157.

เหล่านี้เป็นเครื่องพิสูจน์ศีลธรรมในตัวของสตรีต่อสามีที่ล่วงลับไปแล้ว หากแต่ยังมีปัญหาเหล่านี้ดำรงอยู่ ปัญหาเหล่านี้ต้องทำด้วยความเด็ดขาดและเอาจริงเอาจังกับผู้ยอมให้สตรีคนนั้นๆ ปฏิบัติ

...what was needed a crusade with all its passion and fever. Generation of lawyers will uphold generation of laws but the old evils will go on into the twentieth and twentieth-first centuries because no torch has been lit, and because *you*, who have the opportunity, don't seize the moment and break the back of evil when you have the chance. It is because *sati* still goes on that the new restriction amounting to surrender have come in.²⁰⁰

วิธีการแก้ไขปัญหานี้ก็คล้ายกับการหมั้นในวัฒนธรรมของอินเดีย ทุกคนล้วนอยากให้เลิกระบบที่สตรีต้องเสียเปรียบเพราะจำเป็นต้องหาเงินสินสอดมาหมั้นฝ่ายชายเป็นจำนวนมาก ทว่าเมื่อต้องการให้เลิกจริงๆ ใครจะต้องการสูญเสียผลประโยชน์ของตัวเองไป โดยเฉพาะฝ่ายบุรุษ อินเดียที่เคยได้รับสิ่งเหล่านี้มาตลอด ดังที่ผู้ประพันธ์ได้หยิบยกเอาเหตุการณ์ที่ เจ พีหรือชยประกาศ นรยัณนักปฏิวัติทางการเมืองชาวอินเดีย ที่เคยถามนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ เกี่ยวกับการยกเลิกระบบการให้เงินหมั้นในสังคมอินเดียว่าถ้าถามกันว่าอยากให้เลิกระบบหมั้นชายในสังคมอินเดียหรือไม่ นักศึกษาชายก็ล้วนบอกว่าอยาก แต่ถ้าถามว่าแล้วสิ่งที่เคยได้จากการหมั้นล่ะ พวกเขาไม่ต้องการแล้วหรือ นักศึกษาชายเหล่านั้นล้วนตอบคำถามของเจ พีไม่ได้²⁰¹ สิ่งเหล่านี้ก็ล้วนแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่ค้างคาส่วนใหญ่ในสังคมอินเดียล้วนต้องการการร่วมมือและความเด็ดขาดในการแก้ไขปัญหา ไซว่าจะปล่อยให้เรื่องรังเป็นมะเร็งในระบบวัฒนธรรมและสังคมอินเดียต่อไป

²⁰⁰ Nayantara Sahgal, *Rich Like Us*, p.152.

²⁰¹ *Ibid.*, p.234.